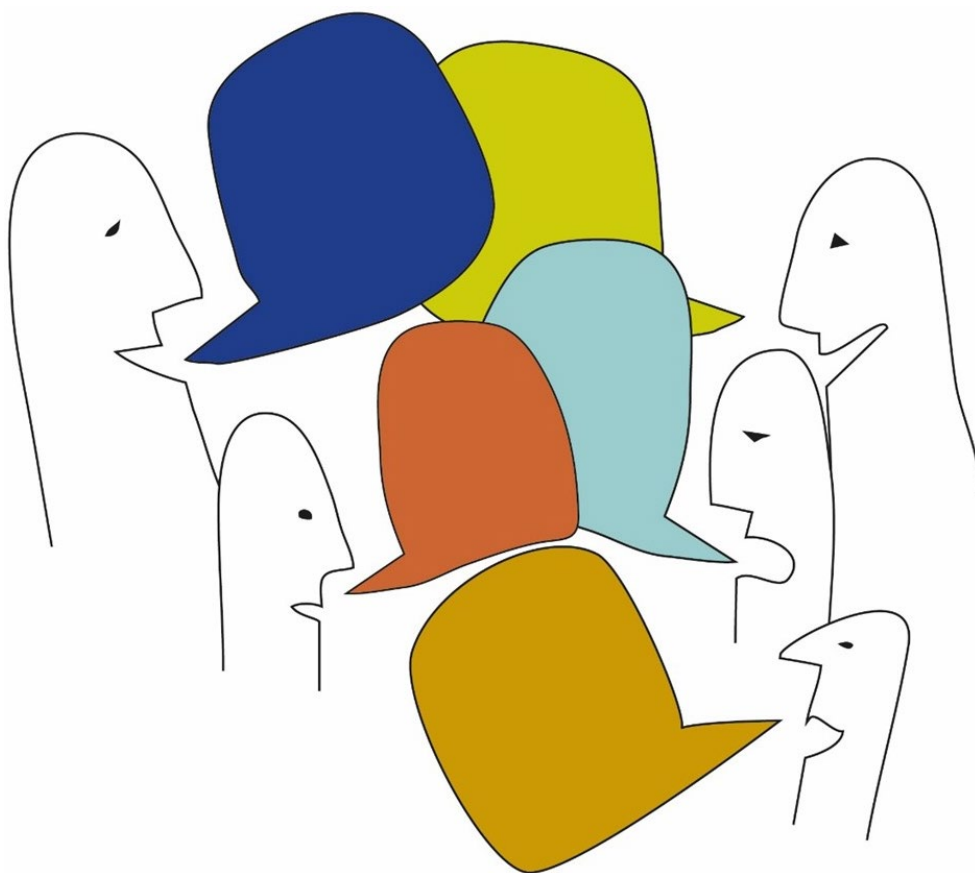

Särskilt utlåtande

Fördjupad översiktsplan för Södra Östersund

Granskning pågick under perioden 26 maj och 16 augusti 2026.

Dokumenttitel:	Särskilt utlåtande
Diarienummer Nova:	P 2022-000025
Diarienummer KS:	KS-00331-2024
Skapad:	2026-09-28
Antal sidor:	77

Innehåll

Särskilt utlåtande	3
Så har granskningen gått till.....	3
Resultat av granskningen	3
Ändringar i planförslaget efter granskningen	3
Synpunkter som inte har blivit tillgodosedda	5
Synpunkter under granskningen	7
Statliga, regionala och kommunala myndigheter och organisationer	7
Kommunala nämnder och bolag	14
Övriga organisationer, föreningar, företag	19
Politiska partier	46
Privatpersoner	52
Särskild sammanställning av miljökonsekvensbeskrivning	73
Integrering av miljöaspekter	73
Hantering av synpunkter:	75
Skälen till valt alternativ	76
Uppföljning och övervakning	76

Särskilt utlåtande

I det särskilda utlåtandet redovisar kommunen de synpunkter som har kommit in under granskningen av den fördjupade översiktsplanen och kommunens ställningstaganden till dessa. Yttranden från privatpersoner är sammanfattade och grupperade efter tema. Kommunen redovisar också en sammanfattning av synpunkter som har kommit in under hela planprocessen och som inte har blivit tillgodosedda.

Så har granskningen gått till

Den fördjupade översiktsplanen har varit tillgänglig för synpunkter under tiden 26 maj till 16 augusti 2026.

Information om granskningen skickades via brev eller e-post till myndigheter, organisationer, föreningar, kommunala nämnder, politiska partier med mera.

Förslaget har funnits tillgängligt för allmänheten på kommunens hemsida och information i kommunhusets entré och på biblioteket i Torvalla. Granskningen kungjordes också på kommunens anslagstavla och i ortstidningar, samt annonserades på Facebook och i kommunens nyhetsflöde på hemsidan.

Granskningshandlingarna bestod av:

- Digital version av planhandling Fördjupad översiktsplan för Södra Östersund 2050
- Pdf-version planhandling Fördjupad översiktsplan för Södra Östersund 2050
- Populärversion/sammanfattning av Fördjupad översiktsplan för Södra Östersund 2050
- Miljökonsekvensbeskrivning för Fördjupad översiktsplan för Södra Östersund 2050
- Social konsekvensbeskrivning för Fördjupad översiktsplan för Södra Östersund 2050
- Samrådsredogörelse
- Utredningar

Två möten med allmänheten hölls under granskningen, ett digitalt och ett i form av ett öppet hus i kommunhuset. Båda annonserades i samband med granskningens annonsering. Fem personer från allmänheten deltog på det digitala mötet. Till öppet hus kom fyra personer.

Resultat av granskningen

87 skriftliga yttranden har kommit in.

Ändringar i planförslaget efter granskningen

Med anledning av de synpunkter som har kommit in under granskningen har kommunen valt att göra följande ändringar i planförslaget:

- Förtydliganden har gjorts i handlingen vad gäller vilka faktorer som har legat till grund för lokalisering av verksamheter till Norra Verksmon. Ändringarna har gjorts under *Mark- och vattenanvändning – Verksamheter* samt under *Planförslagets konsekvenser – Avvägningar som har gjorts i planarbetet*.
- En hänvisning till översiktsplanen Östersund 2040 har förtydligats under avsnitt *Förhållanden av väsentlig betydelse – Övriga förhållandet av väsentlig betydelse – Jordbruk*.
- Område för bostadsbebyggelse i Södra Skogsmon minskas till ytan. Ändringen görs i Mark- och vattenanvändningskarta och karta Användningsstatus
- Förtydliganden och tillägg har gjorts i översiktsplanekartans områdesspecifika ställningstaganden och hänsyn för följande teman och områden:
 - Utvecklingsinriktning – Grön- och blåstruktur Sammanhängande naturområde inklusive Lillsjöns naturreservat, Spikbodarnas naturområde, Sportfältsskogen och Odensalaskogen (gällande sammanhängande motionsspår)
 - Mark- och vattenanvändning – Grönområde – Sportfältsskogen (uppgift om gång- och cykelväg tas bort och uppgift om kalkbarrskog läggs till)
 - Mark- och vattenanvändning – Grönområde – Grönstråk mellan Ängsmon och Fjällmon (uppgift om kalkbarrskog läggs till)
 - Mark- och vattenanvändning – Grönområde – Skog mellan Skogsmon och Ängsmon (uppgift om kalkbarrskog läggs till)
 - Mark- och vattenanvändning – Grönområde – Kulturskog (uppgift om kalkbarrskog läggs till)
 - Mark- och vattenanvändning – Grönområde – Skog mellan Skogsmon E14 och Basvägen (uppgift om kalkbarrskog läggs till)
 - Mark- och vattenanvändning – Grönområde – Torvallbäcken (uppgift om kalkbarrskog läggs till)
 - Mark- och vattenanvändning – Grönområde – Obebyggda markområden längs Storsjön (förtydligande avseende allmänhetens tillgång)
 - Mark- och vattenanvändning – Grönområde park – Park sydöstra Ängsmon (uppgift om nyttjande avseende jordbruksmark läggs in)
 - Mark- och vattenanvändning – Funktionsblandad bebyggelse – Öster om Hagvägen (hänsyn med avseende på grundvatten läggs till)
 - Mark- och vattenanvändning – Funktionsblandad bebyggelse – Snötippen (hänsyn med avseende på grundvatten läggs till)
 - Mark- och vattenanvändning – Bostadsbebyggelse – Södra Skogsmon (uppgift om kalkbarrskog läggs till, hänsyn med avseende på Djur- och kulgården utvecklas)
 - Mark- och vattenanvändning – Bostadsbebyggelse – Ängsmon (uppgift om kalkbarrskog läggs till)
 - Mark- och vattenanvändning – Bostadsbebyggelse – Nordöstra Ängsmon (uppgift om kalkbarrskog läggs till)
 - Mark- och vattenanvändning – Verksamheter – Norra Verksmon (tillägg om framkomlighet längs skogsvägar)
 - Mark- och vattenanvändning – Verksamheter – Östra Verksmon (tillägg om framkomlighet längs skogsvägar)
 - Mark- och vattenanvändning – Verksamheter – Öster om Ängsmon (uppgift om kalkbarrskog läggs till)

- Utredning av Väg och miljö (2025) gällande kalkbarrskog har lagts till som underlag
- Justeringar har gjorts i miljökonsekvensbeskrivningen avseende felaktiga uppgifter om jordbruksmark.

Övriga ändringar efter granskningen:

- Lagret Mötesplats tågtrafik har flyttats från karta Utvecklingsinriktning till Mark- och vattenanvändningskarta och getts namn Järnväg – Mötesplats tågtrafik.
- Språkliga justeringar.

Synpunkter som inte har blivit tillgodosedda

Den fördjupade översiktsplanen är omfattande och en stor mängd synpunkter har skickats in under samråd och granskning. Nedan sammanfattas kommunens ställningstagande för särskilt återkommande synpunkter.

Föreslagen utbyggnadsområde för verksamhetsmark i Norra Verksmon

Många synpunkter som rör ianspråktagandet av naturområdet i anslutning till Verksmon har kommit in. Synpunkterna belyser bland annat områdets funktion som tätortsnära rekreatiomsområde och dess ekologiska funktioner. Frågor om lokalisering och varför denna plats har valts återkommer.

En minskning av yta för verksamheter norr om Verksmon gjordes mellan samråd och granskning. Inför planens antagande görs ingen ytterligare ändring.

Kommunens översiktsplan ska ge beredskap för att växa till 75 000 invånare. För att det ska gå behöver mark pekats ut för nya verksamheter, för att möjliggöra ett växande näringsliv och nya arbetsplatser.

Verksamhetsmark bör finnas i närheten av Östersund för att möjliggöra korta resor och andra funktionella samband med staden. Verksamheter som inte kan ligga nära bostäder behöver dock ges plats i stadens utkant. Verksmon är ett av stadens företagsområden med potential att utökas och har också närhet till elinfrastruktur som planeras förstärkas ytterligare. I jämförelse med andra potentiella lägen för verksamhetsområden är det framför allt tillgången till elinfrastruktur och närheten till staden, med kommunens största arbetsmarknad samt med tillgång till andra verksamheter och resurser, liksom möjlighet att bygga vidare på annan teknisk infrastruktur som betraktas som starka skäl att medge en expansion av verksamhetsområdet. Sammantaget har områdets potential för stadens näringslivs- och arbetsmarknadstillväxt. I avvägning för var i området ny verksamhetsmark ska medges, och anpassningar av områdets utbredning, har framför allt kulturmiljö, naturvärden, funktioner för friluftsliv och stadens system av skidspår samt markens vattenreglerande funktion bedömts.

Alternativa lokaliseringar har utretts inom ramen för lokaliseringsprövning för detaljplan för del av utökningsområdet Norra Verksmon. Inom ramen för den rullande översiktsplaneringen bedrivs också en kontinuerlig prövning av mark för olika ändamål, däribland verksamhetsmark. I dagsläget finns inga alternativa platser med

motsvarande tillgång till arbetskraft, arbetsmarknad, resurser, infrastruktur och till befintlig elinfrastruktur.

Konsekvenser av planförslaget blir bland annat att naturmark och grönstruktur ianspråktas och exploateras. Detta får konsekvenser som beskrivs i planens miljökonsekvensbeskrivning.

Bedömningen är att funktionen friluftsliv och rekreation fortfarande kan upprätthållas i området kring Spikbodarna även om kvalitén kan påverkas negativt då den samlade ytan minskar. Kommunens bedömning utgår från allmänna rekommendationer om tillgång till grönområden som finns i Naturvårdsverkets forskningssammanställning 2022. Kommunens samlade bedömning, utifrån de avvägningar som har gjorts, är att påverkan på det tätortsnära friluftslivet inte är så stor att föreslagen markanvändning är olämplig.

Förslaget att förtäta området

Synpunkter har inkommit som ställer sig negativa till att förtätning i området föreslås. Synpunkter rör såväl att karaktären på området förändras, att obebyggda ytor bebyggs, att en tät bebyggelse föreslås och synpunkter på specifika föreslagna utbyggnadsområden.

Mellan samråd och granskning utvecklades ställningstaganden för gestaltning och arkitektur om planens intentioner kopplat till förtätning tydliggjordes. Inget utbyggnadsområde har strukits sedan samrådet. En omstrukturering av bebyggelsezoner för att inte ta jordbruksmark i anspråk gjordes dock. Reservplats för sjukhus ströks av samma anledning. Förtydligade ställningstagande kring utbyggnad av området för Travet formulerades. Efter granskning görs en ändring av området Södra Skogsmon för att minska påverkan på Djur och kulgården. I övrigt kvarstår föreslagen förtätning genom utpekade utbyggnadsområden och planens generella intentioner.

Den fördjupade översiktsplanen är en del av kommunens översiktsplan som ska ge en beredskap för en växande befolkning. Kommunens översiktsplan anger att staden ska växa genom att staden förtätas på ett bra sätt och med funktionsblandad bebyggelse. Staden ska växa vid redan genomförd infrastruktur. Ett syfte med förtätning är att staden ska vara mer sammanhängande och möjliggöra kortare resor som inte kräver bil. Den fördjupade översiktsplanen bygger på dessa ställningstaganden.

Funktionsblandad bebyggelse innebär såväl byggnader som allmän plats, vistelsezoner och gröna miljöer. Vid förtätning ska man enligt kommunens översiktsplan utgå från platsen. Den fördjupade översiktsplanen ger vägledning när det kommer till hur pass tät bebyggelse som möjliggörs men är inte bindande. Närmare prövning av bebyggelse sker i detaljplaneprocess.

Planen föreslår en förtätning av stadsdelarna, vilket bland annat kommer få som konsekvens att naturområden tas i anspråk. Samtidigt anges i planförslaget att grönstruktur ska planeras in i de nya bebyggelseområdena vilket blir en fråga för kommande planering. Två parktyper pekas ut specifikt för att säkerställa bättre tillgång till den typen av grönstruktur.

Synpunkter under granskningen

Statliga, regionala och kommunala myndigheter och organisationer

Länsstyrelsen

Östersunds kommun har upprättat ett förslag till fördjupad översiktsplan för Södra Östersund. Planen är utställd för granskning enligt 3 kap. 12 § plan- och bygglagen, PBL (2010:900). Länsstyrelsen yttrade sig över samrådsversionen av planförslaget den 01 oktober 2024.

Enligt 3 kap. 16 § PBL ska Länsstyrelsen under granskningstiden lämna ett granskningsyttrande över planförslaget.

Länsstyrelsen ska i yttrandet enbart ange om:

1. förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken,
2. förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs,
3. redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen inte är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken,
4. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och
5. en bebyggelse blir olämplig eller ett byggnadsverk olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion

Länsstyrelsens särskilda bevakningsområden

Länsstyrelsen bedömer i huvudsak att de synpunkter som framfördes i samrådsskedet hanterats på ett bra sätt och att översiktsplanen utgör ett bra underlag för kommande prövningar av mark- och vattenanvändningen. Länsstyrelsen har dock några kvarstående synpunkter på planförslaget, som framgår av yttrandet nedan.

Miljökvalitetsnormer för vatten

Det är positivt att kommunen har tagit fram viktiga planeringsunderlag såsom en översiktlig dagvattenutredning och en riskbedömning för påverkan på grundvattenberoende naturmiljöer. Båda underlag har använts som grund för riktlinjer och ställningstagande som kommer att bidra till en hållbar dagvattenhantering i kommande detaljplanering.

I riskbedömningen lyfts vissa områden som särskilt kan påverkas negativt av planförslagets markanvändning (framför allt områdena nr 4 och 9). Kommunen anger att frågan kommer att hanteras i kommande detaljplaner och Länsstyrelsen understryker vikten av att det hanteras i kommande planarbete så att miljökvalitetsnorm för vatten följs.

Miljökvalitetsnormer för luft

Länsstyrelsen bedömer generellt att kommunen har tagit fram lämpliga riktlinjer och ställningstagande vad gäller infrastruktur, kollektivtrafik och bebyggelsestruktur som kommer att bidra till att miljökvalitetsnormer för luft kan följas.

En del av effekten av de föreslagna ställningstagandena är beroende av en mer målinriktad trafikplanering i linje med kommunens färdmedelsfördelningsmål, vilket är en osäkerhetsfaktor. Länsstyrelsen anser att beroendet av trafikplanering är stor och understryker vikten av uppföljning av färdfördelningsmål och åtgärder i kommande planarbete så att miljökvalitetsnormerna för luft följs.

Samhällsbyggnads kommentar:

Kommunen noterat Länsstyrelsen synpunkter och att man betonar vikten av att fortsatt planera för god vattenhantering, liksom vikten av en målinriktad trafikplanering.

I översiktsplanekartans lager Förhållanden av väsentlig betydelse pekas områden inom vilka särskild hänsyn kommer krävas för att inte påverka naturvärden negativt genom grundvattenförändringar. Inför antagande noteras detta som hänsyn inom mark- och vattenanvändningskartans områden Öster om Hagvägen samt Snötippen.

Skogsstyrelsen

Tack för informationen. Uppfattar ingen särskild fråga till Skogsstyrelsen, eller del där myndighetens synpunkter efterfrågas.

Om förslaget rör skogsmark ska Länsstyrelsen inhämta Skogsstyrelsens yttrande eller underrätta statliga myndigheter som kan väntas ha eller haft synpunkter (2 kap. 1-4 §§ PBF). Skogsstyrelsen avstår därför från att lämna ett yttrande

Samhällsbyggnads kommentar:

Yttrande noteras.

Polisen

Lokalpolisområde Östersund har tagit del av handlingarna rörande fördjupad översiktsplan södra Östersund.

Lokalpolisområde Östersund har inget att erinra rörande den fördjupade översiktsplanen. Ambitionen att Östersund ska växa hänger tydligt ihop med behovet av nya bostäder. För att Östersunds kommun ska kunna behålla sin förmåga att möta de krav som medborgarna ställer rörande exempelvis olika typer av service men också de krav som kommunen har för sådan enligt lag är det viktigt att behålla och öka antalet invånare och inkomster tillkommunen.

Det är också viktigt att ha det i åtanke långsiktigt så att kommunen inte begränsar sina möjligheter till framtida utveckling.

I ett trygghets- och brottsförebyggande perspektiv är det viktigt att man på plannivå också tänker detaljnivå för att undvika att bygga in eller skapa möjliga problem med otrygga platser och områden. Att skapa möjlighet till informell kontroll ökar sannolikt den upplevda tryggheten och minskar troligt risken för att utsättas för brott vilket påverkar medborgarnas liv och hälsa.

Samhällsbyggnads kommentar:

Förvaltningen bedömer att de aspekter av brottsförebyggande åtgärder som lyfts i yttranden också beskrivs i planförslaget. Det ska dock noteras att planering genom fördjupad översiktsplan och senare detaljplan kan skapa förutsättningar för dessa aspekter, men inte säkerställa dom utan det blir en fråga att eftersträva i senare skeden av genomförande och av flera aktörer.

Räddningstjänsten

Räddningstjänsten har inga synpunkter på granskningshandlingarna.

Samhällsbyggnads kommentar:

Yttrande noteras.

Sametinget

Sametinget avstår från att yttra sig i rubricerat ärende men förutsätter att de berörda samebyarna hörs.

Samhällsbyggnads kommentar:

Yttrande noteras.

Trafikverket,

I Trafikverkets tidigare yttrande 2024-09-17 på Samråd gällande fördjupad översiktsplan för Södra Östersund, Östersunds kommun lämnades bland annat följande synpunkt:

- Då mållåret är långt fram och beroende på vilka områden som utvecklas så får kommunen och Trafikverket ha en fortsatt dialog i kommande planering av detaljplaner och då främst gällande eventuell påverkan/åtgärder på trafikplats Torvalla och ny anslutning till väg 87. Trafikverket ska även tillsammans med Östersunds kommun göra en gemensam utredning för att få en samlad bild över vilka åtgärder som kan komma att behövas på E14/E45, både med anledning av de kommunala planerna men även utifrån den generella trafiktillväxten. Utredningen behöver identifiera befintliga och kommande kapacitetsproblem och trafiksäkerhetsbrister på E14/E45. Nuläge tillsammans med generell trafikutveckling och påverkan av trafikflöden från kommunala planer behöver utredas för att identifiera vilka åtgärder som kommer att krävas på E14/E45 med tillhörande på- och avfarter på kort, medellång och lång sikt

Den gemensamma utredningen, E14 och E45 förbi Östersund, kapacitet, tillgänglighet och trafiksäkerhet, är färdigställd och att kommunen har erhållit samtliga underlag. I den gemensamma utredningen upprättades tre olika trafikprognossscenarion för år 2045 (huvud, mellan och hög) som skulle avse troliga scenarion av den samlade utvecklingen i Östersunds kommun. I två av trafikprognossscenariona (huvud och mellan) antogs antalet arbetsplatser i industriområdet i Verksmon dubblas jämfört med idag (ökning med ca 300 arbetsplatser) och i ett av trafikprognossscenariona (hög) antogs en ökning jämfört med idag med ca 2500 arbetsplatser (vilket vid tiden för upprättande antogs vara maximal exploatering av Verksmon utifrån laga kraftvunna detaljplaner och pågående detaljplaner i området). Gemensamt i de tre trafikprognossscenariona var att befolkningen i området som FÖP Södra Östersund avser antogs öka med ca 500 personer till år 2045 men enligt FÖP Södra Östersund möjliggörs upp till ca 4 000 bostäder. Markanvändningen och antagandena i den gemensamma utredningen skiljer sig således en del från de i trafikutredningen för FÖP Östersund vilket är förklarligt då de upprättades under olika tidsperioder då olika information var känd samt att trafikprognoserna delvis haft olika syften, prognosår och begränsningar att förhålla sig till.

I trafikprognossscenariot från den gemensamma utredningen med 2500 ytterligare arbetsplatser i Verksmon överskrider kapacitetstaket i trafikplats Torvalla. De

åtgärdsförslag som rekommenderas för att lösa kapacitetsbristen är att bygga om fyrvägs korsningarna i trafikplats Torvalla till dropprefuger vilket skulle öka kapaciteten betydligt, vid behov föreslås komplettering med en fri högersväng från E14 västerifrån mot Basvägen samt en fri högersväng från Hägnvägen mot E14. Trafikverket har tidigare kommunicerat till kommunen att när/om ombyggnation av trafikplats Torvalla behövs ska detta bekostas av kommunen/exploatörerna eftersom behovet i så fall uppstår på grund av exploateringarna i området.

Den gemensamma utredningen konstaterade också att en större ökning av arbetsplatser i Verksmon innebär en påtaglig försämring av trafiksituationen i trafikplats Odenskog som redan är högt belastad idag och förväntas bli även av andra exploateringar i kommunen. Trafikverket konstaterade i den gemensamma utredningen att om samtliga exploateringsplaner inträffar kommer det inte vara tillräckligt att bygga om trafikplats Odenskog med åtgärder av mindre slag (så kallade trimningsåtgärder) för att säkerställa en god framkomlighet. Större åtgärder i form av en ny anslutning, halv trafikplats, hel trafikplats mellan trafikplats Odenskog och trafikplats Torvalla testades därför översiktligt i utredningen enligt principlösningar som togs fram men det är inte säkert att de åtgärder som testats är de enda alternativen för att lösa bristen. Den gemensamma utredningens ursprungliga syfte var att undersöka trimningsåtgärder varför test av större åtgärder endast gjordes översiktligt vilket innebär att noggrannare utredning gällande genomförbarhet, miljökonsekvenser, investeringskostnad och trafikeffekter med mera saknas. I den gemensamma utredningen lyfts även risken för kapacitetsbrist på sträckan mellan trafikplats Odenskog och trafikplats Torvalla då 2+1-vägens börjar närma sig kapacitetstaket. Kommunen har meddelat Trafikverket att de har för avsikt att ta fram en fördjupad utredning för att bland annat undersöka de obesvarade frågorna från den gemensamma utredningen vidare. Trafikverket ser positivt på att ha en fortsatt dialog gällande den fördjupade utredningens utformning och resultat. Enligt Trafikverkets förståelse har kommunen för avsikt att ta fram nya trafikprognoscenarion utifrån den senaste kända informationen vilket kommer utgöra ett underlag för fortsatt dialog.

Trafikverket vill även komplettera tidigare yttrande gällande dagvattenhanteringen då Trafikverkets riktlinje vid riksintressena E14/E45 och Mittbanan är att flödet till vår anläggning inte får öka gentemot ett befintligt 100-årsflöde.

Trafikverket saknar ett bemötande av vårt yttrande i samrådsredogörelsen. Östersunds kommun har skickat samrådet till Trafikverket och bör då bemöta våra synpunkter i samrådsredogörelsen.

Samhällsbyggnads kommentar:

Kommunens samarbete med Trafikverket kring den statliga infrastrukturen och pågående planering kommer fortsätta.

Trafikverket har haft information om kommunens planer i Södra Östersund, inklusive den trafikutredning som tagits fram inom planarbetet, när utredning om E14/E45 har genomförts. Eventuella avvikelser i underlag för utredningar får diskuteras vidare i det fortsatta samarbetet och inför kommande utredningsarbete gällande den statliga infrastrukturen.

Kommunen har riktlinjer för dagvattenhantering som bland annat anger att den fysiska planeringen ska genomföras så att ny bebyggelse och nya anläggningar ej påverkar omkringsliggande bebyggelse, infrastruktur och markområden negativt vid normala

eller kraftiga (100-årsregn) regnhändelser. Inom planarbetet har en bedömning av riskområden med avseende på stora regnhändelser gjorts. Dessa områden finns representerade i översiktsplanekartans lager Klimatrelaterade risker för att säkra omhändertagande av dessa frågor i kommande planeringsskeden.

Luftfartsverket

LFVs tidigare yttrande angående fördjupad översiktsplan för Södra Östersund, skickat 2024-09-04, kvarstår.

Samhällsbyggnads kommentar:

Yttrandet noteras.

Länstrafiken

Region Jämtland Härjedalen har tagit del av granskningshandlingen för Fördjupad översiktsplan Södra Östersund.

Regionen bedömer att planförslagets inriktning att koncentrera ny bebyggelse till befintliga kollektivtrafikstråk, bevara bussgatornas funktion samt prioritera gång-, cykel- och kollektivtrafik ligger väl i linje med målsättningen om ett hållbart transportsystem. Region Jämtland Härjedalen har därför inga erinringar mot planförslaget.

Regionen ser samtidigt positivt på en fortsatt dialog kring frågor som berör kollektivtrafikens utveckling, framkomlighet, hållplatsstruktur och bytespunkter i samband med kommande detaljplanering och genomförande av planen.

Samhällsbyggnads kommentar:

Yttrandet noteras.

Jamtli

Jamtli har givits möjlighet att yttra sig i rubricerat ärende.

I granskningshandlingens karta. 12.4.4. Kulturmiljö (sid 234) är färgkoderna för byggnader omkastade jämfört med kommunens eget kulturmiljöprogram. Detta gäller ”Särskilt värdefull, klass A” och ”Särskilt värdefull klass, A byggnadsminne”. Detta kan leda till förvirring för dem som försöker förstå granskningshandlingen utifrån det antagna kulturmiljöprogrammet.

Granskningshandlingens karta är dessutom svår att avläsa och förstå när den förstoras.

Under söndagen 16 augusti fungerade inte kartorna i Östersunds kulturmiljöprogram på nätet. Endast de utmärkta byggnaderna gick att se. Själva grundkartan gick inte att se, varken kartvarianten eller fotovarianten.

Samhällsbyggnads kommentar:

Färgkoderna i karta över kulturmiljöer (karta Förhållanden av väsentlig betydelse) justeras inför antagande.

Eftersom den fördjupade översiktsplanens kartor ska läsas övergripande är läsbarheten anpassad efter inzoomningsgrad.

Problem med kulturmiljöprogrammets kartor var ett tillfälligt fel.

Försvarsmakten

Den fördjupade översiktsplanen berörs av två påverkansområden. Påverkansområde för väderradar tillhörande Väderradar Östersund, TM0098 samt påverkansområde för civil flygplats tillhörande Östersund, TM0364.

I norr angränsar planen till påverkansområde för buller eller annan risk tillhörande riksintresset för Dagsådalens skjutfält, TM0061. Även söder om området ligger ett påverkansområde och riksintresseområde; Grytans skjutfält, TM0104. Dessa är utpekade påverkansområden och riksintresseanspråk för totalförsvarets militära del enligt 3 kap 9 § andra stycket miljöbalken. Utifrån nuvarande förutsättningar och gällande, beslutade riksintresseanspråk bedömer Försvarsmakten att den fördjupade översiktsplanen inte innebär en risk för påtaglig skada på riksintresse för totalförsvarets militära del.

Upplysningar

Det säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde och i Europa har över tid försämrats och ett väpnat angrepp mot Sverige kan inte uteslutas. Sverige är sedan den 7 mars 2024 en del av försvarsalliansen Nato och det kollektiva försvar som alliansen utgör. Utöver medlemskap i Nato samarbetar även Sverige genom bilaterala avtal med andra nationer till förmån för den gemensamma militära förmågan. Totalförsvaret ska utformas och dimensioneras för att försvara Sverige mot ett väpnat angrepp och medverka till försvaret av allierade där uthållighet över en längre tid av säkerhetspolitisk kris eller krig är en nyckelfaktor.

För att Försvarsmakten ska kunna tillväxa i enlighet med försvarsbeslutet den 17 december 2024 pågår kontinuerligt en översyn av riksintressen och påverkansområden för totalförsvarets militära del i landet. Viktiga områden för Försvarsmaktens verksamheter utvecklas, såsom Dagsådalen och Grytans skjutfält. Utveckling av Försvarsmaktens verksamhet i Östersunds kommun kan på sikt komma att påverka framtida utveckling i kommunen.

Samhällsbyggnads kommentar:

Yttrandet noteras.

Regionstyrelsen, Region Jämtland Härjedalen

Bakgrund

Region Jämtland Härjedalen genomför för närvarande en utredning av de långsiktiga utvecklingsmöjligheterna för Östersunds sjukhus inom det befintliga sjukhusområdet.

Utredningen omfattar bland annat framtida lokalbehov, verksamhetsutveckling, tekniska förutsättningar, logistiklösningar samt möjligheter till om- och tillbyggnation inom nuvarande fastighetsområde.

Utredningen är ännu inte avslutad. Regionen kan därför inte i dagsläget bedöma om framtida behov av vårdlokaler och sjukvårdsfunktioner fullt ut kommer att kunna tillgodoses inom det befintliga sjukhusområdet. Det är således inte klarlagt vilka slutsatser utredningen kommer att leda fram till eller om det på lång sikt kommer att vara möjligt att utveckla sjukhuset inom nuvarande lokalisering.

Inom ramen för uppdraget bör regionen säkerställa att det finns möjlighet att etablera markreserver även för hälsocentraler.

Totalförsvar och civil beredskap

Frågan om sjukhuslokalisering har under senare år fått ökad betydelse till följd av det förändrade säkerhetsläget i Europa och den pågående utvecklingen av det svenska totalförsvaret.

Hälso- och sjukvården utgör en central del av det civila försvaret och ska kunna upprätthålla samhällsviktig verksamhet vid fredstida kriser, extraordinära händelser, höjd beredskap och ytterst krig.

En framtida sjukhuslokalisering behöver därför bedömas utifrån krav på robusthet, redundans, försörjningstrygghet och långsiktig motståndskraft.

Regionens bedömning

Mot denna bakgrund bedömer Region Jämtland Härjedalen att det är strategiskt viktigt att man säkerställer att det finns ett alternativ till en långsiktigt tillgänglig markreserv för en eventuell ny placering av ett framtida sjukhus strategiskt placerat i länet. Ett akutsjukhus är en samhällskritisk funktion med mycket lång livslängd och stor betydelse för länets invånare, näringsliv och samhällsutveckling. Lokaliseringen av ett sjukhus påverkar samhällets funktion under flera generationer och bör därför hanteras med ett mycket långsiktigt perspektiv. Att redan idag identifiera och säkra mark för ett eventuellt framtida sjukhus skapar handlingsfrihet för framtida beslut och minskar risken att lämpliga lokaliseringalternativ tas i anspråk för andra ändamål.

Sammanfattning

Oavsett utfallet av den pågående utredningen av utvecklingsmöjligheterna inom befintligt sjukhusområde bedömer Region Jämtland Härjedalen att det är av stor strategisk betydelse att man inom Östersunds samt Krokoms kommuner säkerställer en markreserv för en eventuellt ny placering av ett framtida sjukhus. En sådan markreserv stärker förutsättningarna för långsiktigt hållbar samhällsutveckling, robust hälso- och sjukvård samt regional beredskap.

Region Jämtland Härjedalen ser positivt på en fortsatt dialog med berörda kommuner kring frågan om långsiktiga markreserver och bidrar gärna med kunskap och underlag avseende sjukvårdens verksamhetsmässiga, logistiska och tekniska behov i ett arbete med att identifiera lämpliga lokaliseringalternativ.

Beslut

Regiondirektören får i uppdrag att:

- Inleda dialog med berörda kommuner i syfte att identifiera lämpliga områden för placering av ett eventuellt framtida sjukhus där en långsiktigt tillgänglig markreserv avsätts i respektive kommunal översiktsplan och säkerställer att dessa områden inte tas i anspråk för annan markanvändning.
- Inleda dialog med berörda kommuner i syfte att identifiera alternativa områden för markreserv för hälsocentraler.

Samhällsbyggnads kommentar:

Kommunens översiktsplan förespråkar nuvarande placering av sjukhuset i centrala Östersund. Samhällsbyggnad står fast i sin bedömning att reservplats för sjukhus inte bör redovisas på den tidigare angivna platsen i Torvalla med nuvarande underlag.

Förvaltningen noterar regionstyrelsens ställning i frågan och att en reservplats önskas pekas ut i kommunens översiktsplan. Förvaltningen önskar följa regionens fortsatta utvecklingsarbete med sjukhus för att med utgångspunkt i det avgöra om en ny reservplats ska utredas. Detta blir i så fall en fråga att prioritera inom ramen för översiktsplaneringens Planeringstrategi.

Kommunala nämnder och bolag

Tekniska nämnden – Avfall VA

Sidan: 111-112: *"Kapacitet för spillvatten och dricksvatten i området är generellt god och kräver generellt inte stora ingrepp på ledningsnätet. Dock kommer reservoarkapaciteten att behöva byggas ut. Det finns områden där ledningsnätets kapacitet kan komma att behöva förstärkas om en stor utbyggnad sker, likaså krävs en utbyggnad av ledningsnätet i områden där det idag inte är utbyggt.*

Verksamhetsområde som gäller för spillvatten, dricksvatten och dagvatten finns i stora delar av området, dock inte för hela."

Som det står är kapaciteten för spillvatten och dricksvatten generellt god i området, men det kan ändå behövas vissa åtgärder. Förutom kapacitetshöjande åtgärder för reservoaren kan även kapacitetshöjande åtgärder behövas i pumpstationer.

Samhällsbyggnads kommentar:

En justering i texten ovan görs inför granskning, och kapacitetshöjande åtgärder i pumpstationer listas likaså.

Kultur och fritidsnämnden

Samhällsbyggnad har fått uppdraget att ta fram en fördjupad översiktsplan (FÖP) för södra Östersund. Samhällsbyggnad har nu upprättat ett förslag till fördjupad översiktsplan som är utskickat på granskning, under perioden 26 maj till och med den 16 augusti 2026. Under denna period är förslaget tillgängligt för synpunkter.

Området omfattar stadsdelarna Odensala, Torvalla, del av Odenskog samt ett skogsområde norr om E14. Huvudsyftet är att möjliggöra för fler bostäder och verksamhetsmark, men också områden för natur och friluftsliv samt service.

Planförslaget skapar beredskap för en växande befolkning och ett växande näringsliv. Det sker genom att förslaget pekar ut mark för bostäder, verksamhet, grönområden och service genom en avvägning av olika allmänna intressen. Intresseavvägningen är kopplad till områdets förutsättningar och ställningstaganden om utveckling i den kommunövergripande översiktsplanen där området ingår som en del av staden.

Nämnden anser att strategin att förtäta/komplettera bebyggelse längs befintliga större vägar är rätt angreppssätt, eftersom kommunen då åstadkommer mer bostäder utan att ta strategiska grönytor i anspråk.

Även viktigt att minska bilberoendet genom att förstärka förutsättningar för kollektivtrafik samt komplettera med gång- och cykelvägar som förslaget är nu.

Nämnden delar även uppfattningen av att det finns för få tillrättalagda och tillgänglighetsanpassade grönytor, så dessa bör bli fler. Idag finns det relativt gott om "skog", som inte alla kan ta del av.

Kultur- och fritidsnämnden noterar att den fördjupade översiktsplanen i stor utsträckning lyfter fram behov kring idrott, spontanaktivitet, rekreation, fysisk aktivitet mm. Däremot beskrivs behoven av kultur, dvs olika kulturella yttringar, ytterst sparsamt. Mycket av analysen och de behov som lyfts fram kretsar kring kulturmiljöer. Kultur- och fritidsnämnden är av uppfattningen att de kulturella behoven behöver lyftas i högre grad i den långsiktiga samhällsplaneringen. Det är därför viktigt att Kultur- och fritidsförvaltningen och Samhällsbyggnad i ett gemensamt arbete tar fram ett underlag kring hur kulturens behov kan tas tillvara i långsiktigt planarbete.

Kultur- och fritidsnämnden vill understryka att det är olyckligt att i översiktsplanen finns ett område i övre Odensala samt ett område mellan Odensala och Torvalla som är avsatta för utökad bebyggelse och som påverkar befintliga elljusspår. Kultur- och fritidsnämnden motsätter sig bostadsbebyggelse enligt förslag då nämnden anser att en flytt av elljusspårerna inte är aktuellt.

I den fördjupade översiktsplanen fastslås att den bostadsnära servicen är viktig för att minska bilberoendet och nämnden kan konstatera att det i allra högsta grad gäller kultur- och fritidsområdet där utvecklingen av stadsdelcentrum måste beakta möjligheter till aktiv och berikande fritid inom den egna stadsdelen. Kultur- och fritidsnämnden anser att förslaget till fördjupad översiktsplan för Södra Östersund är väl genomarbetad och att den på ett tydligt sätt lyfter fram hur viktigt det är att värna viktiga värden som natur, rekreation, aktivt liv och livskvalité vid samhällsutveckling.

Kommentarer till specifika delar av remissen

Avsnitt 6.3.3. Idrottsanläggningar och spontanaktivitetsytor Kommunen har inget generellt ställningstagande om vilket utbud av idrottsytor som ska finnas tillgängligt för medborgare vid planläggning av nya områden med hänsyn till jämlik tillgång och beläggningsgrad. Frågan behöver studeras vidare för att säkra tillgången till idrotts och spontanidrottsytor inom området för att kunna identifiera behov av plats för nya anläggningar inom utpekade bebyggelseområden.

Kultur- och fritidsnämnden anser att det är bra att det fastslås i den fördjupade översiktsplanen att frågan om tillgång till idrotts- och spontanaktivitetsytor bör utredas vidare. Detta gäller dock även ytor/mark för kultur och kulturanläggningar. En sammantagen analys behöver göras för att säkra bostadsnära möjligheter till stimulerande och aktiv fritid. Det finns ett behov av att dimensionera och etablera behovet av ytor för idrott, fritid och kultur, för att kunna fastställa hur mycket mark som behöver reserveras i områden där ny byggnation planeras. Östersunds kommun behöver skapa buffertzoner kring tex. skolor för framtida behov av aktivitets- och kulturytor.

Detta arbete bör påbörjas omgående och Kultur- och Fritidsnämnden ser det som brådskande att en dialog mellan Kultur- och fritidsförvaltningen och Samhällsbyggnad påbörjas för att tillsammans komma framåt i frågan.

Avsnitt 12.2.1. Grönområde

Djur- och Kulgårdens verksamhet som omnämns i detta avsnitt, under ID 15 och område Odlingslotter mellan Skogsmon och Ängsmon, är av största vikt för barn och ungdomar i området Södra Östersund. Föreningen bedriver verksamhet som vänder sig till många barn och ungdomar som inte hittar tillhörighet i traditionell idrott utan får en meningsfull fritid genom Djur- och Kulgården. Gården har hästverksamhet med ett

antal ridskolehästar av olika typ, men även andra djur så som minigrisar, kaniner och katter. Betesområden runt om gården är mycket viktiga att bevara för att föreningen ska kunna fortsätta med sin verksamhet, och förhoppningsvis i framtiden utveckla sin verksamhet. Det finns planer att utöka verksamheten med betande får, vilket kan bidra till att fler hotade arter kommer att gynnas samt att ett öppnare landskap ökar både trivsel och mångfald.

Det är även en omfattande social verksamhet som bedrivs på gården då föreningen har samverkan med Östersunds kommun där man arbetsleder, arbetstränar och ger människor utanför arbetsmarknaden tillfälligt eller långvarig plats att vistas, arbetsträna, utvecklas och få en meningsfull tid.

Avsnitt 7.2.5.1. Naturreservat Ett nytt naturreservat föreslås bildas på del av den kommunala marken i grönområdet norr om E14 för att säkerställa områdets långsiktiga utveckling som rekreationsområde.

Kultur- och fritidsnämnden stödjer detta förslag och understryker att liknande kompensatoriska åtgärder är väldigt viktiga för att bevara sammanhållande grönytor och rekreationsområden.

Samhällsbyggnads kommentar:

Förvaltningen noterar Kultur- och fritidsnämnden synpunkter rörande:

- förtätning av bebyggelse längs större vägar
- förstärkning av kollektivtrafik och gång- och cykelvägar
- komplettering av mer tillgänglig grönstruktur
- beskrivningar som rör idrott och fysisk aktivitet
- vikten av att ha kultur- och fritidsområdet i åtanke vid utveckling av stadsdelscentrum samt föreslaget naturreservat

Översiktsplanens ställningstagande om att vid förtätning komplettera med de funktioner som saknas kan också omfatta kultur. Den fördjupade översiktsplanen pekar inte ut specifika platser eller lokaler för kulturverksamhet, eller ger mer detaljerade riktlinjer för kulturella funktioner i specifika områden inom planområdet. Planen anger att stadsdelscentrumens funktioner som målpunkter och samlingsplatser också gör att de är lämpliga lägen för lokaler och anläggningar för kultur och föreningsliv. Samhällsbyggnad noterar att kultur- och fritidsnämnden önskar se ett gemensamt arbete kring hur kulturens behov kan tas tillvara i långsiktigt planarbete.

Konst i det offentliga rummet kommer behandlas i kommunens pågående arkitekturpolicy.

Som noteras i planhandlingen behöver tillgång till idrotts, -spontanidrotts- och friluftsområden utredas närmre. Kultur- och fritidsförvaltningen ska involveras i det arbetet.

Avgränsning av bebyggelseområden i den fördjupade översiktsplanen är översiktlig. Utformning av områden samt påverkan och möjlighet att göra förändringar av elljusspår kan hanteras närmre i kommande planering.

Ytan för bostadsbebyggelse intill Djur- och kulgården minskas och tillägg till de områdesspecifika upplysningarna om hänsyn görs för att understryka att vid prövning eftersträva att verksamheten kan finnas kvar.

Social- och arbetsmarknadsnämnden

Inledning

Social- och arbetsmarknadsförvaltningen har tagit del av Samhällsbyggnadsförvaltningens förslag på fördjupad översiktsplan för södra Östersund och av den sociala konsekvensanalysen. Yttrandet är avgränsat till frågor som har särskild betydelse för Social- och arbetsmarknadsförvaltningens målgrupper.

Förvaltningens synpunkter följer samma huvudrubriker som analysen.

Övergripande synpunkter

Social- och arbetsmarknadsförvaltningen betonar vikten av att barn och unga involveras även i det fortsatta arbetet med planen. Nämnden anser att det är av största vikt i planeringen av nya stadsdelar att barnen har rätt till lekbara gatumiljöer - traditionella lekplatser, grönområden och rekreationsaktiviteter borde kompletteras med en bredare syn på barnens plats i det offentliga rummet, där möjlighet till lek och rörelse införlivas i hela arkitekturen och planeringen. Barn och unga i olika åldrar använder platserna på olika sätt och deras behov kan se olika ut.

Uppföljningen bör, när det är möjligt, visa skillnader mellan områden, ålders grupper samt kvinnor och män.

Mötesplatser ska vara tillgängliga och trygga för alla medborgare.

Fysisk struktur och tillgänglighet

Social- och arbetsmarknadsförvaltningen vill lyfta betydelsen av att barn och unga även fortsättningsvis har goda förutsättningar att röra sig självständigt i området. I den sociala konsekvensanalysen framhålls också vikten av trygga och orienterbara stråk samt god tillgång till kollektivtrafik för att nå arbete, utbildning, service och fritidsaktiviteter.

Vardagsliv och funktioner

Social- och arbetsmarknadsförvaltningen vill framhålla vikten av ett varierat bostadsutbud och olika upplåtelseformer som kan bidra till att hushåll med olika ekonomiska förutsättningar kan hitta bostäder som svarar mot deras behov. Det är också viktigt när livssituationer förändras och annat behov av bostad finns att det är möjligt att kunna bo kvar i närområdet.

Förvaltningen vill också betona att det behöver vara enkelt för barn, unga och familjer att nå den service de behöver i vardagen genom lättillgänglig kollektivtrafik och trygga och säkra gång- och cykelvägar.

Samt att mötesplatser ligger till så att det är enkelt att kunna ta sig dit för alla och känna sig trygg oavsett tidpunkt.

Trygghet

Social- och arbetsmarknadsförvaltningen vill betona betydelsen av att barn och unga får vara delaktiga även när platserna planeras mer i detalj så att arbetet med trygghet

också utgår från de platser och vägar som barn och unga faktiskt använder. Det gäller till exempel vägar till och från skola, fritidsaktiviteter, hållplatser och mötesplatser. Underlaget pekar också på betydelsen av faktorer såsom belysning, siktförhållanden och orienterbarhet för den upplevda tryggheten. Analysen belyser även att trygghet kan upplevas olika av kvinnor och män vilket förvaltningen vill lyfta betydelsen av för det fortsatta arbetet.

Folkhälsa

Förvaltningen vill lyfta vikten av att barns och ungas tillgång till lek, rörelse och tillgång till natur följs under hela genomförandet så att det finns bra alternativ när grönområden, motionsspår eller andra platser för aktivitet tas i anspråk. De ska vara lätta att nå genom trygga stråk samt att särskild hänsyn tas till de delar av området där det redan är längre avstånd till lekplatser och aktivitetsytor.

Tillhörighet, sammanhållning och jämlik tillgång

Beskrivningen av boendes erfarenheter och områdenas olika förutsättningar bedöms utgöra viktiga perspektiv i den fortsatta planeringen och att det är särskilt viktigt att ta hänsyn till hur barn och unga beskriver sin tillhörighet till området.

Sammanfattande bedömning

Social- och arbetsmarknadsförvaltningen vill särskilt lyfta bostadsutbudets betydelse, behovet av tillgång till mötesplatser för alla medborgare samt tillgången till service, kollektivtrafik, trygga och säkra gång- och cykelvägar och grönområden.

Samhällsbyggnads kommentar:

Samhällsbyggnad noterar och bifaller synpunkter kring barns och vuxnas förutsättningar att röra sig i staden, tillgång till en blandning av bostadsformer, tillgång till service och mötesplatser, trygghet, tillgång till miljöer som kan stödja en god folkhälsa. Dessa är frågor som har beaktats i planarbetet och den fördjupade översiktsplanen bedöms ge förutsättningar för en utveckling i enlighet med dessa värden.

Gällande barns och vuxnas involvering i samhällsplanering, då processen är i ett slutskede inför antagande finns det inte utrymme ytterligare dialog. Vid fortsatt planering finns möjlighet till fortsatta dialoger. Det kan dock inte krävas i översiktsplanen.

Jämtkraft

Jämtkraft Elnät AB

Jämtkraft Elnät AB hänvisar till tidigare samrådssvar samt tillägger: Generellt gäller att samråda i god tid genom hela planeringsprocessen men mer specifikt vid framtagande av nya detaljplaner mm för att förhindra onödiga framtida kostnader och stopp. Anslutningar görs löpande inom området och förutsättningar och kapacitet i elnätet kan förändras över tiden.

Jämtkraft AB, Fjärrvärme

Vi på FJV vill lägga till denna text under Ekonomisk hållbarhet: En central del i att upprätthålla denna långsiktiga drift är att maximera nyttan av de stora, gemensamma infrastruktursystem som redan finns på plats, däribland fjärrvärmenätet i närområdet.

Fjärrvärmen är en kollektiv tillgång som fungerar bäst och mest resurseffektivt när så många som möjligt ansluter sig och bidrar till systemet. Genom att styra uppvärmningen till fjärrvärme avlastas det lokala elnätet från elbaserad uppvärmning, vilket frigör värdefull kapacitet för nya etableringar, transporter och framtida digitalisering. Samtidigt skapar ett ökat värmeunderlag i de växande stadsdelarna förutsättningar för stadens kraftvärmeverk att producera mer lokal, förnybar el. Ett välutbyggt fjärrvärmenät i området är dessutom en förutsättning för att framtida industrier och datacenter ska kunna återföra sin spillvärme till systemet. Att tillvarata dessa energiflöden och värna kretsloppet är avgörande för hela Östersunds energitrygghet, cirkulära ekonomi och ekonomiska stabilitet.

Samhällsbyggnads kommentar:

Samhällsbyggnad noterar Jämtkraft Elnäts yttrande kring förändringar i elinfrastruktur och behov av tidigt samråd vid planering.

Den fördjupade översiktsplanen anger att uppvärmning av byggnader och anläggningar ska i första hand ske med fjärrvärme. I kommunen pågår ett arbete med energiplanering och mer detaljerade ställningstaganden kring energislag och hur system för uppvärmning bör planeras ska hanteras i det arbetet.

Övriga organisationer, föreningar, företag

Jämtlands Travsällskap, 2026-08-04

Östersundstravets Unika Betydelse och Utmaningar

Östersundstravet har en unik geografisk placering inom kommungränsen, vilket ger det en särställning i regionen. Travbanans närhet till staden är en viktig faktor för att bibehålla dess centrala roll som en samlingspunkt för sport och gemenskap. Östersundstravets placering är rankad som bäst och mest central av alla 33 travbanor i Sverige.

Travet har inte bara stor betydelse för de traventusiaster som besöker det, utan även som en social mötesplats där människor från olika bakgrunder och intressen samlas kring en gemensam passion. Denna närhet bidrar också till ökad tillgänglighet, vilket är avgörande för att locka publik och skapa ett dynamiskt och livskraftigt evenemang.

Ekonomisk och Social Betydelse

Att behålla Östersundstravets nuvarande läge är av stor ekonomisk och social betydelse. Travbanan är en grundläggande förutsättning för att kunna upprätthålla en hållbar travsport både ekonomiskt och funktionellt. En central placering bidrar till att evenemang enkelt kan nås av stadens invånare och besökare, vilket genererar viktiga intäkter från både biljettförsäljning och kringliggande verksamheter, såsom restauranger och serviceföretag.

Dessutom fyller travet en viktig social funktion som en samlingsplats för olika grupper, där evenemang och tävlingar skapar en plattform för utbyte och samhörighet. Vår travskola hör till en av de största i Sverige. Det är en lättillgänglig mötesplats som odlar och utvecklar ett livslångt hästintresse, som är viktig för många ungdomar.

Utmaningar med Bostadsutveckling i Närområdet

Trots travets betydelse finns det utmaningar kopplade till den mark där travbanan ligger. Östersunds kommun har uttryckt intresse för att använda området för bostadsutveckling eller handel, något som vi på Östersundstravet motsätter oss. Att bygga bostäder i direkt anslutning till travbanan innebär flera miljömässiga och praktiska problem. Bland annat kan det uppstå diskussioner kring ljudnivåer från högtalaranläggningar under tävlingar, stark belysning och den naturliga lukten från hästarna, vilket potentiellt kan skapa konflikter med boende i området.

Kostnaden för en Ny Anläggning

En annan aspekt att beakta är de ekonomiska konsekvenserna av att flytta travverksamheten. Att bygga en ny travbana i utkanten av staden skulle enligt våra bedömningar innebära en kostnad på mellan 400 miljoner och 600 miljoner kronor. En sådan investering skulle belasta både kommunen och travsporten, och det är tveksamt om en flytt till ett mer avlägset läge skulle kunna bibehålla den dynamik och det publika engagemang som idag finns. En sådan flytt skulle även riskera att urholka travets roll som en social och ekonomisk motor i staden.

Vårt Ställningstagande

Vi motsätter oss därför Östersunds kommuns planer på att exproprierar marken där Östersundstravet är beläget för att bygga bostäder eller skapa handelsområden. Travsporten är en viktig del av stadens identitet och kultur, och en flytt av verksamheten skulle hota både sportens framtid och den viktiga sociala funktion som travet fyller. Vi anser att det är av yttersta vikt att bibehålla travets centrala placering och fortsätta utveckla dess roll som en viktig mötesplats för staden och regionen.

Vi är dock fortsatt intresserade av att fördjupa resonemanget med Östersunds kommun i den riktning vi hade i mötet vi hade per 250313.

Där resonerade vi om att bättre nyttja travets publiksida som parkområde med fler och bättre gångstråk, lekplatser, tillgång till matservering, caféverksamhet mm mm. På så sätt också kunna skapa tillfällen till att se hästar i träning och tävling.

Detta kommer dock att kräva en bra avgränsning till arbetsplatsen – stallbacke, tävlingsbana och träningsslingor.

Fortsatt dialog kring säkerhet och djurskydd kommer att krävas.

Vi ser fram mot den dialogen.

Samhällsbyggnads kommentar:

Förvaltningen noterar att Östersunds travsällskap motsätter sig den markanvändning som föreslås för travet.

Avvägningar har gjorts mellan nuvarande och föreslagen markanvändning. Bland annat har Travets funktion som mötesplats, och dess kulturmiljömässiga betydelse varit ett ingående värde. Kommunens ställningstagande är dock fortsatt att i det fall som travverksamheten på platsen skulle avvecklas eller minskas i omfattning bör en vidare prövning för att utveckla området med funktionsblandat bebyggelse ske. Området har både förutsättning att rymma en betydande mängd bostäder, och en utveckling skulle ha stor betydelse för att länka samman de södra stadsdelarna med resten av staden. Detta skulle minska den rumsliga segregationen mellan stadsdelarna och göra Odensala

och Torvalla till en mer integrerad del av staden med bättre förutsättningar för hållbara resmönster.

Den föreslagna markanvändningen föreslås dock inte ske mot Travsällskapets eller andra fastighetsägares vilja. Det är inte aktuellt att expropriera marken och detta föreslås inte heller i den fördjupade översiktsplanen. Under avsnittet *Genomförande* beskrivs att "Initiativ att genomföra den fördjupade översiktsplanen på privatägd mark tas av berörda fastighetsägare."

Eventuella störningar vid en utveckling av del av området behöver prövas närmre i ett senare planskede. Olika scenarier av en sådan utveckling bedöms kunna ha olika förutsättningar. I planen anges att "Vid utbyggnad av del av området med bibehållen travverksamhet behöver störning från verksamheten utredas och minimeras" (Översiktsplanekartan).

Kommunen ställer sig positiva till om Travet kan utvecklas på ett sätt så att den inte utgör en lika stor barriär. I översiktsplankartan anges "Även på kort sikt och med pågående verksamhet på travet kan det utredas hur området kan göras mer tillgängligt för allmänheten".

IFK Östersund

Vi har tagit emot och läst planerna om Södra Östersund och vill skicka in följande. IFK Östersund ser gärna ett långsiktigt samarbete med Östersunds kommun kring utvecklingen av Tallvallen. Föreningen har en tydlig ambition att utveckla området genom bland annat en framtida konstgräsplan och, på sikt, en samlad hemvist för föreningens verksamhet. Vi önskar därför att dessa utvecklingsambitioner beaktas i det fortsatta planarbetet och att en fortsatt dialog förs med föreningen.

Ser framemot fortsatt dialog.

Samhällsbyggnads kommentar:

Synpunkt har vidarebefordrats till berörda inom kommunen.

Rädda Spikbodarna

Föreningen Rädda Spikbodarna har tagit del av kommunens bemötande från samrådet och konstaterar att planen på vissa punkter justerats, men att grundproblemet kvarstår: att ett av stadens viktigaste natur- och friluftsområden fortsatt exploateras i stor skala. Föreningens yttrande avser alltså i sin helhet den i planen föreslagna exploateringen i Spikbodarnas friluftsområde, det som kommunen på senare tid börjat benämna norra Verksmon.

Av planhandlingarna framgår (sid 61 i pdf-version) att verksamhetsområdet Verksmon föreslås växa med cirka 100 hektar utanför redan detaljplanelagda områden. Oavsett om man räknar enbart bebyggd yta eller all ianspråktagen mark, slår ett ingrepp av denna omfattning hårt mot Östersunds friluftsliv och innebär en kraftig störning av ekosystem och biologisk mångfald.

Att utbyggnadsområdet minskats sedan samrådet är inte tillräckligt: kvarvarande ingrepp är fortfarande betydande och påverkar centrala, tysta delar av friluftsområdet. Ingreppen innebär också en irreversibel fragmentering av viktiga gröna samband.

De kompensationsåtgärder kommunen föreslår står inte i proportion till de negativa konsekvenserna – att kompensation överhuvudtaget föreslås är i sig ett erkännande av att påverkan är betydande.

Bristfällig lokaliseringsutredning

Kommunen har till granskningen kompletterat MKB:n med dagvattenutredning, uppgifter om ställverk och elledning, kolförrådscharta och tillgångsanalyser för grönområden. Formellt kryssar planen därmed i “fler boxar” – men samtliga kompletteringar av handlingarna beskriver konsekvenserna av exploatering av en plats som redan valts. Ingen av dessa utgör någon ambitiös ansats att undersöka alternativa lokaliseringar. Kommunen hänvisar till att alternativet Midskog prövats och ansetts olämpligt. Föreningen ifrågasätter inte att renskötselns intressen vägde tungt i den bedömningen – rennärningen har ett starkt rättsligt skydd som föreningen fullt ut respekterar. Men just därför väcker det en annan fråga: prövades Midskog och Spikbodarna på lika villkor? Föreningen tar inte ställning till om Midskog i övrigt vore en lämpligare plats – frågan här gäller enbart om jämförelsen mellan alternativen skett på ett metodmässigt likvärdigt sätt.

Om Midskog uteslöts efter en fördjupad utredning av en enskild konsekvens, medan Spikbodarnas motsvarande natur- och rekreationsvärden aldrig fick en lika fördjupad prövning, kan lokaliseringsutredningen inte anses vara den grundliga och förutsättningslösa prövning som miljöbalken kräver. Samma mönster gick igen i lokaliseringsutredningen för detaljplan Odensala 3:3 med flera, där de ekonomiska och praktiska aspekterna – exploitörernas perspektiv – tillmättes en orimligt hög vikt jämfört med natur- och friluftsvärden, som kan anses vara allmänhetens perspektiv i avsevärt högre utsträckning. Den valda viktningen innebar att detaljplanens alternativa lokaliseringar avfärdades. Enligt 2 kap. 6 § miljöbalken ska den plats väljas som är lämpligast med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Det är en av miljöbalkens mest grundläggande hänsynsregler, inte en formalitet. Spikbodarna är ett av Östersunds mest värdefulla tätortsnära naturområden, använt året runt för skidåkning, löpning, promenader, cykling, bärplockning, naturstudier och vardaglig rekreation. Med så höga natur- och rekreationsvärden är frågan oundviklig: har kommunen verkligen visat att detta är platsen där samhällsnyttan kan uppnås med minst intrång?

Granskningshandlingen för FÖP ger inget sådant svar. Lokaliseringen framstår i stället som ett resultat av teknisk och ekonomisk bekvämlighet – närhet till befintlig infrastruktur och kraftförsörjning – vilket inte är detsamma som att platsen är bäst lämpad för ändamålet ur ett samhällsperspektiv. Planförslaget beskriver ingående behoven av platsanpassning och hänsyn till olika områdets identitet i samband med ett genomförande – ändå lyckas det helt bortse från värnandet av Östersunds identitet som friluftsstad, när man här prioriterar närheten till god elförsörjning och Jämtkrafts intressen. Enkel elförsörjning kan omöjligt tillåtas vara den ledande stadsbyggnadsprincipen i en stad som lyfter närhet till natur och friluftsliv som sin främsta tillgång.

Social konsekvensanalys som formalitet – folkhälsa som bisak

Det är positivt att kommunen tagit fram en social konsekvensanalys för planförslaget. Men avståndskarteringar enligt statliga standarder fångar bara en del av bilden: att grönyta formellt finns inom räckhåll säger inget om vilken sorts naturupplevelse som faktiskt erbjuds.

Med uppskattningsvis 4 000 nya bostäder i området som omfattas av FÖP blir det fler invånare som delar på en krympande yta sammanhängande skog. Planen bortser också från det faktum att det är exploateringsområdets storlek och ostörda läge som gör det värdefullt. Det är först när man rör sig långt bort från väg 87 och E14, och när man är omgiven av den täta skogen, som man får känslan av storskog och trafikbruset avtar. Just den tystnaden är ovanlig i vårt samhälle idag – och viktig att bevara. Ersättningsspåren har inte alls den kvaliteten.

Kommunens företrädare har framhållit att det går att röra sig genom det utbyggda området även efter exploatering. Men det rekreativa värdet av en tyst skogspromenad urholkas om vägen dit går genom ett storskaligt industriområde.

Tillgång till tätortsnära natur är en erkänd folkhälsofråga och ett kommunalt ansvar att sörja för. Spikbodarna erbjuder lågröskelmotion och naturupplevelser för människor i alla åldrar, oavsett ekonomiska förutsättningar – det är ett omtyckt och välbesökt område, inte vilket dussinområde som helst. Den skogsmark som kommunen vill ta i anspråk är en betydande del av den totala upplevelsen.

Ett industriområde kan generera ekonomiska värden som är enklare att mäta än de värden ett friluftsområde skapar. För att fånga det ekonomiska värdet av ett omtyckt och välanvänt friluftsområde som Spikbodarna krävs att man räknar in de välfärdskostnader som sparas genom bättre fysisk och psykisk hälsa och ökad livskvalitet hos befolkningen.

Förslaget till FÖP ger intrycket att detta tillmäts en alltför begränsad vikt i avvägningen. Eftersom det stadsnära friluftslivet är en viktig del av Östersunds attraktionskraft vore det värdefullt att utreda hur många som väljer att flytta till eller bo kvar i kommunen tack vare det unikt goda stadsnära friluftslivet, och vilka skatteintäkter detta i sin tur genererar – innan oåterkalleliga ingrepp görs i välbesökta friluftsområden.

Sammantaget riskerar planen att försämra snarare än stärka invånarnas livsmiljö och livskvalitet.

Naturvärden och ekosystemtjänster går förlorade

Utöver konsekvenserna för friluftslivet innebär planförslaget att ett stort sammanhängande skogsområde med viktiga naturvärden avverkas. Ett sådant ingrepp påverkar inte bara enskilda arter, utan även de ekosystemtjänster som skogen i dag bidrar med.

Det är positivt att MKB:n kompletterats med resonemang kring kolinlagring, att granskningsunderlaget beskriver risker för värmeöar och att en dagvattenanalys genomförts. MKB:n redovisar kommunens kolförråds-karta, men gör bara generella observationer – ingen bedömning av vilka faktiska koldioxidutsläpp som avverkningen av skogen i det planerade industriområdet skulle medföra. Utan en sådan bedömning saknas ett väsentligt underlag för att avgöra om den föreslagna markanvändningen står i strid med kommunens klimatmål. Att ett torvrikt område öster om Verksmon undantas från verksamhetsmark, eftersom exploatering av torvmark kan frigöra markbundet kol, är ett ställningstagande som föreningen välkomnar. Samtidigt konstaterar vi att samma resonemang rimligen bör gälla även den skogsmark som nu i stället föreslås tas i anspråk.

Kunskapsunderlaget har andra luckor. Genomförd grodinventering (2023) omfattar, vad föreningen kan utläsa, enbart delar av det område som påverkas av verksamhetsplanerna – väsentliga delar av utbyggnadsområdet tycks inte vara undersökta. Den habitatnätverksanalys som gjorts för fladdermöss bygger dessutom på sannolika habitat snarare än faktisk fältinventering, och flera av inventeringarna är redan flera år gamla.

Planen redovisar riskerna för livsmiljöer i tydliga resonemang – men drar inte den slutsats som redovisningen egentligen rimligtvis pekar mot. Om riskerna är så pass allvarliga som beskrivs borde det tala för att avstå från storskaliga ingrepp i norra Verksmon/Spikbodarna. Istället går planen vidare med symboliska punktinsatser, som hänvisningar till förvaltningsåtgärder för att gynna den hotade fjärilen violett guldvinge. Violett guldvinge lever inte heller i ett vakuum, varför det är märkligt att fokusera på endast en art i stället för att ta ett helhetsgrepp och erkänna de allvarliga, negativa konsekvenserna för många andra arter i området.

När skog ersätts av industrimark, vägar och kraftledningsgator försvinner inte bara den yta som direkt tas i anspråk. Även närliggande naturmiljöer påverkas negativt genom ökad störning, förändrat mikroklimat och fragmentering av livsmiljöer som bidrar till försämrade spridningsvägar för djur och växter.

Dessa värden byggs inte upp igen inom överskådlig tid, utan får närmast anses vara förlorade för all framtid.

Utöver detta vill föreningen fästa uppmärksamheten på EU:s naturrestaureringsförordning, som trädde i kraft 2024 och innehåller bindande och tidsatta mål för medlemsstaterna att restaurera natur och ekosystem. Målen har etapper till 2030, 2040 och 2050. Senast den 1 september 2026 ska Sverige lämna in ett utkast till en nationell restaureringsplan till EU-kommissionen. Föreningen har tidigare, vid kommunfullmäktige, efterfrågat hur kommunen avser förhålla sig till förordningens krav – utan att få ett tydligt svar. Vi vill därför än en gång efterlysa ett klargörande av hur en planerad exploatering av denna omfattning är förenlig med Sveriges kommande åtaganden enligt förordningen.

Utlovad förvaltning saknar mandat och garantier

Planen konstaterar att ekologiska samband delvis försvinner vid ett genomförande, och att förlorade naturvärden inte kan ersättas i efterhand. Det enda som erbjuds är att "medveten förvaltning... kan bidra till högre biologisk mångfald i viss mån" – en försiktig formulering som redan i sig signalerar osäkerhet.

En översiktsplan är dessutom en viljeinriktning, inte ett bindande åtagande om framtida skötsel. Den säkerställer varken att förvaltningsåtgärderna genomförs eller att medel avsätts för dem.

Föreningen ifrågasätter att en irreversibel förlust av sammanhängande skog ska vägas mot ett löfte om framtida kompensationsåtgärder som kommunen själv inte kan garantera kommer att förverkligas.

Nyttorna framställs som säkra, men är i hög grad osäkra

På samma sätt som förslaget till FÖP inte kan garantera att framtida förvaltningsåtgärder blir av, kan den inte heller styra vilka framtida nyttor ett förändrat markanvändande faktiskt genererar.

Problemet är att nyttorna – inflyttning, arbetstillfällen, skatteintäkter, efterfrågan på Jämtkrafts el – framställs som givna, medan de i själva verket är ytterst hypotetiska. Kommunledningen har varken i planförslaget eller på annat håll presenterat en samhällsekonomisk kalkyl för hur kommunens ekonomi gynnas av att ta betydande arealer skogsmark i anspråk.

Det finns inga garantier för vilka verksamheter som slutligen etableras, hur många långsiktiga arbetstillfällen som skapas, vilka samhällsekonomiska effekter som uppstår, hur stort energiuttaget blir, eller vilka framtida markanspråk som därefter följer.

Kommunen presenterar i praktiken ett konkret och permanent naturintrång för att möjliggöra framtida nyttor som i stor utsträckning fortfarande är spekulativa. Den asymmetrin – säker förlust mot osäker vinst – borde mana till betydligt större försiktighet, i linje med försiktighetsprincipen i 2 kap. 3 § miljöbalken.

Östersund riskerar att försvaga det som gör staden attraktiv

Förslaget till FÖP visar att naturens och friluftslivets ytor krymper rejält – och effekten är inte isolerad till Spikbodarna. Även Torråsen, Torvallaskogen, Sportfältskogen och Odensalaskogen exploateras, och norr om E14 tas ytterligare naturmark i anspråk när Försvaret och Kriminalvården etablerar sig. Dessa parallella ingrepp måste bedömas utifrån sina kumulativa effekter, inte var för sig.

Samtidigt bygger Östersunds attraktionskraft i hög grad på just närheten mellan stad och natur – kommunens egen återkommande "säljpitch" som frilufts- och vinterstad. Det är ingen slump: människor väljer inte bostadsort enbart utifrån arbetstillfällen, utan till stor del också utifrån livsmiljö.

Om tätortsnära natur successivt omvandlas till industri- och verksamhetsmark riskerar kommunen att urholka just den kvalitet som gjort staden attraktiv – för att i Verksmons/Spikbodarnas fall skapa markberedskap åt verksamhetsnyttor vars faktiska samhällsvärde, som tidigare konstaterats, ännu är osäkert.

"Kompensation" är inte detsamma som bevarande

Kommunen föreslår bland annat ett nytt naturreservat norr om E14 samt de redan anlagda ersättningsspåren och riktade medel som kompensation för förlusten av Spikbodarna. Att kommunen tar till dessa åtgärder är i sig ett erkännande av att ingreppet medför betydande värdeförluster – om platsen vore lämplig för exploatering skulle kompensationsbehovet inte vara så omfattande. Men ett naturreservat på annan plats återskapar inte det sammanhängande, stadsnära skogsområde som tas i anspråk. Kompensation kan i bästa fall lindra en skada. Den kan inte upphäva den.

Och vad är det egentligen för område som ska stå för compensationen?

Det nya naturreservatet kommer att genomkorsas av en ny anslutningsväg till väg 87 och angränsa till transformatoranläggningar, inhägnader och storskaliga verksamheter. Avverkningar i Verksmon gör dessutom trafikljudet från E14 mer påtagligt.

Ersättningsspåren har en helt annan karaktär än de skogsspår som offras. Närheten till väg 87 och korsande vägar gör dem till ett sämre substitut, inte en likvärdig ersättning – och sommartid är de i stort sett ointressanta för friluftsliv på grund av blöt mark.

Delar av ersättningsspår och befintliga spår går dessutom över mark som ägs av Persson Invest, redan idag präglad av stora kalhyggen. Kommunen har ingen rådighet

över hur en privat skogsägare brukar sin mark, och det är ett rimligt antagande att ytterligare avverkningar kan ske där. Kvarvarande naturvärden riskerar då att minska ytterligare – och det som återstår blir en isolerad spåranläggning omgiven av kalhyggen, inte den myllrande skogsmiljö som går förlorad.

Skogsmarken som kommunen vill exploatera i Spikbodarna är mer än bara ett skidspår, det har ett väldigt mycket mer mångfacetterat värde än så.

Avslutning

Föreningen konstaterar att kommunen på flera punkter kompletterat underlaget sedan samrådet, men att de grundläggande invändningarna kvarstår: lokaliseringen är otillräckligt utredd, ingreppets omfattning underskattas, folkhälso-konsekvenserna tonas ned, de samhällsekonomiska konsekvenserna behöver utredas och naturvärdena riskerar en permanent, ej återställbar förlust.

Spikbodarna är inte bara mark på en karta. Området är ett av Östersunds mest värdefulla friluftsområden, en central del av stadens identitet och en resurs som används av tusentals människor året runt. Industriområden kan anläggas på många platser – Spikbodarna finns bara på en.

När skogen är avverkad, spåren flyttade och landskapet industrialiserat går utvecklingen inte att backa. Ingreppet är irreversibelt. Det borde i sig mana till eftertanke hos kommunens beslutande politiker.

Mot bakgrund av tidigare resonemang anser föreningen att kommunen bör ompröva den föreslagna utvidgningen av verksamhetsområdet i Spikbodarna och istället pröva alternativa lokaliseringar som bättre uppfyller miljöbalkens lokaliseringsprincip och kravet på hushållning med mark och naturresurser. Det är inte en fråga om politisk vilja – det är en lagstadgad skyldighet.

Frågan handlar ytterst om vilken sorts stad Östersund vill vara år 2050: en kommun som bygger vidare på det som gör den unik, eller en kommun som bygger bort det.

Samhällsbyggnads kommentar:

Kommunens översiktsplan har en övergripande utvecklingsinriktning att växa och bygga vidare intill befintlig infrastruktur. Detta är inte främst motiverat av ekonomi eller bekvämlighet, vare sig för kommunen eller framtida exploitörer. Utan det är ett ställningstagande som syftar till såväl ekologisk som ekonomisk hållbarhet. En stad som växer genom att nya områden långt från befintlig bebyggelse tas i anspråk skapar glesa strukturer med behov av långa resor medan en mer sammanhängande stad ger förutsättningar för kortare resor med kollektivtrafik eller gång och cykel. Ny infrastruktur för en gles bebyggelsestruktur skapar jämfört med tätortsnära lägen, ytterligare behov av mark utöver själva verksamhetsområdet vilket också ger stora ingrepp i naturmiljöer. Den ekonomiska aspekten beaktas dock också. Att undvika stora investeringar i ny infrastruktur är att spara på de kommunala resurserna vilket påverkar kommunens förutsättning att klara hela det kommunala uppdraget.

Gällande lokaliseringsprövning i övrigt togs en lokaliseringsutredning som underlag för detaljplan Norra Verksmon fram som också har utgjort underlag för den fördjupade översiktsplanen. För den fördjupade översiktsplanen är det lokalisering av elintensiv verksamhet, ej specifika verksamheter, som prövats. Flera faktorer har då ingått i prövningen, där närhet till elinfrastruktur, ytanspråk, förutsättningar för arbetspendling

och godslogistik är exempel. Dessa är aspekter som gör att det är lämpligt att utöka Verksmon för att ge plats åt bland annat elintensiva verksamheter.

Kommunen delar uppfattningen att analyser av tillgång till grönstruktur såsom närhet till grönområde, och bedömning utifrån generella vägledningar bara fångar en del av upplevd tillgång till naturmiljöer och rekreation. I kommunens pågående arbete med en grönstrukturplan arbetas med att formulera mer lokalt förankrade riktvärden och mått för grönplanering. I brist på lokala riktvärden görs i denna fördjupade översiktsplan en analys baserad på generella vägledningar, och då kan konstateras att i förhållande till det generella är tillgången till grönstruktur god i Östersund. Detta gäller också efter en genomförd fördjupad översiktsplan, fastän en stor minsknings av ytor sker.

En konsekvens av planen förutom att arealen naturmiljöer kring Spikbodarna och Verksmon minskar, är att kvarvarande miljöer i större omfattning påverkas av kringliggande bebyggelse. Detta blir en konsekvens för friluftsliv och rekreation som lyfts i Miljökonsekvensbeskrivningen. Konsekvenser för friluftsliv och rekreation föreligger alltså men kan inte antas få så stora effekter för folkhälsan så att förslaget bedöms olämpligt.

Förslaget får konsekvenser för naturvärden och ekologiska funktioner såsom spridningssamband och kolinlagring. Detta beskrivs i miljökonsekvensbeskrivningen och har varit ett ingående värde i de avvägningar som har gjorts och som har resulterat i planförslaget. I miljökonsekvensbeskrivning lyfts också kumulativa effekterna, bland annat genom pågående planering i andra kommunalar.

Kommunen bedömer att den generella redovisningen av kolförrådskartan är tillräcklig då kommunen i dagsläget inte har några specifika ställningstaganden kring exploatering i förhållande till kolinlagring.

Kommunen delar dock inte uppfattningen att de ekologiska konsekvenserna av planförslaget gör förslaget olämpligt. En del anpassningar för att minimera ekologiska konsekvenser har gjorts i planarbetet. Bedömningen är att vidare anpassningar kan göras i kommande planering och prövning för att minimera påverkan på naturvärden och ekologiska funktioner, såsom för Violett guldvinge.

Utredningar görs i olika omfattning och olika detaljeringsgrad för fördjupade översiktsplaner och detaljplaner. Flera av de mer detaljerade utredningarna, liksom inventeringar fokuserade på särskilda arter så som groddjur, hör till detaljplanen för Norra Verksmon och har avgränsats för dess behov. De bifogas den fördjupade översiktsplanen då de utgör kompletterande underlag. Men det anses inte nödvändigt att utreda resten av planområdet på samma detaljeringsnivå.

Det är korrekt att översiktsplanen inte ger garantier för en viss utveckling. Den tas fram för att ge vägledning i kommande processer, och för att ta ställning för markanvändning på en strategisk nivå. Att mark pekas ut för ett visst ändamål för med sig vissa konsekvenser, men den ger också en grund för att kommunen kan växa på det sätt som de kommunala målsättningarna anger. Planen lyfter de frågor som behöver tas hänsyn till i kommande skeden.

Osäkerhet kring förvaltning är lyft som en riskfaktor i miljökonsekvensbeskrivningen, något som behöver följas upp.

Kommunen arbetar utifrån ett ställningstagande i översiktsplanen som anger att ianspråktagande av naturmiljöer ska kompenseras. Kommunen arbetar med att ta fram

en riktlinje för kompensation. Den fördjupade översiktsplanen anger en del åtgärder som kan utgöra kompensation. Åtgärder för att kompensera utökningen av verksamhet inom Norra Verksmon hanteras parallellt i den pågående detaljplaneprocessen.

Vad gäller hur konsekvenser hanteras i planförslaget har planförslaget anpassats på flera plan för att begränsa miljökonsekvenser. En sammanställning finns i miljökonsekvensbeskrivningen. Planhandlingen har formulerats i syfte att framför allt presenterar och förklarar förslaget och vad som vill uppnås i den utveckling som planen möjliggör. Hänsyn som ska följas i kommande planering noteras såväl i områdesspecifika ställningstagande i översiktsplanekartan som i en samlad sammanställning. Avsnittet "Avvägningar" har inarbetat för att ge ytterligare bakgrund till planens ställningstagande och för att ge vägledning i det fortsatta arbetet.

Naturrestaureringsförordningen väntas ge nya förutsättningar för planering kopplat till naturmiljöer och ekosystem samt urban grönska och grönområden. I dagsläget råder dock en stor osäkerhet kring implementeringen av förordningen då det saknas en nationell plan samt vägledning om implementering. Sveriges regering har skickat in förslag på nationell restaureringsplan under september 2026. Innan den nationella planen ligger fast ska EU ha godkänt planen vilket väntas ske den 1 september 2027. Då kommunens arbete med planläggning påbörjades innan restaureringsförordningen samt att implementeringen i nuläget är mycket oklar bedöms en specifik anpassning utifrån förordningen inte vara aktuell.

Svenska turistföreningen Jämtland-Härjedalen

Med anledning av förslaget till fördjupad översiktsplan för Södra Östersund lämnar STF Jämtland-Härjedalen nedanstående yttrande gällande de delar av förslaget som berör Spikbodarnas natur- och friluftsområde.

Svenska Turistföreningen är en av Sveriges största ideella organisationer. Vi har idag 5600 medlemmar i länet. Vi ser gärna en tillväxt i kommunen men inte till priset av de förlorade naturvärden och den kraftiga försämringen av det tätortsnära friluftslivet som förslaget skulle innebära.

STF arbetar för ett attraktivt och tillgängligt friluftsliv för många olika grupper i samhället. Det är viktigt att människor har tillgång till närområden för god rekreation där de bor. Därför motsätter vi oss att en betydande del av det omtyckta natur- och friluftsområdet i Spikbodarna skulle göras till industrimark. Det lättillgängliga och stora sammanhängande området med cykelstigar (sommars & vinter), skidspår, vandringsstigar samt bär- och svampställen är omistliga delar för det vardagsnära friluftslivet i Östersund.

De planerade ingreppen i Spikbodarna skulle sammantaget kraftigt försämra friluftsområdet. Kvaliteten och känslan försvinner. Det skulle inte finnas någon plats kvar där det är tyst eftersom ytan minskas så mycket och sedan omges av vältrafikerade vägar och industri inklusive ett ställverk mitt i området och en ny genomfartsväg från Stuguvägen till Verksmon. På området som blir kvar finns redan kalhyggen. Det tål att upprepas vad kommunens egna förvaltningar tidigare konstaterat:

- Området har stor betydelse för det vardagsnära friluftslivet eftersom det är lättillgängligt året runt.
- En industrietablering på platsen riskerar få betydande negativa konsekvenser på folkhälsan.

- Ett ianspråktagande innebär att värdena försvinner för kommunmedborgare idag och generationer framöver. Likaså biologiska och kulturella ekosystemtjänster.
- Frågan bör ses i ett helhetsperspektiv som tar hänsyn till andra exploateringar i kommunen som får påverkan på friluftslivet.
- Den tätortsnära skogen utgör en viktig del i den gröna strukturen och bidrar med goda livsmiljöer för kommunens medborgare och för att bevara den biologiska mångfalden.
- Exploatering inom utpekade naturområde innebär oacceptabel påverkan. (Kultur- och Fritidsförvaltningen, Enhet GataPark, teknisk förvaltning, Avdelning Miljö och Hälsa, samhällsbyggnad)

Vi förordar att kommunen fortsättningsvis följer sin nyligen fastslagna gällande översiktsplan, där Spikbodarna markeras som naturområde. Särskilt viktigt att bevara är den del av området som kommunen, dvs invånarna i Östersund, äger. Området ska vara tillgängligt för allmänheten, inbjuda till rekreation och motion, bidra till livskvalitet och fortsätta vara en viktig del för Östersunds attraktivitet som bostadsort och besöksmål.

Avslutningsvis citerar vi en kommuninvånare: ”Spikbodarna är för Östersundsborna som Holmenkollen och Nordmarka för Osloborna och som Bymarka och Granåsen för Trondheimsborna. Sådana platser bygger man inte industrier på. Man förädlar dem för friluftsliv och rekreation!”

Samhällsbyggnads kommentar:

Kommunens översiktsplan ska ge beredskap för att växa till 75 000 invånare. För att det ska gå behöver mark pekats ut för nya verksamheter, för att möjliggöra ett växande näringsliv och nya arbetsplatser. Verksamhetsmark bör finnas i närheten av Östersund för att möjliggöra korta resor och andra funktionella samband med staden.

Verksamheter som inte kan ligga nära bostäder behöver dock ges plats i stadens utkant. Verksamheten är ett av stadens företagsområden med potential att utökas och har också närhet till elinfrastruktur som planerar förstärkas ytterligare.

Planförslaget kommer medföra konsekvenser för friluftslivet i området. Detta får konsekvenser som beskrivs i planens miljöbeskrivning.

Bedömningen är att funktionen friluftsliv och rekreation fortfarande kan upprätthållas i området kring Spikbodarna även om kvalitén kan påverkas negativt då den samlade ytan minskar. Kommunens bedömning utgår från allmänna rekommendationer om tillgång till grönområden som finns i Naturvårdsverkets forskningssammanställning 2022. Kommunens samlade bedömning, utifrån de avvägningar som har gjorts, är att påverkan på det tätortsnära friluftslivet inte är så stor att föreslagen markanvändning är olämplig.

Kommunen ser dock ett behov av att ta fram lokala ställningstaganden för grönstruktur, inklusive områden för rekreation och friluftsliv, och kommunen arbetar därför med en grönstrukturplan som en del av översiktsplanen.

Föräldrakooperativet Solen

Skogen och bäcken ovanför Ugglevägen och Berguvsvägen som är utpekade för ny bebyggelse har till stora delar påtagligt naturvärde vilket framgår av Tyréns naturvärdesinventering från 2020. Detta område används flitigt på utflykter med

förskolebarnen på grund av dess närhet, naturvärden, lätt tillgänglighet via skidspåren och blåbärsris som finns i stor utsträckning. Skidspåren används under idrottsaktiviteter på förskolan såsom Bamselopp och längdskidåkning. Det vore negativt om bebyggelse eller en ny bilväg för anslutning till ny bebyggelse, byggs så att skidspåren eller skogen med naturvärden påverkas. En ytterligare aspekt är att skogen mot E14/E45 dämpar bullernivåerna, som skulle kunna förvärras genom att mer skog försvinner genom exploatering. FK Solen anser inte att en exploatering ovanför Ugglevägen och Berguvsvägen är förenlig med översiktsplanens mål att undvika att exploatera ytor med rekreativa värden.

Föräldrakooperativet Solen noterar att kommunen konstaterar att med prognos för antal barn 2040 planeras två till tre nya stora förskolor alternativt flera mindre skolor och förskolor, jämfört med behovet idag. En av förskolorna föreslås i planen placeras i Lillsjö centrum. För information så sa kommunen upp avtalet med Föräldrakooperativet Solen år 2023 på adress Ringduvevägen 10 och la ut lokalen till försäljning. Mot bakgrund av den nya fördjupade översiktsplanen framstår detta beslut som förhastat att säga upp lokalen för en populär och välfungerande förskola som fyller ett uppenbart behov. FK Solen upplevde processen gällande försäljningen med kommunen som motarbetande och ej lösningsorienterad i exempelvis försök från föräldrakooperativet att finna nya passande lokaler.

Samhällsbyggnads kommentar:

Den fördjupade översiktsplanen gör avvägningen att naturvärdesobjekt med påtagligt naturvärde kan ianspråkta. Ytan är del av ett större område med skog och bedömningen är att intilliggande skogsmark har förutsättning att upprätthålla de funktioner som denna plats har. Ingen förändring av planförslaget görs.

Kommunens prognos för antal barn i förskola och skola skiljer sig åt i ett kortare respektive ett längre tidsperspektiv. Kommunen ser ett sjunkande barnantal på kort sikt. Planeringen behöver samtidigt förhålla sig till tillväxtmål och ha beredskap för en beredskap på längre sikt. Området, eller närliggande områden, är utpekade för byggnationer och när dessa blir av behövs mark för en framtida förskola. Prognosen visar även att barnantalen kommer att vända uppåt igen vilket också på lång sikt kan generera ett behov av förskola i området.

Lantbrukarnas Riksförbund, LRF, Östersunds kommunavdelning

LRF Östersunds kommunavdelning lämnar följande granskningsyttrande över förslaget till fördjupad översiktsplan för Södra Östersund 2050.

LRF:s samlade ställningstagande

Planförslaget har förbättrats efter samrådet. LRF ser samtidigt behov av några förtydliganden före antagandet, framför allt om jordbruksmark, verksamhetsmark samt jord- och skogsbrukets drift, framkomlighet och äganderätt. Med sådana justeringar kan planen ge bättre stöd för både kommunens utveckling och de gröna näringarna.

Övergripande synpunkter

LRF Östersunds kommunavdelning företräder över 400 företagare inom det gröna näringslivet, enligt det yttrande som återges i samrådsredogörelsen. Jord- och skogsbruk är av nationell betydelse enligt 3 kap. 4 § miljöbalken. Livsmedelsstrategin

2.0 har ökad robusthet i livsmedelskedjan som ett av tre fokusområden. Den fysiska planeringen till 2050 behöver därför värna produktiv mark, fungerande företag och den infrastruktur som jord- och skogsbruket behöver.

LRF välkomnar att kommunen har lyssnat på flera synpunkter från samrådet. Särskilt positivt är att:

- föreslagen bebyggelse på jordbruksmark mellan Skogsmon och Fjällmon, inklusive markreservatet för sjukhus, har tagits bort,
- gång- och cykelvägen över jordbrukslandskapet i Torvalla by har tagits bort,
- Torvalla by pekas ut som tätortsnära landsbygd där jordbrukslandskapet ska bevaras, och
- pågående markanvändning ska fortsätta på flera ytor med jordbruksmark längs Storsjön.

Förändringarna är tydliga förbättringar. Det finns dock kvar uppgifter och kartor som ger olika besked om jordbruksmark, skogsmark och berörda företag. LRF vill därför lyfta följande frågor inför antagandet.

1. Tydligare underlag om jordbruksmark

Granskningshandlingen anger att inget bebyggelseområde föreslås på jordbruksmark (Granskningshandlingen, pdf-sida 128). Samma besked finns i StoryMapen. Samrådsredogörelsen anger samtidigt att en mindre yta jordbruksmark överlappar ett större utbyggnadsområde, men att utbyggnad kan ske utan att marken tas i anspråk (Samrådsredogörelsen, pdf-sida 121). Miljökonsekvensbeskrivningen anger däremot att en mindre del jordbruksmark föreslås för bebyggelse inom stadsgränsen (MKB:n, pdf sidorna 8 och 63).

Underlagen ger alltså olika besked och behöver samordnas. Uppgiften om bostäder är däremot samstämmig: granskningshandlingen, populärversionen och StoryMapen anger cirka 130 hektar ny mark för ungefär 4 000 bostäder (Granskningshandlingen, pdf-sida 7; Populärversionen, pdf-sida 8). Den siffran ska inte blandas ihop med arealen för verksamhetsmark, där underlagen anger olika uppgifter.

Miljökonsekvensbeskrivningens karta visar mark som fick jordbruksstöd 2023 (MKB:n, pdf-sida 61). Det underlaget visar inte all jordbruksmark, eftersom även mark som inte är stödansökt eller ingår i ett jordbruksblock kan vara jordbruksmark och brukningsvärd.

LRF anser att kommunen före antagandet bör komplettera planunderlaget med en så heltäckande redovisning som möjligt av jordbruksmarken inom och i anslutning till planområdet. Redovisningen bör bygga på flera underlag och inte enbart på jordbruksblock eller stödansökt mark. Det bör också framgå hur jordbruksmarken berörs av föreslagna utbyggnadsområden. Därefter bör kartor och texter samordnas och gränserna för utbyggnadsområden vid behov justeras så att jordbruksmarken kan undantas.

2. Brukningsvärd jordbruksmark

Planens huvudlinje är att brukningsvärd jordbruksmark inte ska bebyggas eller minska i areal. Det är bra. Samtidigt anges att komplettering och förtätning inom staden eller tätorterna kan vara ett väsentligt samhällsintresse där exploatering är godtagbar (Granskningshandlingen, pdf-sidorna 93 och 128). LRF anser att detta inte bör läsas

som ett generellt godkännande. Miljöbalkens krav på väsentligt samhällsintresse och alternativ lokalisering behöver prövas i varje enskilt fall.

LRF anser att planens inriktning bör vara att brukningsvärd jordbruksmark så långt som möjligt undantas från bebyggelse, vägar, parker, dagvattenanläggningar och andra anläggningar när behovet kan lösas på annan mark. Att marken ligger inom stadens eller en tätorts gräns bör inte ensamt avgöra om ett väsentligt samhällsintresse finns. Om jordbruksmark ändå berörs bör den fortsätta prövningen tydligt redovisa markens brukningsvärde, prövade alternativ och konsekvenser för berörda företag och fortsatt rationellt brukande. Detta bör även gälla mindre kompletteringar i Torvalla by och andra gränsområden.

LRF vill också påminna om synpunkten från samrådet att eventuell nyodling som kompensation bör vara genomförd innan åkermark tas i anspråk. Nyodling ersätter inte den prövning som krävs enligt miljöbalken.

3. Jordbruket som verksamhet

Planen innehåller på vissa platser hänsynstext om randzoner. Vid Växthuset med omnejd, Furuparken och Sjömon anges även att rörelsestråk ska planeras så att människor inte leds in på brukad mark (Granskningshandlingen, pdf-sidorna 191 och 209-210). För Torvalla by anges att eventuell ny bebyggelse intill jordbruksmark behöver ta hänsyn till den brukade marken, exempelvis genom randzoner (Granskningshandlingen, pdf-sidorna 228-229). Det är positivt. LRF ser gärna att hänsynen blir mer konkret och tillämpas konsekvent i alla berörda delområden.

Miljökonsekvensbeskrivningen bedömer att planförslaget generellt inte påverkar förutsättningarna för jordbruk, samtidigt som den anger att en mindre del jordbruksmark föreslås för bebyggelse (MKB:n, pdf-sidorna 8 och 63). Underlagen redovisar inte vilken brukare som berörs eller konsekvenser för arrondering, tillfarter, diken och dränering. En jordbruksdrift kan också medföra lukt, damm, buller, gödselhantering, växtskydd, skörd, djurhållning och transporter under olika tider på dygnet och året. Ny bebyggelse behöver planeras med hänsyn till detta.

LRF anser att planen bör tydliggöra att jordbrukets förutsättningar ska beaktas vid fortsatt planering av områden som berör eller gränsar till jordbruksmark. Konsekvenser för berörda jordbruksföretag bör belysas tidigt och i dialog med markägare och brukare. Hänsyn bör bland annat tas till tillfarter, arrondering, diken, dränering, dagvatten och de störningar som normalt kan uppstå från jordbruksverksamhet. Ny bebyggelse och nya rörelsestråk bör utformas så att jordbruksföretagen kan fortsätta sin verksamhet och utvecklas. Åtgärder som behövs på grund av exploateringen bör i första hand hanteras inom exploateringsområdet och inte belasta lantbrukaren.

Planens skrivningar om randzoner är positiva. I den fortsatta planeringen bör det tydliggöras när sådana åtgärder behövs och hur ansvar och finansiering ska hanteras.

4. Jordbruksmark, park och rekreation

Området Ny park vid Torvalla omfattar cirka 9 hektar och består i dag av skog och åkermark. Området ska utvecklas som stadsdelspark, samtidigt som jordbruksmarkens långsiktiga funktion som produktiv mark ska bestå (Granskningshandlingen, pdf-sidorna 176-177). Det är därför viktigt att skilja parkfunktionerna från den produktiva jordbruksmarken.

LRF anser att jordbruksdelen av Ny park vid Torvalla bör avgränsas tydligt i kartan och även fortsättningsvis redovisas som jordbruksmark. Parkfunktioner, dagvattenanläggningar, planteringar och allmänna rörelsestråk bör så långt som möjligt placeras utanför den produktiva marken. Planens skrivning om att kommunägd mark längs Storsjön i vissa fall kan göras tillgänglig för allmänheten bör också förtydligas så att pågående jordbruk inte försvåras (Granskningshandlingen, pdf-sida 172).

Odlingslotter och annan stadsodling kan vara positiva komplement, men ersätter inte kommersiell jordbruksmark eller dess betydelse för livsmedelsförsörjningen.

5. Framkomlighet till jord och skog

LRF välkomnar att gång- och cykelvägen över jordbrukslandskapet i Torvalla by har tagits bort. Samrådsredogörelsen redovisar att gårdsägarna i S:1 behöver kunna använda förbindelsen genom Torvalla för att nå skogen; kommunen svarar att sambandet med skogarna norr om Verksmon ska bestå. Där redovisas också behov av en sammanhängande väg för skoter, fyrhjuling och häst för skötsel och tillsyn av skog samt att Gräfsåsvägen används för transporter till åkrar och skog och behöver uppgrusning och förstärkning (Samrådsredogörelsen, pdf-sida 116). Kommunen svarar att de två senare frågorna inte hanteras i FÖP:n.

LRF ser behov av att dessa förbindelser uppmärksammas som viktiga drifts- och transportstråk i fortsatt planering. Behovet av uppgrusning och förstärkning av Gräfsåsvägen bör kunna hanteras i genomförandedelen eller genom ett särskilt följduppdrag. Berörda markägare och brukare bör involveras när vägar och anslutningar utformas, så att jordbruksmaskiner, skogstransporter, djurtransporter, fältinfarter och möten fungerar. Nya vägar, ledningar och gång- och cykelstråk bör så långt som möjligt placeras så att bruksenheter inte delas och infarter inte blockeras.

6. Skogsbruk, markägande och konsekvenser

Miljöbalkens 3 kap. 4 § gäller både jord- och skogsbruk. Planen redovisar att utökningsområdet norra Verksmon i dag används för skogsbruk och friluftsliv och att en stor areal tätortsnära skog försvinner vid exploatering (Granskningshandlingen, pdf-sidorna 223-224). I de fem granskade underlagen har LRF inte funnit någon samlad analys av konsekvenserna för rationellt skogsbruk, skogliga transportvägar, berörda fastigheter eller kvarvarande bruksenheter. Den sociala konsekvensanalysen behandlar inte heller konsekvenserna för berörda jord- och skogsbruksföretag.

Den beslutade granskningshandlingen anger cirka 130 hektar ny verksamhetsmark (Granskningshandlingen, pdf-sida 7). Populärversionen (pdf-sida 9) och den publicerade StoryMapen anger i stället cirka 145 hektar. StoryMapen anger dessutom att Verksmon framför allt ska utökas nordväst med cirka 100 hektar utanför detaljplanelagda områden. Det framgår inte om skillnaden mellan 130 och 145 hektar beror på en felskrivning, en ändrad avgränsning eller ett annat beräkningssätt. Det vore därför bra om kommunen klargör vilken areal och vilken karta som granskas.

StoryMapens mark- och vattenanvändningskarta redovisar bland annat lager för tätortsnära landsbygd, verksamheter, bostadsbebyggelse, funktionsblandad bebyggelse och grönområden. Bland de redovisade användningslagren finns inget separat lager för jordbruksmark. Kartan gör det därför inte möjligt att kontrollera den uppgivna överlappningen med jordbruksmark eller berörda fastigheter.

LRF anser att planunderlaget bör förtydligas med ett entydigt besked om verksamhetsmarkens totalareal och avgränsning. För varje delområde bör det finnas en karta som visar areal, berörda fastigheter, ägoförhållanden och nuvarande markanvändning, inklusive jordbruksmark och skogsmark. Underlaget bör även belysa alternativa lokaliseringar, tillfarter och konsekvenser för rationellt skogsbruk och kvarvarande bruksenheter.

LRF ser gärna att kommunen har en tidig dialog med berörda markägare och brukare innan detaljplaner, vägar, ledningar eller andra åtgärder planeras på privat mark. Om intrång kan bli aktuella bör rättslig grund och ersättningsprinciper klargöras tidigt. LRF:s utgångspunkt är att intrång och följdskador ska ersättas fullt ut.

LRF har ingen invändning mot att naturreservat bildas på kommunens egen mark. Vid kommande avgränsning och föreskrifter bör hänsyn tas till tillgången till och brukandet av angränsande privat mark.

7. Livsmedelsberedskap och lokal värdekedja

Planen sträcker sig till 2050. I de fem underlagen och StoryMapen har LRF inte funnit ett tydligt ställningstagande om produktiv jordbruksmark och fungerande lantbruksföretag som resurser för livsmedelsförsörjning och beredskap. Livsmedelsstrategin 2.0 anger ökad robusthet i livsmedelskedjan som ett av tre fokusområden.

LRF anser att detta bör få ett tydligt genomslag i planen. LRF föreslår att planen tydligare beskriver produktiv jordbruksmark, fungerande företag och transportvägar som strategiska resurser för livsmedelsförsörjning och beredskap. Det kan också vara värdefullt att inom lämplig verksamhetsmark ge utrymme för lokal livsmedelsförädling, lager, distribution, lantbruksservice och biobaserade verksamheter. Planens genomförande bör följas upp med uppgifter om jordbruksmarkens areal och om åtgärder som påverkar jord- och skogsbrukets drift.

Sammanfattande ställningstagande

LRF Östersunds kommunavdelning ser positivt på att kommunen har tagit bort bebyggelse och gång- och cykelväg från delar av jordbrukslandskapet. Det visar att samrådet har haft betydelse. LRF ser samtidigt behov av att de motstridiga uppgifterna om jordbruksmark och verksamhetsmark samordnas och att hänsynen till mark, företag, framkomlighet och äganderätt blir tydligare före antagandet.

Med de förtydliganden som beskrivs ovan kan planen bättre förena kommunens utveckling med ett fortsatt livskraftigt jord- och skogsbruk. LRF Östersunds kommunavdelning ser gärna en fortsatt dialog med kommunen i det arbetet.

Samhällsbyggnads kommentar:

Jordbruksmark tas inte i anspråk. Ett bebyggelseområde i Ängsmon överlappar med ett jordbruksblock men bedöms kunna byggas ut utan att jordbruksmarken tas i anspråk. De olika uppgifterna i handlingen med avseende på detta ses över inför antagande.

Pdf-handlingens sammanfattning anger en felaktig yta för verksamhet. Detta rättas till inför antagande.

I dagsläget finns inte någon heltäckande kartering av jordbruksmark. Kommunen delar uppfattningen att en sådan karta bör tas fram men det hanteras inte inom arbetet med

den fördjupade översiktsplanen. Förbundets påpekande att mer mark än den som syns i kartan kan utgöra jordbruksmark är riktigt. Kommunen utgår inte enbart från karterade jordbruksblock vid handläggning av till exempel bygglov, utan gör en bedömning av marks produktionsvärde.

Kommunen delar förbundets uppfattning att huvudlinjen är att jordbruksmark inte ska tas i anspråk, och att översiktsplanens ställningstagande att förtätning inom stadens gränser kan betraktas som ett allmänt intresse inte ska ses som ett generellt godkännande. Prövning utifrån gällande lagstiftning ska alltid ske.

Ingen yta för nyodling finns inom planområdet. Frågan har inte behandlats i planområdet och något ställningstagande tas inte heller för hantering av sådan mark.

I en översiktsplan som den fördjupade översiktsplanen gör endast avvägningar mellan allmänna intressen, vilket bland annat omfattar att resursen jordbruksmark så långt som möjligt ska sparas. Planen bedöms inte förändra förutsättningar för enskilda skogs- eller jordbruksverksamheters förutsättningar men planen berör inte heller denna typ av enskilda intressen. Vid detaljplanering görs mer detaljerade avvägningar mellan allmänna såväl som enskilda intressen. Planen förtydligas dock avseende de nya ytor för verksamhetsmark som överlappar med vägnät ovan Verksmon, att framkomlighet längs dessa ska utredas i detaljplaneskede.

Planens ställningstagande för Ny stadsdelspark i Torvalla är att jordbruksmark ska ges sådan användning att dess långsiktiga funktion som produktiv jordbruksmark kan bestå bedöms tillräcklig. Inga förtydligande ställningstaganden görs.

Ställningstaganden för Obebyggda markområden längs Storsjön formuleras om så att det tydligare framgår att jordbruksmark inte ska vara tillgängligt för allmänheten.

Den fördjupade översiktsplanen begränsar inte inriktningen på de verksamheter som möjliggörs inom utpekad mark för verksamheter.

Det kan nämnas att kommunens pågående arbete med Grönstrukturplan kommer omfatta producerande ekosystemtjänster, det vill säga inkluderar jordbruksmark. I det arbetet ingår att avgöra om mer detaljerade ställningstaganden kring jordbruksmark behövs.

Förvaltningen noterar förbundets synpunkter om livsmedels funktion som en viktig beredskapsfråga och delar den uppfattningen. Inom ramen för den fördjupade översiktsplanen ryms inte en fördjupad analys och ställningstaganden kopplat till beredskap och livsmedelsförsörjning.

Naturskyddsföreningen i Östersund

Naturskyddsföreningen i Östersund vill lämna följande synpunkter på förslaget till fördjupad översiktsplan för Södra Östersund (FÖP).

Sammanfattningsvis

Naturskyddsföreningen vänder sig mest mot de 180 hektar verksamhetsmark som finns i planförslaget. Här ifrågasätter vi om miljöbalkens lokaliseringsprincip i andra kapitlet har tillämpats på rätt sätt. Argumenten för varför detta skulle vara bästa platsen för nya verksamheter i kommunen är mycket otydliga. Vi ser däremot att naturvärden och friluftslivsvärden är mycket höga just här. Alternativ lokalisering av verksamhetsmark i Midskog presenteras endast mycket översiktligt i planförslaget.

Naturvärdesinventeringar enligt standard är inte heller gjorda där och en jämförelse av konsekvenser ur natursynpunkt blir därför omöjlig.

I yttrandet koncentrerar vi våra synpunkter till de kvarvarande skogar med höga naturvärden som finns inom planförslaget. Föreningen är starkt kritisk till att planen föreslår exploatering av skogar med på förhand kända höga naturvärden. Att ett nytt reservat i Spikbodarna området föreslås är mycket bra, men hindrar inte att de övriga naturmiljöerna med höga naturvärden också behöver bevaras, dvs plockas bort ur planen.

Vi har en pågående naturkris där uppföljningen av våra miljömål visar att rödlistade arter och deras livsmiljöer stadigt minskar pga vår exploatering för olika ändamål. Förutom uppsatta miljömål har vi även en lagstiftning som ska säkerställa att Sverige och Europa vänder den dåliga trenden. Vi ser inte att nuvarande planförslag går att genomföra med hänsyn taget till varken miljömål eller EU:s naturvårdsdirektiv (artskyddet). För att uppnå målen och följa lagstiftningen behöver vi istället öka andelen värdefulla livsmiljöer för rödlistade arter.

I planen talas det om betydelsen av grönstruktur / grönområden i staden men om kommunen har ett allvarligt menat mål att jobba för ökad biologisk mångfald måste den på allvar inse att exploatering av påvisat värdefulla livsmiljöer inte kan ske. För de flesta skogslevande rödlistade arter är själva problemet att det redan idag finns för liten areal kvarvarande livsmiljöer. Inga kompensationsåtgärder som kommunen gör kan då uppväga en minskad areal livsmiljö.

Naturskyddsföreningens synpunkter utvecklat

Skogliga naturvärden

När vi tittar på de artfynd som gjorts inom planområdets gränser så ser vi att det finns flera skogspartier / delområden som behöver bevaras om inte konsekvensen av planen för biologisk mångfald ska bli mycket negativ. Även kommunen måste bryta ner och titta mer i detalj på de naturinventeringar som gjorts. Som komplement till beställda inventeringar har fina artfynd gjorts som visar var värdefulla skogsområden finns, se Artportalen. Här finns i många fall arter som inte kan leva kvar om endast smala spridningsstråk eller fragment av livsmiljön lämnas kvar.

Inom den planlagda marken i förslaget till FÖP finns bl a fynd av talltita och tretåig hackspett. Dessa arter har ett starkt skydd i artskyddsförordningen (EU:s naturvårdsdirektiv), vilket betyder att verksamheter som påverkar arterna och dessas livsmiljöer negativt ska förbjudas. Så ser rättspraxisen ut när det gäller t ex påverkan från skogsbruk. Det bör betyda att kommunen i praktiken behöver plocka bort all natur som kan identifieras som livsmiljöer för dessa och andra fridlysta arter ur planområdet.

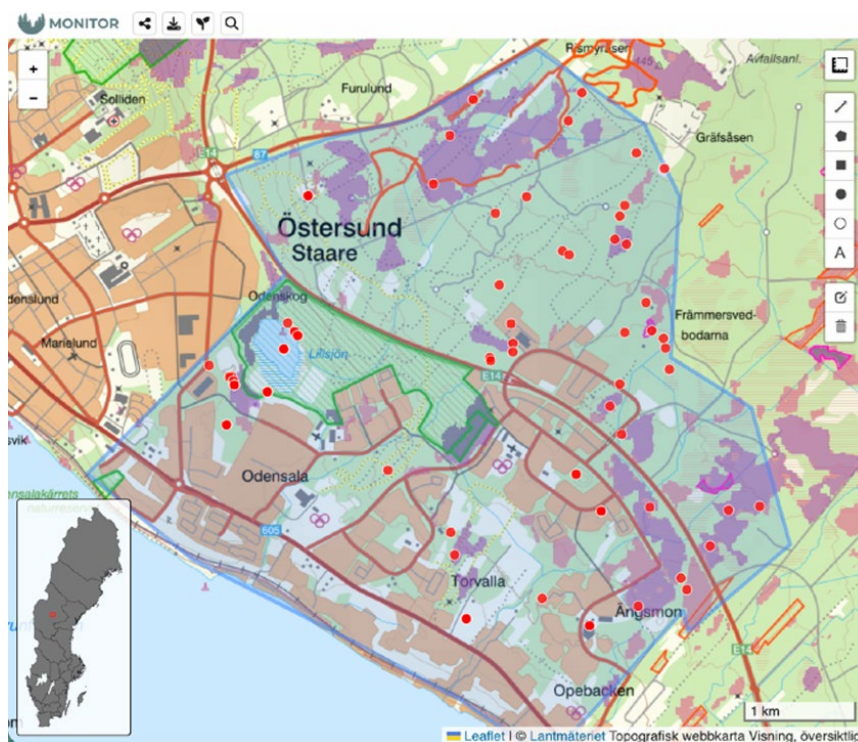
Talltita och tretåig hackspett har noterats med 117 resp 48 antal fynd inom planområdet, vid alla möjliga tidpunkter under året. Deras revir är ca 15 resp 100 hektar stora, varför vi kan se det som sannolikt att de delar av planområdet som uppfyller deras krav på livsmiljö ingår i befintliga revir. Exakt var dessa livsmiljöpartier finns inom planområdet har dock inte utretts såvitt vi kan se. En noggrann revirkartering behöver därmed utföras innan vi ser vilka skogspartier som behöver plockas bort ur planförslaget med hänsyn till skogslevande fåglar.

Andra funna arter som t ex bitter taggsvamp (rödlistad som EN - endangered), bildar mykorrhiza med gran och kan inte överleva en kalavverkning. Bitter taggsvamp har

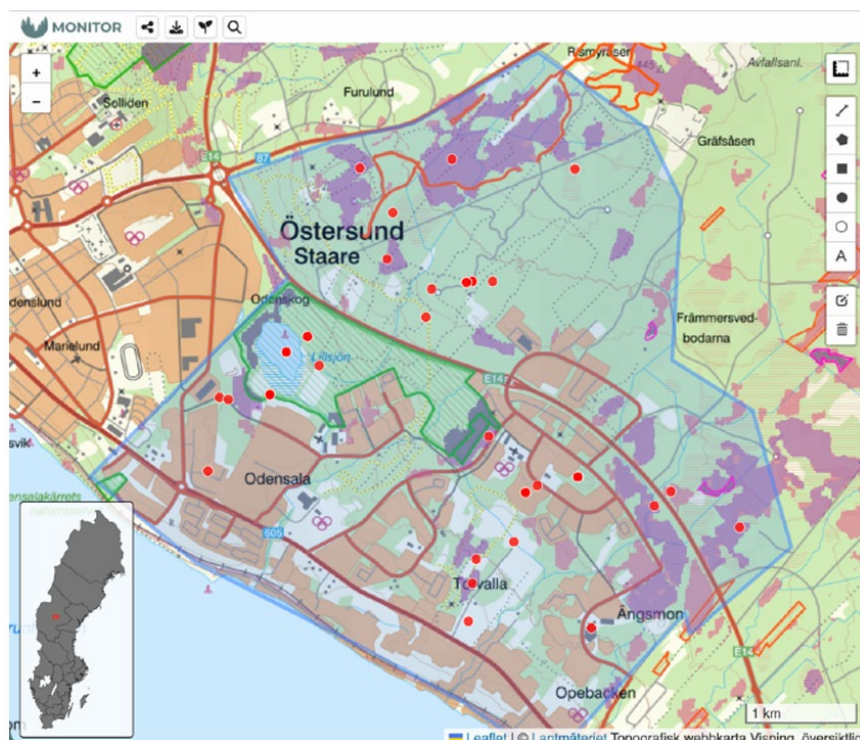
noterats i närhet till Torvallabäcken, söder om E14. Flera fynd av rödlistade (ofta kalkgynnade) marksvampar finns inom planområdet, flera knutna till kalkpåverkad mark.

Flera arter som påvisar värdefull kalkbarrskog finns bland fynden i Artportalen. Jämtlands län har ett nationellt ansvar för denna naturtyp. Vi anser att kommunen har ett ansvar att se till att den ej planlägger kalkbarrskogar med fynd av rödlistade arter, utan på alla sätt verkar för deras bevarande. Det gäller all form av exploatering. Artlistorna från Artportalen visar även var skogspartier med värdefulla strukturer finns. Bland annat finns ett par fynd av vedtrappmossa som indikerar lång kontinuitet av grova lågor (liggande döda träd).

För artbevarande i skog kan vi generellt säga att de s k ”K-skogarna” (kontinuitetsskog - skog som aldrig varit kalavverkad) är avgörande. Det gäller såväl fåglar, kryptogamer och kärlväxter. Om bara K-skogarna bevaras så kommer en stor del av de rödlistade skogslevande arterna att kunna fortleva. Men det kräver förmodligen att vi bevarar samtliga idag återstående K-skogar, eftersom det är så liten andel kvar nu av den produktiva (avverkningsbara) skogen som aldrig har kalavverkats. I nedanstående bilder ses planområdet markerat där rosa / lila färg utgör känd och potentiell K-skog (källa: skogsmonitor.se).

Röda prickar markerar fynd av talltita inom planområdet. Rosa och lila färg visar känd och potentiell K-skog. Fynden är gjorda under alla tider på året och indikerar att ett antal par talltitor häckar inom planområdet. Talltitan har inte gynnsam bevarandestatus i Jämtlands län. Enligt befintlig lagstiftning är det då inte tillåtet att förstöra dess livsmiljöer.

Röda prickar markerar fynd av tretåig hackspett inom planområdet. Rosa och lila färg visar känd och potentiell K-skog. Även här är fynden gjorda under alla tider på året, vilket indikerar att det finns ett eller flera revirhållande par. Tretåig hackspett har liksom talltita inte gynnsam bevarandestatus i länet, vilket gör det förbjudet att förstöra dess livsmiljöer.

På sidan 126 i planförslaget står:

”Flera områden föreslås tas i anspråk vilket ger en minskning av grönområdets arealer. Samtidigt har förtätningen genom bebyggelse begränsats och större grönområden centralt i området föreslås fortsatt sparas. Detta för att bibehålla spridningssamband, höga naturvärden och områden för rekreation.”

Med denna formulering missar kommunen återigen att den största förlusten, som inte går att kompensera för, är själva förlusten av livsmiljöer. Detta blir särskilt avgörande för fåglar som har stora arealkrav.

På sidan 127 står:

”Verksmon är ett av stadens företagsområden med potential att utökas”...

Om kommunen menar allvar med att jobba för ökad biologisk mångfald är inte potentialen att utöka företagsområdet så stor som planen ger sken av. Det finns delar av området i Verksmon som kan ingå i planen utan negativa effekter på biologisk mångfald uppstår, men övriga (bl a K-skogar) måste plockas bort!

Lokaliseringsprincipen

Enligt 2 kap. 6 § miljöbalken ska den plats väljas som är lämpligast med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Naturvärden och friluftsliv ska alltså vägas in i bedömningen av vad som är en lämplig plats för bostäder och verksamheter. Vi anser att argumenten för varför just marken i planförslaget skulle utgöra bästa platsen för nya verksamheter är mycket oklara och grunda. Vad vi däremot vet är att naturvärdena och friluftslivsvärdena i planförslaget är höga just idag.

På sidan 130 nämns att det finns en alternativ placering av verksamhetsområdets 145 hektar i Midskog. I konsekvenstabellerna som följer jämförs planförslaget med ett nollalternativ och alternativet i Midskog. Vi kan däremot inte hitta någon fristående närmare beskrivning av alternativet Midskog. Det nämns i MKB:n att standardiserade naturvärdesinventeringar inte har utförts här. I konsekvens-tabellerna läser vi att planförslaget i huvuddelen av identifierade miljöaspekter framstår som negativt jämfört med nollalternativet. Vi ifrågasätter då starkt att värdet av ny verksamhetsmark är tillräckligt stort. Vi anser inte att kommunen har kunnat visa det.

Spikbodarna - Verksmon utgör ett av Östersunds mest värdefulla tätortsnära naturområden. Området används året runt för skidåkning, löpning, promenader, cykling, bärplockning, naturstudier och vardaglig rekreation. Det är det närmaste större naturområdet med utvecklat skid- och stigsystem för boende i hela södra - östra Östersund. Ett naturområde som dessutom går att nå till fots eller på skidor för många boende söder om E14. Därmed har det också en stor betydelse för dessa människors hälsa och välbefinnande. Fler bostäder ska dessutom kunna byggas här enligt detta planförslag. Den nya verksamhetsmarken som kommunen planerar kommer att lägga sig som en barriär mellan bostadsområdena söder om E14 och detta stora rekreationsområde.

Förutom rekreationsvärden finns även ”skogskörtlar” med livsmiljöer för rödlistade och fridlysta arter insprängda i den föreslagna verksamhetsmarken. På lång sikt är det värdefullt att detta stora område med sammanhängande skogbevuxen mark, trots ett flertal insprängda hyggen, fortsatt hålls samman. Med en naturvårdsanpassad skötsel av uppväxande ungskogar skulle kommunen kunna möjliggöra framtida spridningsmöjligheter för arterna i dessa skogskörtlar så att hela områdets naturvärden skulle öka på sikt. Därmed även rekreationsvärdena.

Samhällsbyggnads kommentar:

Kommunens översiktsplan ska ge beredskap för att växa till 75 000 invånare. För att det ska gå behövs mark pekats ut för nya verksamheter, för att möjliggöra ett växande näringsliv. Verksmon har närhet till staden, vilket innebär närhet till arbetskraft, andra verksamheter och resurser, och vilket möjliggör ett effektivt användande av resurser, kortare resor mellan bostad och arbetsplats, närhet samt möjlighet att ordna kollektivtrafik. Verksmon har också närhet till effektiv elinfrastruktur. Dessa är faktorer som väger tungt vid avvägningar mot andra intressen, och som har resulterat i att platsen bedöms lämplig för detta ändamål. Samtidigt får detta konsekvenser för den nuvarande användningen, för friluftslivet och naturvärden. Dessa är också faktorer som vägs in, och som beskrivs i handlingens miljökonsekvensbeskrivning.

Gällande lokaliseringsprövning i övrigt togs en lokaliseringsutredning som underlag för detaljplan Norra Verksmon fram som också har utgjort underlag för den fördjupade översiktsplanen. För den fördjupade översiktsplanens är det lokalisering av elintensiv verksamhet, ej specifika verksamheter, som prövats. Flera faktorer har då ingått i

prövningen, där närhet till elinfrastruktur, ytanspråk, förutsättningar för arbetspendling och godslogistik är exempel. Dessa är aspekter som gör att det är lämpligt att utöka Verksmon för att ge plats åt bland annat elintensiva verksamheter.

Området är inventerat och en bedömning har gjorts av de naturvärden som har identifierats i området. När naturmark tas i anspråk för den föreslagna markanvändningen blir följden påverkan på ekosystem, kolinlagring, spridningssamband och andra ekosystemtjänster. Detta beskrivs i miljökonsekvensbeskrivningen. Avvägningar mellan olika allmänna intressen har gjorts, liksom anpassningar för att begränsa påverkan. I planförslaget har särskilda hänsyns lyfts för att vidare begränsa påverkan. Planförslaget är resultatet av detta.

Naturvärden bedöms inte vara en enskilt avgörande faktor för bedömning av mest lämplig lokalisering av utökat verksamhetsområde. Motiv till att ta området i anspråk utvecklas under avsnittet om avvägningar (Planförslagets konsekvenser). Det har därför inte bedömts vara nödvändigt att göra ytterligare utredningar i Midskog avseende naturvärden för att få jämförbara inventeringar.

De naturområden som tas i anspråk för exploatering och särskilt områden med identifierade naturvärden är självklart livsmiljöer för flera arter, växter och djur m.m. Bedömning av livsmiljöer har gjorts specifikt för violett guldvinge och fladdermöss som båda är arter skyddade i art och habitatdirektivet. Livsmiljöer läggs till som grund för prövning på **sidan 126** under beskrivna avvägning. I övrigt har en samlad bedömning gjorts avseende påverkan växt- och djurliv där planförslaget bedöms få en negativ påverkan.

De inventeringar som är gjorda är anpassade till att de är underlag för översiktlig planering. I kommande skeden såsom detaljplanering finns många gånger skäl att ta fram mer detaljerade utredningar. Uppgifter från artportalen utgör underlag i genomförda inventeringar och de artfynd som görs i kommunens inventeringar läggs in i artportalen.

Planförslaget tar ställning till framtida utveckling inom området utifrån kommunens övergripande inriktning om bebyggelseutveckling inom staden där området är utpekad för ny bebyggelse. Anpassningar har gjorts till vissa av de identifierade naturmiljöerna samtidigt som andra föreslås exploateras utifrån intresset att utveckla staden för en växande befolkning. Planförslaget identifierar frågor som behöver utredas vidare i kommande planläggning, detaljplanering och andra processer. Artskyddet behöver prövas skarpt inom flera av de utpekade områdena. Det kan innebära att det behövs anpassningar i utformning av bebyggelseområden eller att delar av föreslagna områden förblir obebyggda. Då genomförandet för merparten av områdena väntas ligga långt fram i tiden behöver kommunen kontinuerligt följa utvecklingen i området samt utvecklingen av implementeringen av naturrestaureringsförordningen och artskyddet. Tillägg har gjorts i områdesspecifika ställningstagande i de områden där kalkbarrskog har identifierats.

Friluftsförfrämjandet

1. Inledning och Sammanfattning

Friluftsförfrämjandet Östersund-Frösön bedriver en omfattande och växande verksamhet med över 5 000 friluftstimmar per år i kommunen, och vi företräder en stark folkrörelse för hälsa, gemenskap och friluftsliv.

Vi ställer oss i huvudsak positiva till planens övergripande målsättning att binda samman Torvala, Odensala och de centrala delarna av Östersund genom gröna stråk för friluftsliv. Vi tillstyrker varmt inrättandet av ett nytt kommunalt naturreservat i Spikbodarna norr om E14, borttagandet av olämplig industrimark öster om Verksmon, samt restaurering av Odensalabäcken.

Samtidigt framför vi skarpa invändningar mot planerade exploateringar av tätortsnära skog, i synnerhet Sportfältsskogen, Odensalaskogen och Spikbodarna / Verksmon. Dessa områden utgör ryggraden i närmiljön för tusentals boende. Att tillåta bebyggelse här strider direkt mot kommunens nyligen antagna Strategi för friluftsliv. Vi anser att dessa skogar ska värnas och att ett grönplaneringsmått, exempelvis 3-30-300-principen, antas som formellt planeringsverktyg.

2. Kommunens nya friluftsstrategi som ledstjärna

Den 18 juni 2026 antog Östersunds kommunfullmäktige en ny, politiskt förankrad Strategi för friluftsliv (giltig till 18 juni 2027). Detta nyligen antagna styrdokument sätter en viktig politisk riktning, men ställer också krav på att den fysiska och strategiska stadsplaneringen i Odensala Södra faktiskt lever upp till strategins fastställda mål. I strategin slås följande fast som kommunens uttryckliga viljeinriktning:

"Det är svårt att återskapa förlorat tätortsnära friluftsliv och som kommun är det en av våra viktigaste konkurrensfördelar. Friluftslivet har stor betydelse för oss som bor här idag, för majoriteten av de som vi vill ska flytta hit och för våra kommande generationer." "Friluftslivet ska vara en integrerad del av kommunens samhällsplanering." "Kultur- och fritidsenheten ska tillsammans med andra enheter bevaka och driva bevarandet av befintliga friluftsområden kopplat till samhällsutvecklingen i kommunen."

FÖP Södra Östersund innebär i sitt nuvarande utförande att stora, sammanhängande skogspartier fragmenteras, bebyggs och att ovärderlig rekreationsmark tas i anspråk. Detta strider direkt mot friluftsstrategins ställningstagande om att förhindra nettoförluster av tätortsnära natur och dess betydelse för folkets hälsa. Om strategin ska betraktas som mer än ett vackert dokument måste planen för Odensala Södra anpassas därefter. Tätortsnära skogar får inte hanteras som en tillfällig markreserv för framtida bebyggelse, utan måste ges ett långsiktigt, juridiskt och robust skydd.

3. Våra ställningstaganden i planförslaget

Nedan sammanfattar vi våra formella ställningstaganden gällande specifika nyckelförslag i granskningshandlingen för Södra Östersund:

Område / Planförslag	Ställningstagande	Vår motivering och krav
Naturreservat Spikbodarna rekreatiomsområde (12.2.1. Grönområde - ID 24)	TILLSTYRKES	Vi välkomnar ett formellt kommunalt naturreservat inrättas på kommunens mark norr om E14. Det säkrar värdefull kalktallskog och biologisk mångfald och tryggar området för framtiden.

Område / Planförslag	Ställningstagande	Vår motivering och krav
Industrimark öster om Verksmon	TILLSTYRKS STRYKNING	Att den tidigare planerade industrimarken stryks är helt korrekt. Området är sankt, består av dikad torvskog med hög vattenhållande förmåga och har stor betydelse för hydrologin nedströms.
Odensalabäcken vid Lillsjö centrum	TILLSTYRKS	Att lyfta bäckfåran ur sin kulvert och återskapa ett synligt, naturligt vattendrag är ett föredömligt projekt som stärker ekologin, gynnar harr- och öringvandring samt höjer rekreations-värdet.
Sportfältet / Sportfältsskogen (12.2.1. Grönområde - ID 11)	AVSTYRKS EXPLOATERING	Sportfältsskogen är en sammanhängande rekreationsskog på 35 hektar med mycket höga sociala och biologiska värden. Vi avstyrker bestämt att delar av skogen bebyggs eller fragmenteras.
Odensalaskogen (12.2.1. Grönområde - ID 7)	AVSTYRKS EXPLOATERING	Ett 12 hektar stort, mycket välanvänt skogsområde med känslig kalktallskog och påtagliga naturvärden (klass 3). Skogen är mycket känslig för stormfällning och ändrad markfuktighet.
Verksmon / Spikbodarna området (12.2.1. Grönområde - ID 24)	AVSTYRKS EXPLOATERING	Spikbodarnas natur- och friluftsområde bör inte tas i anspråk för utökad verksamhets- och industrimark (ca 145 hektar).

4. Återskapande av förtroende – Tillit i Spikbodarna

Vi vill lyfta fram en viktig, historisk aspekt som rör allmänhetens tillit till kommunens fysiska planering. Under framtagandet av Översiktsplan 2040 inträffade en allvarlig administrativ fadäs där området kring Spikbodarna i ett beslut pekades ut som friluftsområde, samtidigt som en annan förvaltning fattade beslut om att samma mark skulle avsättas för industrietableringar. Denna brist på intern samordning ledde till en omfattande debatt där kommundirektören i februari 2024 tvingades göra en offentlig avbön och erkänna missen.

Att Östersunds kommun nu pekar ut ett formellt naturreservat norr om E14 i Spikbodarna är ett utmärkt tillfälle att reparera denna tillitsbrist och visa att man tar det tätortsnära friluftslivet på allvar. Men om detta reservat samtidigt naggas i kanten genom att 145 hektar värdefull rekreationsskog tas i anspråk för industrimark i det omedelbara närområdet, riskerar reservatet att framstå som en ren pappersprodukt. En genuin och trovärdig satsning kräver helhetslösningar.

Vi anser därför att kommunen höjer sin ambition och planerar det nya naturreservatet så att det bildar ett sammanhängande, robust skyddat naturområde tillsammans med det befintliga Lillsjöns naturreservat och Länsstyrelsens angränsande naturreservat i Torvalla urskog. Endast genom ett sådant sammanhängande och genuint naturskydd

kan kommunen långsiktigt återskapa medborgarnas och föreningslivets fulla förtroende.

Stora delar av marken vid Spikbodarna ägs inte av kommunen, men ligger angränsande till området för ett tilltänkt naturreservat. Det vore lämpligt om kommunen verkar för att de områdena med biologiskt värdefull natur skyddas långsiktigt. Idag bedrivs ett konventionellt skogsbruk med kalhyggen där.

- Friluftslivets värden skulle försämrats avsevärt, och inte bara när det gäller placering av längdskidspår. När skogsmark ersätts av industri, kraftledningsgator, transformatoranläggningar, vägar och storskaliga verksamheter förändras hela områdets karaktär så att det inte känns attraktivt för friluftsliv.
- Det som avverkas kan inte enkelt återskapas. Ett stort sammanhängande skogsområde med viktiga naturvärden planeras avverkas. Det kommer även leda till fragmentering och negativ påverkan hos närliggande naturområden.

5. Förebilder för tätortsnära natur och långsiktig planering

Vår uppfattning är att Östersunds kommun under lång tid har kunnat förlita sig på att den stadsnära skogen och fjällmiljön funnits tillgängliga av sig själva, utan att kommunen behövt bedriva en aktiv, strategisk förvaltning eller göra betydande ekonomiska investeringar i dess bevarande. I takt med att staden växer och förtätas fungerar inte längre denna passiva hållning. Här bör Östersund ta inspiration från progressiva svenska kommuner som arbetar systematiskt med att utveckla och skydda sitt tätortsnära friluftsliv:

- Uppsala kommun – Mätbara zoner och 3-30-300-principen: Uppsala tillämpar mätbara avståndszoner i sin grön- och blåstrukturplanering genom en så kallad sociotopsnurra. Vi anser att Östersunds kommun formellt antar den internationellt erkända 3-30-300-principen för grönstruktur. Detta innebär att alla invånare ska kunna se minst 3 träd från sitt fönster, bo i en stadsdel med minst 30 % trädkrontäckning, och ha max 300 meter till ett högkvalitativt grönområde på minst 1 hektar. Sportfältsskogen (35 ha) och Odensalaskogen (12 ha) är helt kritiska för att klara detta mått för de boende i Odensala och Torvalla.
- Örebro kommun – Tydliga närhetsmål och "Natur för alla": Örebro har under en längre tid bedrivit ett målinriktat arbete för att tillgängliggöra naturen för alla samhällsgrupper, vilket bland annat lett till utnämningen till Sveriges friluftskommun. Kommunen har inrättat 14 nya stadsnära naturreservat i syfte att uppnå ett uttalat mål om att alla boende ska ha max 500 meter till närmaste skyddade natur- eller rekreationsområde.
- Karlstads kommun – Säkrad tillgång till större sammanhängande grönytor: Karlstad slår fast i sin översiktsplan att ingen invånare ska ha mer än 300 meter till ett sammanhängande grönområde på minst en hektar. Det ger förvaltningarna ett starkt planeringsverktyg för att avstyra kortsiktiga exploateringar på biologiskt och socialt värdefull skogsmark.
- Sundsvalls kommun – Tydligt förvaltnings- och nämndsansvar: I Sundsvalls Natur- och friluftplan (beslutad av Kommunfullmäktige) understryks att ansvaret för att värna biologisk mångfald och friluftsliv vilar gemensamt på samtliga kommunala nämnder och bolag. Det ålägger varje förvaltning att

bidra till att målen uppnås och förhindrar att friluftsförhållanden isoleras till en enskild enhet.

- Jönköpings kommun – Långsiktigt säkrad driftbudget: Jönköpings Plan för friluftsliv integrerar friluftsinfrastruktur i den ordinarie kommunala verksamhetsplaneringen, med en långsiktigt tryggad och budgeterad post för skötsel, drift och underhåll. Det förhindrar det utbredda problemet där nya motionsspår eller vindskydd anläggs genom tillfälliga projektmedel men sedan förfaller på grund av saknade driftsmedel.

Samhällsbyggnads kommentar:

Kommunens översiktsplan ska ge beredskap för att växa till 75 000 invånare. För att det ska gå behövs mark pekats ut för nya verksamheter, för att möjliggöra ett växande näringsliv.

Bedömningen är att fastän förutsättningarna för det tätortsnära friluftslivet förändras genom en minskad yta tätortsnära skog, att områden som nyttjas idag inte längre kommer vara tillgängliga och att upplevelsen av området förändras kommer funktionen friluftsliv och rekreation fortfarande kunna upprätthållas i området kring Spikbodarna.

I kommunens pågående arbete med en grönstrukturplan ingår att formulera mer lokalt förankrade riktvärden för grönplanering. I brist på lokala riktvärden görs i denna fördjupade översiktsplan en analys baserad på generella vägledningar, och då kan konstateras att i förhållande till det generella är tillgången till grönstruktur god i Östersund. Detta gäller också efter en genomförd fördjupad översiktsplan, fastän en minsknings av ytor sker.

Verksmon har såväl närhet till staden, vilket innebär närhet till arbetskraft, andra verksamheter och resurser, och vilket möjliggör ett effektivt användande av resurser, kortare resor mellan bostad och arbetsplats, närhet samt möjlighet att ordna kollektivtrafik. Verksmon har också närhet till effektiv elinfrastruktur. Dessa är faktorer som väger tungt vid avvägningar mot andra intressen, och som har resulterat i att platsen bedöms lämplig för detta ändamål. Samtidigt får detta konsekvenser för den nuvarande användningen, för friluftslivet och naturvärden. Dessa är också faktorer som vägs in, och som beskrivs i handlingens miljökonsekvensbeskrivning.

Synpunkt om att ett större naturreservat efterfrågas noteras. Föreslagen yta är resultat av avvägningar där delar av området skyddas medan delar pekats ut för exploatering av verksamhetsmark. Det är kommunens ställningstagande att naturreservatet ska avgränsas till att omfatta kommunalägd mark.

Stadsmiljöföreningen Östersund

Planen anger en möjlig utbyggnad med 4000 lägenheter, vilket i vissa delområden innebär en hög exploatering. Kommunen har en planreserv på ca 3000 lägenheter och planerar för omfattande bostadsbebyggelse både på Söder och Stadsdel Norr, sammanlagt omkring 10 000 bostäder eller för en ökad befolkning med 20 000 invånare. Realistiskt tar det 50-100 år att utnyttja en sådan planreserv. Det sker stora förändringar i vår omvärld med drastiska klimatförändringar, krig, pandemier m.m. Konsekvenserna av dessa är omöjliga att förutse ens på 50 års sikt. Översiktsplanen bör därför begränsas, tillåta mindre och färre exploateringar och i högre grad inriktas på attraktivitet, kvalitet och att förstärka den befintliga bebyggelse. Exempelvis kan den föreslagna förtätningen efter Opevägen tas bort och flyttningen av Travet läggas på is.

Östersund har som mål att öka sin befolkning. För att uppnå målet behövs en kraftigt ökad inflyttning från län utanför Jämtland. För att locka personer och familjer från tex storstäderna och Mälardalen måste kommunen erbjuda attraktiva bostadsområden som skiljer sig från storstädernas höga och täta bebyggelse. Området för översiktsplanen har idag kvaliteter i form av låg bebyggelse, grönytor och tillgång till friluftsområden som är attraktiva för dessa inflyttare. En förtätning måste därför ske varsamt och med ett bibehållande av den låga skalan. Med de förutsättningar som anges i planen kan exploateringen tvärtom antas bli hög eller till och med mycket hög. Kommunen måste i planen konkret precisera ambitioner beträffande förtätningens utformning, skönhet och trivsel och var en något tätare och högre bebyggelse kan accepteras. Vi saknar fortfarande den beskrivningen och styrningen i översiktsplanen.

Ett avskräckande exempel är den nu aktuella exploateringen för ett nytt äldreboende i kv Stallet. Där föreslås en kompakt byggnad i fyra våningar med ennockhöjd på 20m!! som skuggar omkringliggande villabebyggelse. Området har en- och tvåvåningshus i en lummig miljö. Byggnaden sänker attraktiviteten i området. Äldreboendet borde istället förläggas i anslutning till områdets mindre servicecentra, tex vid Lillsjön.

Vi anser fortfarande att planen bör utformas så att den kan locka till ett allmänt engagemang, Förändringarna i området är omfattande och kommer att beröra många invånare.

Samhällsbyggnads kommentar:

Planen ger en beredskap för en växande befolkning. Antalet bostäder är en skattning baserad på flera scenarier, men kan falla ut olika beroende på just hur tät bebyggelse som medges.

Den fördjupade översiktsplanens har som hållning att tätare bebyggelse bör eftersträvas främst för att hushålla med mark och uppnå befolkningstillväxt på så liten yta som möjligt. Motiv till att uppnå en tillräcklig befolkningstillväxt är främst att kunna ha ett underlag för service i den egna stadsdelen. Planen är dock inte juridiskt bindande, och ställningstaganden om täthet är generellt hållna. Planen lägger större fokus på strukturer i syfte att uppnå goda förutsättningar för rörelse och en sammanhängande stad.

Den fördjupade översiktsplanen grundar sig också på översiktsplanens ställningstaganden om blandad bebyggelse och att komplettera med de bostadsformer som saknas i respektive område. Det är till exempel skäl att flerbostadshus föreslås i Odensala som idag domineras av småhus.

Attraktivitet och anpassningar till platsen ska alltid eftersträvas. Den fördjupade översiktsplanens ställningstaganden kommer kompletteras med principer för gestaltning och arkitektur i pågående arkitekturpolicy.

Den fördjupade översiktsplanen har en lång genomförandetid. Den kommer vara vägledande för kommande planering utöver det kommer också efterfrågan spela in i vad som senare detaljplanläggs.

KFUM Djur- och Kulgården

Föreningen KFUM Djur och Kulgården ser med viss oro på att man vill bebygga längst bussgatan om det inkluderar delar av de små sommarhagar som gården nyttjar.

Det står att föreningen som bedriver barn- och ungdomsverksamhet kan komma att påverkas. Vi kan konstatera att bebyggelse på ängarna mellan bussgatan och gården skulle omöjliggöra gårdens fortlevnad. Hästarna måste gå i gårdens omedelbara närhet för att de ska kunna användas inom verksamheten och utifrån säkerhet.

Bebyggelse får heller inte ligga för nära hagarna. Det behövs ett skogsstråk mellan bebyggelse och hagarna för att inte stressa hästarna.

Vi föreslår att man lämnar ängarna tillika gårdens hagar tillsammans med en buffertskog orörda för att möjliggöra gårdens verksamhet.

Vi hyser även oro att viktiga ridvägar genom skog och ängar kan byggas bort. Viktigt att man tar noga hänsyn till fritid, sport och rekreation även utifrån gårdens/ barns och ungdomars behov.

Samhällsbyggnads kommentar:

Ytan för bostadsbebyggelse intill Djur- och kulgården minskas och tillägg till de områdesspecifika upplysningarna om hänsyn görs för att understryka att vid prövning eftersträva att verksamheten kan finnas kvar.

Politiska partier

Liberalerna

Liberalerna välkomnar arbetet med den fördjupade översiktsplanen för södra Östersund. En långsiktig översiktsplan ska skapa förutsättningar för ett växande Östersund med fler invånare, fler företag och fler bostäder. Samtidigt måste utvecklingen bygga på en hållbar samhällsplanering där ekonomiska, sociala och miljömässiga värden vägs samman. Vi delar ambitionen att skapa nya möjligheter för bostäder och näringsliv, men anser att flera delar av planförslaget behöver omarbetas. För Liberalerna är utgångspunkten tydlig: Östersund ska växa genom att ta till vara sina styrkor. Närheten till naturen, möjligheterna till friluftsliv och attraktiva livsmiljöer är inte hinder för utveckling – de är en förutsättning för kommunens långsiktiga attraktivitet.

Vi vill att Odensala och södra Östersund utvecklas till en av kommunens mest attraktiva delar, en plats där det är tryggt att växa upp, enkelt att leva och nära till natur, idrott, service och goda kommunikationer.

Exploatera inte Spikbodarna

Liberalerna motsätter sig den föreslagna utökningen av verksamhetsmark i Spikbodarna. Spikbodarna är ett av Östersunds mest uppskattade stadsnära friluftsområden. Området används året runt för skidåkning, löpning, promenader, cykling, orientering och naturupplevelser och har stor betydelse för folkhälsan, den biologiska mångfalden och Östersunds identitet som frilufts- och vinterstad.

Kommunen har ett ansvar att lokalisera ny verksamhetsmark där påverkan på människor och miljö blir så liten som möjligt. Liberalerna ifrågasätter om alternativa lokaliseringar har prövats tillräckligt noggrant. Att en plats är enkel att exploatera innebär inte att den är den mest lämpliga ur ett långsiktigt samhällsperspektiv.

När ett sammanhängande skogsområde tas i anspråk för industri- och verksamhetsmark försvinner natur- och rekreationsvärden permanent. Skogens funktion för biologisk

mångfald, klimatanpassning, dagvattenhantering och koldioxidbindning kan inte återskapas genom kompensationsåtgärder.

Vi delar därför inte bedömningen att nya motionsspår eller andra kompensationer kan ersätta de värden som går förlorade.

Den senaste tidens utveckling visar också vikten av en långsiktig och robust samhällsplanering. Flera av de etableringar som tidigare använts som motiv för omfattande exploatering har förändrats eller inte blivit verklighet, medan planerna på att omvandla Spikbodarna ligger kvar. Det illustrerar risken med att fatta oåterkalleliga beslut om markanvändning utifrån osäkra framtidsscenarier. Natur som en gång exploaterats går inte att återställa om förutsättningarna förändras.

Liberalerna anser därför att utökningen av verksamhetsmark i Spikbodarna ska utgå ur planen och att kommunen i stället ska utreda alternativa etableringsområden.

Bygg fler bostäder – men på rätt platser

Liberalerna vill se ett ökat bostadsbyggande i Östersund. Fler bostäder är en förutsättning för att kommunen ska kunna växa och möta framtidens behov.

Samtidigt måste bostadsutbyggnaden ske där den stärker staden utan att tränga undan viktiga natur- och rekreationsområden. Därför bör kommunen prioritera utvecklingen av Remonthagen och andra lämpliga utbyggnadsområden framför exploatering av stadsnära natur.

Tillväxt och naturvård är inte motsatser. Tvärtom är tillgången till natur, friluftsliv och attraktiva livsmiljöer en av Östersunds viktigaste konkurrensfördelar när människor väljer var de vill bo och företag väljer var de vill etablera sig.

Lillsjöcentrum och Lillsjön

Liberalerna välkomnar en utveckling av Lillsjöcentrum med fler bostäder, bättre service och fler mötesplatser. Däremot anser vi att ny bebyggelse ska anpassas till områdets karaktär. Byggnader högre än tre våningar riskerar att förändra stadsbilden på ett sätt som inte harmonierar med den befintliga miljön och bör därför inte tillåtas.

Lillsjön är ett av södra Östersunds viktigaste rekreationsområden. Området bör utvecklas med bättre gång- och cykelstråk, fler vistelsezoner och ökad tillgänglighet. Den nuvarande snötippen bör flyttas så att området kan utvecklas för rekreation, naturupplevelser och livskvalitet.

Liberalerna vill också att kommunen skapar bättre förutsättningar för stadsnära odling, fler odlingslotter och andra rekreativa funktioner som stärker områdets attraktivitet.

Skydda kolonilotterna och odlingsområdena

Kolonilotterna och de nuvarande odlingsområdena i Nedre Odensala utgör en viktig del av södra Östersunds gröna struktur. De bidrar till biologisk mångfald, lokal livsmedelsproduktion, social gemenskap och ett hållbart nyttjande av marken.

Liberalerna anser att dessa områden ska bevaras och ges ett långsiktigt skydd i den fortsatta planeringen. De ska ses som en tillgång för ett växande Östersund, inte som en framtida exploateringsreserv.

Trafik och tillgänglighet

Den planerade utvecklingen i södra Östersund kommer att innebära ökade trafikflöden. Liberalerna anser därför att en cirkulationsplats bör byggas i korsningen mellan Opevägen och Lillsjövägen för att förbättra trafiksäkerheten och framkomligheten.

Samtidigt behöver kollektivtrafiken utvecklas i takt med att södra Östersund växer. Översiktsplanen bör tydligare lyfta behovet av attraktiva och tillgängliga kollektivtrafiklösningar som gör det enkelt att välja hållbara resor.

Liberalernas förslag

Liberalerna föreslår att den fördjupade översiktsplanen revideras enligt följande:

- Ta bort den föreslagna utökningen av verksamhetsmark i Spikbodarna och utred alternativa lokaliseringar.
- Värna de stadsnära friluftsområdena som en strategisk resurs för folkhälsa, biologisk mångfald och kommunens attraktivitet.
- Prioritera bostadsbyggande i Remonthagen och andra lämpliga utbyggnadsområden.
- Begränsa ny bebyggelse i Lillsjöcentrum till högst tre våningar.
- Utveckla Lillsjön som ett sammanhängande rekreationsområde och flytta den nuvarande snötippen.
- Skydda kolonilotterna och de nuvarande odlingsområdena i Nedre Odensala.
- Skapa bättre förutsättningar för stadsnära odling och fler odlingslotter.
- Planera för en rondell i korsningen Opevägen–Lillsjövägen.
- Säkerställ att kollektivtrafiken utvecklas i takt med den planerade utbyggnaden.

Avslutning

Liberalerna vill se ett Östersund som växer genom fler bostäder, ett starkare näringsliv och hållbara investeringar. Men utvecklingen måste ske med respekt för de natur- och rekreationsvärden som gör kommunen attraktiv att leva och verka i.

Att värna Spikbodarna, Lillsjön, kolonilotterna och odlingsområdena i Nedre Odensala är inte ett ställningstagande mot utveckling. Tvärtom handlar det om att utveckla Östersund på ett klokt och långsiktigt hållbart sätt.

Liberalerna anser att den politiska majoriteten i detta planförslag har gjort en felaktig avvägning mellan kortsiktiga exploateringsintressen och långsiktiga värden. En hållbar översiktsplan ska förena tillväxt med skydd av natur, rekreation och attraktiva livsmiljöer – inte ställa dessa värden mot varandra.

Östersund behöver en översiktsplan som håller över tid, även när förutsättningarna förändras. Kommunens utveckling ska inte bygga på spekulation om framtida etableringar utan på långsiktiga värden, genomtänkta lokaliseringsval och en tydlig strategi för hur tillväxt, näringsliv och stadsnära natur kan utvecklas sida vid sida.

Vi föreslår därför att den fördjupade översiktsplanen revideras i enlighet med de synpunkter som framförs i detta yttrande.

Samhällsbyggnads kommentar:

Kommunens översiktsplan ska ge beredskap för att växa till 75 000 invånare. För att det ska gå behövs mark pekats ut för nya verksamheter, för att möjliggöra ett växande näringsliv.

Verksmon har såväl närhet till staden, vilket innebär närhet till arbetskraft, andra verksamheter och resurser, och vilket möjliggör ett effektivt användande av resurser, kortare resor mellan bostad och arbetsplats, närhet samt möjlighet att ordna kollektivtrafik. Verksmon har också närhet till effektiv elinfrastruktur. Dessa är faktorer som väger tungt vid avvägningar mot andra intressen, och som har resulterat i att Verksmon bedöms lämplig att utökad på det sätt den fördjupade översiktsplanen föreslår. Samtidigt får detta konsekvenser för den nuvarande användningen, för friluftslivet och naturvärden. Dessa är också faktorer som vägts in, och som beskrivs i handlingens miljökonsekvensbeskrivning.

Bedömningen är att fastän förutsättningarna för det tätortsnära friluftslivet förändras genom en minskad yta tätortsnära skog, att områden som nyttjas idag inte längre kommer vara tillgängliga och att upplevelsen av området förändras kommer funktionen friluftsliv och rekreation fortfarande kunna upprätthållas i området. I en jämförelse mot nationella riktvärden för tillgång till grönområden kan konstateras att i en nationell kontext är tillgången till grönstruktur god i Östersund. Detta gäller också efter en genomförd fördjupad översiktsplan.

Gällande lokaliseringsprövning togs en lokaliseringsutredning fram som underlag för detaljplan Norra Verksmon, som också har utgjort underlag för den fördjupade översiktsplanen. För den fördjupade översiktsplanens är det lokalisering av elintensiv verksamhet, ej specifika verksamheter, som prövats. Flera faktorer har då ingått i prövningen, där närhet till elinfrastruktur, ytanspråk, förutsättningar för arbetspendling och godslogistik är exempel. Dessa är aspekter som gör att det är lämpligt att utöka Verksmon för att ge plats åt bland annat elintensiva verksamheter.

Ianspråktagande av naturmark medför flertal konsekvenser, vilka beskrivs i Miljökonsekvensbeskrivning. Kompensation sätts in för att milda dessa konsekvenser men gör inte att miljökonsekvenserna inte uppstår.

Även utan den tidigare avsedda etableringen finns behov av att kunna ställa iordning mark för verksamheter i närtid.

Kommunens översiktsplan anger att staden ska växa genom att staden förtätas på ett bra sätt och med funktionsblandad bebyggelse. Staden ska växa vid redan genomförd infrastruktur. Bebyggelse föreslås i lägen där nya bebyggelsestrukturer har förutsättning att knyta samman staden, till exempel längs dominerande rörelsestråk som Fäbodleden som då har bättre förutsättningar att fungera som stadsrum med bättre vistelsekvaliteter.

Den fördjupade översiktsplanen har som hållning att tätare bebyggelse bör eftersträvas främst för att hushålla med mark och uppnå befolkningstillväxt på så liten yta som möjligt. Planen är dock inte juridiskt bindande, och ställningstaganden om täthet är generellt hållna. Den fördjupade översiktsplanen grundar sig också på översiktsplanens ställningstaganden om blandad bebyggelse och att komplettera med de bostadsformer som saknas i respektive område. Det är till exempel skäl att flerbostadshus föreslås i Odensala och kring Lillsjö centrum som idag domineras av småhus.

Attraktivitet och anpassningar till platsen alltid eftersträvas. Den fördjupade översiktsplanens ställningstaganden kommer kompletteras med principer för gestaltning och arkitektur i pågående arkitekturpolicy.

Område för nuvarande snötipp föreslås utvecklas som område för funktionsblandad bebyggelse. Förslaget pekar ut viktiga funktioner i anslutning till Lillsjöns naturreservat, inte minst att utveckla entré till området. Reservatet omfattas av föreskrifter som avgör i vilken mån området kan utvecklas.

Genomförd trafikutredning anger att korsningen Fäbodleden- Opevägen kan behöva förstärkas för att möjliggöra bättre framkomlighet. Utredningen pekar inte ut några andra korsningar med samma behov. Planen föreslår en ombyggnad av Opevägen och Rådhusgatan. Då kan det vara aktuellt att studera behov av åtgärder mer detaljerat.

Kommunen arbetar i nära dialog med regionen i frågor som rör kollektivtrafikförsörjning, men det är regionen som är huvudman för kollektivtrafiken.

Vänsterpartiet

Vänsterpartiet är glada över att en del av våra synpunkter har blivit tillgodosedda. Flera av de tillägg och ändringar som har gjorts i andra avseenden har också förbättrat planförslaget. Samtidigt vill vi lyfta ett par av de saker som oroar oss.

Verksmon och Spikbodarna

Det område som kallas "Utökningsområde norra Verksmon" inkräktar fortfarande på Spikbodarnas friluftsområde, trots justeringar. Vänsterpartiet anser att de åtgärder som redovisas för att ersätta ytorna som föreslås försvinna är vaga och otillräckliga.

Industrimarken öster om Verksmon har strukits i förslaget, eftersom det har kommit fram att det inte är lämpligt att etablera industriverksamhet på den marken. På samma sätt borde "Utökningsområde norra Verksmon" strykas i den del som skadar friluftsinteresset, eftersom påverkan på friluftslivet inte är acceptabel.

"Utökningsområde norra Verksmon" bör inte planeras för verksamheter i den omfattning som föreslås. Delarna som berör Spikbodarna bör i stället ges förtydligat skydd som natur- och friluftsområde.

Trafik

Att möjligheten öppnas för en vägförbindelse mellan Torvalla och Odensala är positivt för områdenas integration. Det är dock viktigt att bussgator och framtida bussfiler fortsatt ger bussen förutsättningar att vara ett alternativ även för pendlare med krav på snabba transporter. Det vore negativt för målsättningen att öka bussresandet om blandad trafik tillåts längs befintliga bussgator.

Samhällsbyggnads kommentar:

Kommunens översiktsplan ska ge beredskap för att växa till 75 000 invånare. För att det ska gå behövs mark pekas ut för nya verksamheter, för att möjliggöra ett växande näringsliv. Verksmon har såväl närhet till staden, vilket innebär närhet till arbetskraft, andra verksamheter och resurser, och vilket möjliggör ett effektivt användande av resurser, kortare resor mellan bostad och arbetsplats, närhet samt möjlighet att ordna kollektivtrafik. Verksmon har också närhet till effektiv elinfrastruktur. Dessa är faktorer som väger tungt vid avvägningar mot andra intressen, och som har resulterat i att Verksmon bedöms lämplig att utökad på det sätt den fördjupade översiktsplanen föreslår. Samtidigt får detta konsekvenser för den nuvarande användningen, för friluftslivet och naturvärden. Dessa är också faktorer som vägts in, och som beskrivs i handlingens miljökonsekvensbeskrivning.

Synpunkt om väganslutning mellan Odensala och Torvalla samt bussgator noteras.

Miljöpartiet

Miljöpartiet de gröna i Östersund delar ambitionen om en långsiktig och hållbar stadsutveckling som sätter människan, klimatet och livsmiljön i centrum. Vi ser mycket positivt på att planen lyfter behovet av utbyggd kollektivtrafik, starkare gång- och cykelstråk samt klimatsmarta bostäder med blandade upplåtelseformer. Ett hållbart samhällsbygge kräver dock att vi inte kompromissar med de ekologiska ramarna eller de miljöer som bygger invånarnas hälsa och livskvalitet. Därför motsätter vi oss bestämt de delar av planen som föreslår industri- och verksamhetsetableringar i och i anslutning till Spikbodarna.

Spikbodarna är ett av Östersunds mest välbesökta och omtyckta friluftsområden. Den tätortsnära skogen, de sammanhängande skid- och motionsspåren och tillgången till orörd natur har ett ovärderligt värde för både den fysiska och psykiska folkhälsan. Att naggas i kanten på eller omvandla detta skogsområde till hårdgjorda industriytor vore en oåterkallelig förlust för Östersundsborna. Tätortsnära natur kan varken flyttas eller ersättas, och den gröna infrastrukturen fyller därtill en avgörande funktion för biologisk mångfald, bullerdämpning och lokal klimatanpassning. För Miljöpartiet är det självklart att friluftsområdet i Spikbodarna ska bevaras och skyddas i sin helhet, snarare än att fragmenteras genom ny exploatering.

Miljöpartiet är positivt till ett framåtblickande, innovativt och cirkulärt näringsliv. Däremot måste företagsetableringar ske med omsorg om platsens värden och i första hand styras till redan ianspråktagen mark eller lägen där påverkan på natur- och rekreationsvärden minimeras. Den gröna omställningen blir inte hållbar om den sker på bekostnad av stadsnära skogar och ekosystemtjänster. Kommunens markanvändning måste präglas av resurseffektivitet, där vi hushåller varsamt med ny mark och skyddar värdefulla naturområden för framtida generationer.

När det gäller bostadsutveckling och infrastruktur vill vi betona vikten av att hålla fast vid en trafikplanering som minskar bilberoendet och prioriterar aktiva transporter. Att bygga sammanhängande bussgator och attraktiva cykelvägar skapar ett tillgängligt södra Östersund där det är lätt att resa klimatsmart i vardagen. Nya bostadsområden bör byggas med trä och resurssnåla material, utformas med stor hänsyn till lokal närmatur och rymma god service i närområdet.

Sammanfattningsvis vill Miljöpartiet de gröna i Östersund att förslaget omarbetas så att de planerade industri- och verksamhetsytorna som inkräktar på Spikbodarnas friluftsområde utgår ur planen. Vi vill i stället att kommunen långsiktigt säkrar och skyddar hela Spikbodarna som ett sammanhållet rekreations- och naturområde till nytta för alla invånare.

Samhällsbyggnads kommentar:

Kommunens översiktsplan ska ge beredskap för att växa till 75 000 invånare. För att det ska gå behövs mark pekats ut för nya verksamheter, för att möjliggöra ett växande näringsliv. Verksmon har såväl närhet till staden, vilket innebär närhet till arbetskraft, andra verksamheter och resurser, och vilket möjliggör ett effektivt användande av resurser, kortare resor mellan bostad och arbetsplats, närhet samt möjlighet att ordna kollektivtrafik. Verksmon har också närhet till effektiv elinfrastruktur. Dessa är faktorer som väger tungt vid avvägningar mot andra intressen, och som har resulterat i att Verksmon bedöms lämplig att utökad på det sätt den fördjupade översiktsplanen

föreslår. Samtidigt får detta konsekvenser för den nuvarande användningen, för friluftslivet och naturvärden. Dessa är också faktorer som vägts in, och som beskrivs i handlingens miljökonsekvensbeskrivning.

Utredning som naturvärdesinventeringar och kartläggningar av spridningssamband har genomförts som underlag för planen. En bedömning har gjorts av de naturvärden som har identifierats i området. När naturmark tas i anspråk för den föreslagna markanvändningen blir följden påverkan på ekosystem, kolinlagring, spridningssamband och andra ekosystemtjänster. Detta beskrivs i miljökonsekvensbeskrivningen. Avvägningar mellan olika allmänna intressen har gjorts, liksom anpassningar för att begränsa påverkan. I planförslaget har särskilda hänsyns lyfts för att vidare begränsa påverkan. Planförslaget är resultatet av detta.

Privatpersoner

Förtätning och bebyggelse

Behovet av ökad förtätning ifrågasätts och det framhålls att områdenas glesare bebyggelse och gröna miljö är viktiga boendekvaliteter. En ökad förtätning och utveckling mot en mer urban stadsmiljö befaras försämra befintliga miljö- och boendekvaliteter, och synpunkterna anser att tätare och mer urbana miljöer i första hand bör utvecklas i stadens centrala delar. (S3, S7)

***Samhällsbyggnads kommentar:** Den fördjupade översiktsplanen är en del av kommunens översiktsplan som ska ge en beredskap för en växande befolkning. När stadsdelarna växer ska de förtätas med funktionsblandad bebyggelse vilket innebär såväl byggnader som allmän plats, vistelseytor och gröna miljöer. Vid förtätning ska man enligt kommunens översiktsplan utgå från platsen.*

Den fördjupade översiktsplanen ger vägledning när det kommer till hur pass tät bebyggelse som möjliggörs men är inte bindande. Närmare prövning av bebyggelse sker i detaljplaneprocess då ny möjlighet finns för medborgare att yttra sig.

Kommunen bör planera nya stadsdelar från början, där bostäder, service, arbetsplatser, kollektivtrafik och grönområden utvecklas tillsammans, i stället för att förtäta. (S22)

***Samhällsbyggnads kommentar:** Kommunens översiktsplan anger att staden ska växa genom att staden förtätas på ett bra sätt och med funktionsblandad bebyggelse. Staden ska växa vid redan genomförd infrastruktur. Ett syfte med förtätning är att staden ska vara mer sammanhängande och möjliggöra kortare resor som inte kräver bil. Den fördjupade översiktsplanen bygger på dessa ställningstaganden.*

Att låta staden växa genom att nya områden utanför stadens gränser tas i anspråk skulle bland annat innebära ett större resursanvändande, behov av nya investeringar i infrastruktur och en stad med större avstånd som bland annat får ett större bilberoende som konsekvens.

Förtätning är inte automatiskt hållbar om den innebär att parker, skogspartier, lektytor och rekreationsområden försvinner. När staden växer ökar behovet av gröna miljöer nära bostäderna, snarare än att dessa byggs bort. Nuvarande invånare ska inte behöva försämra sin närmiljö för att ge plats åt nya bostäder. (S22)

Samhällsbyggnads kommentar: Den fördjupade översiktsplanen har som planeringsprincip att grönstrukturen bör varieras och tillgängliggöras. Planen föreslår en förtätning av stadsdelarna, vilket bland annat kommer få som konsekvens att naturområden tas i anspråk. Samtidigt anges i planförslaget att grönstruktur ska planeras in i de nya bebyggelseområdena vilket blir en fråga för kommande planering. Två parkytor pekas ut specifikt för att säkerställa bättre tillgång till den typen av grönstruktur.

Tillgången till grönområden är god i majoriteten området, mätt i avstånd mellan bostad och grönområde på minst en hektar. Enligt genomförande analyser bedöms fortfarande tillgången vara god efter ett genomförande av planförslaget.

Ytterligare bebyggelse i området nära Lillsjön riskerar att förstärka befintliga miljöproblem och påverka Lillsjöns vattenmiljö, fågelliv och naturmiljö negativt. (S33)

Samhällsbyggnads kommentar: Den fördjupade översiktsplanen gör avvägningar mellan allmänna intressen. Bebyggelse på platsen föreslås för att ge en beredskap för en ökad befolkning, och eftersom platsen ligger väl till för att knyta samman staden. Detta är en inriktning för hur staden ska växa enligt kommunens översiktsplan.

Som konsekvens påverkar skogsområdet. Den fördjupade översiktsplanen anger bland annat ställningstaganden för hur avrinning och grundvattenbildning ska beaktas vid kommande planering för att inte påverka kringliggande naturmiljöer negativt.

Anpassningar av föreslagna bebyggelsezoner har anpassats utifrån naturvärden, artfynd och spridningssamband.

Skogen och bäcken ovanför Ugglevägen och Berguvsvägen bör inte exploateras eftersom området har tydliga rekreativa och naturvärden. Området används för bland annat motion, skidåkning och bärplockning och fungerar som en viktig buffertzon mellan bostäder och motionsspår. (S47)

Samhällsbyggnads kommentar: Planförslaget innebär konsekvenser i form av att rekreativa och naturvärden försvinner på platsen. Bedömningen är att rekreativa funktioner kan upprätthållas i närområdet. Området har påtagligt naturområde. Den fördjupade översiktsplanen gör avvägningen att naturvärdesobjekt med påtagligt naturvärde kan ianspråktagas.

Verksamhetsmark Norra Verksmon

Synpunktslämnare motsätter sig exploatering av Spikbodarna och utpekandet av området för verksamhets- eller industrimark. Området anses vara en värdefull tätortsnära skog med stor betydelse för rekreation, friluftsliv, naturupplevelser, kulturmiljö, hälsa och livskvalitet för boende. Spikbodarna bör därför bevaras som ett lättillgängligt natur- och friluftsområde för nuvarande och kommande generationer, och ses som en viktig del av Östersunds attraktivitet och boendemiljö. (S30, S35, S38, S40, S42, S49, S53, S57).

Samhällsbyggnads kommentar: Kommunens översiktsplan ska ge beredskap för att växa till 75 000 invånare. För att det ska gå behöver mark pekas ut för nya verksamheter, för att möjliggöra ett växande näringsliv och nya arbetsplatser. Verksmon har såväl närhet till staden, vilket innebär närhet till arbetskraft, andra verksamheter och resurser, och vilket möjliggör ett effektivt användande av

resurser, kortare resor mellan bostad och arbetsplats, närhet samt möjlighet att ordna kollektivtrafik. Verksmon har också närhet till effektiv elinfrastruktur.

Dessa är faktorer som väger tungt vid avvägningar mot andra intressen, och som har resulterat i att platsen bedöms lämplig för detta ändamål. Samtidigt får detta konsekvenser för den nuvarande användningen och områdets roll som tätortsnära friluftsområde. Detta är också faktorer som vägts in, och som beskrivs i handlingens miljökonsekvensbeskrivning. Bedömningen är att fastän upplevelsen och användningen av området förändras kan friluftsfunktionen bestå.

Lokalisering Norra Verksmon

Lokalisering av verksamhetsmark i Spikbodarna inte lämpligt. Konsekvenserna för natur, friluftsliv, folkhälsa och stadsidentitet blir för stora. Den föreslagna utvidgningen av verksamhetsområdet i Spikbodarna bör utgå ur planen eller omarbetas så att alternativa lokaliseringar prövas mer ingående innan ytterligare ställningstaganden görs. (S2, S8, S10, S11, S13, S14, S15, S18, S19, S32, S34, S36, S43, S51)

Samhällsbyggnads kommentar: Se ovan under rubrik Norra Verksmon för en beskrivning av varför platsen bedömts lämplig för denna markanvändning.

Alternativa lokaliseringar har utretts inom ramen för detaljplanens lokaliseringsprövning. Inom ramen för den rullande översiktsplaneringen bedrivs också en kontinuerlig prövning av mark för olika ändamål, däribland verksamhetsmark. I dagsläget finns inga alternativa platser med motsvarande tillgång till arbetskraft, arbetsmarknad, resurser, infrastruktur och till befintlig elinfrastruktur

Synpunktslämnare ifrågasätter att Spikbodarna har valts som plats för ny verksamhets- eller industrimark och anser att kommunen inte har visat att området är den mest lämpliga lokaliseringen. Det framförs att alternativa platser borde ha utretts och att förslaget inte tydligt visar att kravet i miljöbalken om att välja den plats som medför minst intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön har uppfyllts. (S2, S8, S9, S10, S11, S12, S13, S14, S15, S18, S20, S21, S23, S25, S26)

Samhällsbyggnads kommentar: Se svar ovan.

Synpunktslämnare anser att kommunen inte tillräckligt har motiverat varför just Spikbodarna har valts för verksamhets- eller industrimark. Det efterfrågas en utredning av alternativa lokaliseringar och en redovisning av varför dessa inte bedömts som mer lämpliga. Mot bakgrund av områdets höga natur- och rekreationsvärden bör exploatering endast ske om det kan visas att verksamheten inte kan lokaliseras till en plats med mindre negativa konsekvenser. (S37, S44)

Samhällsbyggnads kommentar: Se svar ovan.

Planhandlingens avsnitt om avvägningar utvecklas inför antagande.

Saknas motiv varför så stora arealer behöver tas i anspråk (S6)

Samhällsbyggnads kommentar: Den fördjupade översiktsplanen ska ge beredskap för Östersund att växa till år 2050 vilket innebär utveckling under en lång tid framöver och behov av stora arealer verksamhetsmark. Beroende på verksamhetens ytanspråk kan området ha olika utbyggnadstakt.

Eftersom de verksamheter som skulle etablera sig i Verksmon inte längre är aktuella borde ett stort omtag kunna göras. Bättre utredning om lokalisering när tiden inte längre är en faktor. (S6)

Samhällsbyggnads kommentar: *Se svar ovan om markens lämplighet och lokaliseringsprövning inom ramen för detaljplan för Norra Verksmon.*

Även utan den tidigare avsedda etableringen finns behov av att kunna ställa i ordning mark för verksamheter i närtid. Utifrån detta tidsperspektiv bedöms inte några alternativa lägen finnas tillgängliga.

Man behöver utreda alternativa placeringar. Alternativa lokaliseringar uppfattas inte ha utretts tillräckligt och transparent. (S2, S3, S6, S8, S10, S11, S13, S14, S15, S18, S19, S32, S34, S36, S43, S51)

Samhällsbyggnads kommentar: *Se svar ovan om markens lämplighet och lokaliseringsprövning inom ramen för detaljplan för Norra Verksmon.*

Synpunktslämnare anser att valet av Spikbodarna som etableringsområde i huvudsak verkar vara motiverat av närheten till befintlig infrastruktur och elförsörjning, vilket uppfattas som en tekniskt och ekonomiskt fördelaktig lösning snarare än den mest lämpliga ur ett samhällsperspektiv. Det framförs att sådana faktorer inte ensamma bör styra lokaliseringen och att kommunen i stället bör visa att platsen valts utifrån en helhetsbedömning där nytta, långsiktiga samhällsintressen samt påverkan på natur- och rekreationsvärden vägts samman. Det efterfrågas en tydligare utredning om lokalisering (S2, S8, S9, S10, S11, S12, S13, S14, S15, S18, S19, S20, S21, S23, S24, S25, S26, S27, S28, S29, S31, S32, S34, S36, S41, S43, S44, S45, S48, S50, S51, S52)

Samhällsbyggnads kommentar: *Översiktsplanen har som övergripande ställningstagande att Östersund ska växa i anslutning till befintlig infrastruktur. Detta är inte ett i första hand ekonomiskt argument, eller ett argument för ett bekvämt genomförande vare sig för kommunen eller för presumtiva exploatörer. Detta ställningstagande syftar till att åstadkomma en sammanhängande stad med korta avstånd och förutsättning för korta resor. Detta ger förutsättning för kommunen att uppnå sina hållbarhetsmål, däribland mål om minskade koldioxidutsläpp. Den ekonomiska aspekten kommer dock också in, då det också handlar om att få större nytta av investeringar i infrastruktur som kommunen redan har gjort, så att inte nya investeringar behöver göras. Detta skapar bättre ekonomiska förutsättningar för kommunen att klara hela sitt uppdrag.*

Lokaliseringsprövning uppfattas ha tagits fram för att legitimera ett i förväg valt förslag. (S6)

Samhällsbyggnads kommentar: *Lokaliseringsutredningen redogör för de ingående faktorer som är av betydelse för att bedöma platsen lämplighet för den tänka verksamheten, och de vägval som har gjorts i valet av den aktuella platsen.*

Lokaliseringsprövningen avser tidigare tänkt verksamhet. Detta göra att hela underlaget för prövningen inte längre är giltigt varmed hela lokaliserings-utredningen i sig måste anses förverkad. (S6)

Samhällsbyggnads kommentar: *I arbete med lokaliseringsprövning gjordes prövningen på två nivåer, för elintensiva verksamheter generellt och för tidigare tänkt verksamhet (växthus). Den fördjupade översiktsplanen utgår från*

lokaliseringsprövning för elintensiv verksamhet, vilket planen fortfarande syftar till att möjliggöra. Se också svar ovan om ingående faktorer i bedömning av platsens lämplighet.

Om alternativ lokalisering innebär högre investeringskostnader men samtidigt bevarar ett av kommunens viktigaste friluftsområden, är det en avvägning som måste analyseras seriöst och transparent. I det avseendet uppfattas underlaget för bedömningen som otillräcklig. (S2, S8, S10, S11, S13, S14, S15, S18, S19, S32, S34, S36, S43, S51)

Samhällsbyggnads kommentar: *Se ovan svar om motiv till att bygga intill befintlig infrastruktur, liksom svar om lokalisering och lokaliseringsprövning.*

Inför antagande utvecklas planhandlingens avsnitt om avvägningar, för att ge större tydlighet i hur dessa faktorer har vägts in i planförslaget.

Synpunktslämnare motsätter sig den föreslagna utökningen av verksamhetsmark i Spikbodarna och Verksmon och anser att dessa delar bör tas bort ur planen. Kommunen bör i stället aktivt utreda alternativa lokaliseringar för verksamheter och industri, med mindre påverkan på natur- och friluftsliv samt boendemiljö. Spikbodarna lyfts särskilt fram som ett viktigt stadsnära natur- och friluftsområde som bör värnas. (S9, S12, S20, S21, S23, S25, S26, S27, S28, S29, S31, S37, S38, S41, S42, S44, S45, S48, S50, S52, S54, S56)

Samhällsbyggnads kommentar: *Se svar ovan under rubrik Norra Verksmon, liksom svar om lokaliseringsprövning och platsens lämplighet*

Det finns möjligheter att lokalisera företag och industri utanför staden och att kommunen bör utreda sådana alternativ. Etableringar bör i första hand förläggas till redan exploaterad eller mindre värdefull mark och på avstånd från stadsnära natur-, frilufts- och rekreatiomsområden samt boendemiljöer. Planera för arbetsplatser längre ut från staden där det inte finns massa fina längdspår och stigar som människor kan ta sig till utan att behöva åka bil. (S16, S38, S40, S42, S44)

Samhällsbyggnads kommentar: *Se svar ovan om lokaliseringsprövning om vad som gör platsen lämpligt för ändamålet. Verksamhetsmark långt från staden skulle bland annat innebära sämre förutsättning till hållbara resor, stora investeringar i ny infrastruktur.*

Det uppfattas som att planförslaget framställer det som att antingen östra eller norra Verksmon behöver exploateras. Båda kan skyddas. Kommunens exploateringsvilja driver på att ta mark i anspråk. (S6)

Samhällsbyggnads kommentar: *Översiktsplanen anger att Verksmon ska ges möjlighet att växa. Motiv till detta är beskrivna ovan i svar som rör platsens lämplighet för ändamålet.*

En utökning har utretts i norr eftersom den östra delen har bedömts olämplig. I de utredningar och avvägningar som har gjorts har en utökning mot norr bedömts lämplig.

Staden bör både kunna växa genom att nya etableringar ges plats samtidigt som man värnar de naturvärden som gör den attraktiv. (S27)

Samhällsbyggnads kommentar: *Avvägningar har gjorts i planarbetet mellan bland annat intresset att möjliggöra mark för verksamheter och de värden och intressen som marken uppvisar idag. Utformning av marken har anpassats för att begränsa konsekvenser för naturvärden, ekologiska funktioner och rekreativa funktioner. Planförslaget innebär dock fortfarande konsekvenser för dessa intressen och funktioner.*

Planförslaget bör tydligare väga exploateringsintresset mot allmänna intressen som friluftsliv, rekreation, naturmiljö och en god livsmiljö, samt kommunens långsiktiga attraktivitet. Ger industrisatsningen tillräckliga lokala nyttor i förhållande till de miljömässiga och sociala konsekvenserna. (S37)

Avvägningar mellan olika allmänna intressen har gjorts i planarbetet. Inför antagandet ses avsnitt Avvägningar över så att detta framgår tydligare.

Ny verksamhetsmark ger nyttor för kommunen i form av bland annat ett växande näringsliv och en växande arbetsmarknad i Östersund.

Grönstruktur och friluftsliv

Dumt att bygga bostäder på naturområdet intill snötippen. Det gör skada på naturen som aldrig skulle återhämta sig. Lillsjön är ett naturreservat. (S5)

Samhällsbyggnads kommentar: *Den fördjupade översiktsplanen gör avvägningar mellan allmänna intressen. Bebyggelse på platsen föreslås för att ge en beredskap för en ökad befolkning, och eftersom platsen ligger väl till för att knyta samman staden. Detta är en inriktning för hur staden ska växa enligt kommunens översiktsplan.*

Som konsekvens påverkar skogsområdet. Den fördjupade översiktsplanen anger bland annat ställningstaganden för hur avrinning och grundvattenbildning ska beaktas vid kommande planering för att inte påverka kringliggande naturmiljöer negativt.

Bebyggelsen föreslås utanför naturreservatet. Ställningstagande för platsen anger att hänsyn ska tas till områdets närhet till naturreservatet.

Slitage av de områden som sparas innebär att de negativa effekterna blir än större än att bara mark tas i anspråk. (S6)

Samhällsbyggnads kommentar: *En ökad användning av grönområdet med tillhörande slitage beskrivs som en konsekvens i planhandling och medföljande miljökonsekvensbeskrivning. Detta är ett skäl att planen pekar på behov av ökade resurser för bland annat skötsel och utformning av grönområden.*

Bra med naturreservat. Men förfarandet uppfattas som alltför osäkert. (S6)

Samhällsbyggnads kommentar: *Bildande av naturreservat är en egen process. I denna process behöver närmare bedömningar som grund för naturreservatets utformning göras. Detta har inte rymts i processen för den fördjupade översiktsplanen. Utpekande av naturreservat på angiven plats visar på kommunens intention att bilda naturreservat.*

Bra att inte östra Verksmon tas i anspråk. Bör vara så oavsett vad som händer i Norra Verksmon. (S6)

Samhällsbyggnads kommentar: Synpunkt noteras.

Yttranden framhåller att kommunens utveckling och tillväxt bör ske med stor hänsyn till befintliga natur- och grönområden, eftersom dessa är viktiga för livskvalitet, boendemiljö och stadens gröna värden. Exploatering och förtätning av exempelvis Spikbodarna, Odensalaskogen och andra grönytor befaras försämra befintliga kvaliteter för både nuvarande och framtida invånare. Det efterfrågas därför en tydligare avvägning mellan exploateringsintressen och allmänna intressen som natur, friluftsliv, hälsa och en god boendemiljö. Mycket av det som är värdet i att bo i Torvalla och Odensala riskerar att gå förlorat. (S3, S7, S22, S25, S33)

Samhällsbyggnads kommentar: Den fördjupade översiktsplanen är en del av kommunens översiktsplan som ska ge en beredskap för en växande befolkning. Staden ska enligt översiktsplanen förtätas med funktionsblandad bebyggelse vilket innebär såväl byggnader som allmän plats, vistelseytor och gröna miljöer.

Den fördjupade översiktsplanen har som planeringsprincip att grönstrukturen bör varieras och tillgängliggöras. Det anges i planförslaget att grönstruktur ska planeras in i de nya bebyggelseområdena vilket blir en fråga för kommande planering.

Tillgången till grönområden är god i majoriteten området, mätt i avstånd mellan bostad och grönområde på minst en hektar och bedömt utifrån nationella riktlinjer. Enligt genomförande analyser bedöms fortfarande tillgången vara god efter ett genomförande av planförslaget.

Exploateringen innebär förlust och fragmentering av värdefulla livsmiljöer för växter och djur. Förekomsten av flera arter i Odensalaskogen visar på områdets naturvärden. Bl.a. finns i Odensalaskogen ett talltitepar som häckar. (S33)

Samhällsbyggnads kommentar: Naturvärdesinventeringar och kartläggningar av ekologiska samband har varit underlag för planen och avvägningar och anpassningar har gjorts utifrån dessa. Samtidigt innebär planförslaget ingrepp i naturmiljöer som kommer få konsekvenser för biologisk mångfald och växt- och djurliv. Dessa konsekvenser beskrivs i miljökonsekvensbeskrivningen.

Den fördjupade översiktsplanen gör avvägningar mellan allmänna intressen. Bebyggelse kring snötippen, i Odensalaskogen föreslås för att ge en beredskap för en ökad befolkning, och eftersom platsen ligger väl till för att knyta samman staden. Detta är en inriktning för hur staden ska växa enligt kommunens översiktsplan.

Skogarna har stor betydelse för närboendes rekreation, vardagsmotion, återhämtning och livskvalitet. Särskilt viktigt är den lättillgängliga naturen nära bostäderna. (S33)

Samhällsbyggnads kommentar: De bostadsnära grönområdena är en kvalitet för stadens medborgare. Stora ytor naturmark pekas ut för annan markanvändning, samtidigt som stora ytor blir kvar och föreslås göras mer tillgängliga och utformas mer varierat. Utifrån nationella riktlinjer, vilka bedöms eftersom kommunens i dagsläget saknas egna, är tillgången till grönområden god. Den fördjupade översiktsplanen har som planeringsprincip att grönstrukturen bör varieras och tillgängliggöras. Det anges i planförslaget att grönstruktur ska planeras in i de nya bebyggelseområdena vilket blir en fråga för kommande planering.

Att andra grönytor finns kvar eller skapas kompenserar inte för förlusten av specifika skogsmiljöer, deras naturvärden och deras betydelse för närboende. Platserna i sig är viktiga. Som närboende är det inte någon tröst om den skog jag bor bredvid skövlas för att kompenseras med en grön plätt någon annan stans i kommunen. (S33)

Samhällsbyggnads kommentar: Planförslaget får som konsekvens att grönområden tas i anspråk för bebyggelse vilket innebär att naturvärden och upplevda kvaliteter försvinner. Dessa områden kan inte ersättas rakt av, men kommunen ska arbeta med kompensationsåtgärder för att höja kvalitet i andra grönområden.

Planförslaget innebär alltför stora och delvis irreversibla konsekvenser för naturmiljö, biologisk mångfald, friluftsliv och boendemiljö. Kommunen bör därför ompröva exploateringen och värna befintliga skogsområden. (S33)

Samhällsbyggnads kommentar: Kommunens översiktsplan, som den fördjupade översiktsplanen blir en del av, ska ge en beredskap för en växande befolkning. Den fördjupade översiktsplanen är ett resultat av prövning av markens lämplighet för föreslagna markanvändningar och avvägningar mellan allmänna intressen. Naturvärdesinventeringar och kartläggningar av ekologiska samband har varit underlag för planen och avvägningar och anpassningar har gjorts utifrån dessa. Samtidigt innebär planförslaget ingrepp i naturmiljöer som kommer få konsekvenser för biologisk mångfald och växt- och djurliv. Dessa konsekvenser beskrivs i miljökonsekvensbeskrivningen.

Östersunds kommun bör inte nöja sig med lägsta rekommenderade gräns för grönområden, utan bör värna de skogar som finns idag. (S33)

Samhällsbyggnads kommentar: Utifrån analyser baserade på generella vägledningar, vilka bedöms eftersom kommunens i dagsläget saknas egna, är tillgången till grönområden god, så även med ett genomfört planförslag. Det innebär inte att tillgången ligger på en låg nivå.

Parallellt med arbete med den fördjupade översiktsplanen arbetar kommunen med en grönstrukturplan som bland annat kommer beskriva kommunens ambition för tillgång till grönområden.

Mest fokus på rörelsemönster till och från bostad och arbetsplats. Saknar rörelsestråk kopplat till friluftslivet och grönstruktur. Friluftslivets hälsofrämjande trafikrörelser går även tvärs de behandlade; mot skogen i öster och Storsjön i väster. (S39)

Samhällsbyggnads kommentar: I översiktsplanens utvecklingsinriktning pekas viktiga gröna samband ut. Dessa omfattar bland annat rörelsestråk inom och till rekreationsområden.

Nyanlagda parker kan inte erbjuda det som en gammal skog kan. (S3)

Samhällsbyggnads kommentar: Den fördjupade översiktsplanen har som planeringsprincip att grönstrukturen bör varieras och tillgängliggöras. Det anges i planförslaget att grönstruktur ska planeras in i de nya bebyggelseområdena och två parktyper pekas ut specifikt för att säkerställa bättre tillgång till den typen av grönstruktur. Park tillgodoser andra behov av rekreation än skogsområden, I torvalla är tillgången till parkyta låg jämfört med resten av staden, vilket är ett skäl att de föreslås.

Utifrån nationella riktlinjer, vilka bedöms eftersom kommunens i dagsläget saknas egna, är tillgången till grönområden god, så även med ett genomfört planförslag.

Bygg gärna en större parkering och anslutningsspår (skidspår) så det blir lättare att ta sig till t.ex. Spikbodarna från Torvalla. Exempel ges på möjliga placeringar i anslutning till Skogsmon respektive Verksmon. (S1)

Samhällsbyggnads kommentar: *Frågan hanteras inte i den fördjupade översiktsplanen.*

Djur- och kulgården kan inte längre bedriva sin verksamhet om planen genomförs. Gården är viktig för många barn och ungdomar. Kommunen tar ifrån gården mer och mer mark för bete vilket gör att djuren behöver stödfodras. Gården har redan ansträngd ekonomi. Försvinner mer mark kommer djurens behov inte kunna tillgodoses, och det blir slutet för gården. (S17)

Samhällsbyggnads kommentar: *Den intilliggande ytan för bebyggelse minskas till yta inför antagande. Likaså förtydligas ställningstaganden för samma yta så att hänsyn till pågående verksamhet blir än tydligare.*

Planhandlingen bör tydligare peka ut alla befintliga planskilda korsningar för att överbrygga barriärer för friluftsliv. Planskild korsning ett absolut kommunkrav då Trafikverket planerar/bygger mötesspår i Ope och då Ängsmon/Ope saknar gen och säker väg till Storsjön. (S39)

Samhällsbyggnads kommentar: *I översiktsplanens utvecklingsinriktningskarta markeras viktiga passager under såväl järnvägen (Förbindelse för övrig persontrafik) och under E14 (Viktig funktion för natur och friluftsliv) ut. De får olika benämningar då de har lite olika funktioner och delvis rör olika typer av färdmedel.*

Grönstruktur och friluftsliv - Norra Verksmon

Oro att kommunens utvecklingsambitioner innebär att gröna miljöer i bland annat Spikbodarna byggs bort. Kommunen ska inte växa genom att offra ett av stadens mest välanvända och uppskattade naturområden. (S7, S9, S12, S20, S21, S23, S25, S26, S27, S28, S29, S31, S41, S45, S48, S50, S52, S54)

Samhällsbyggnads kommentar: *Konsekvenser av planförslaget blir bland annat att naturmark och grönstruktur ianspråkats och exploateras. Detta får konsekvenser som beskrivs i planens miljöbeskrivning.*

Bedömningen är att funktionen friluftsliv och rekreation fortfarande kan upprätthållas i området kring Spikbodarna även om kvalitén kan påverkas negativt då den samlade ytan minskar. Kommunens bedömning utgår från allmänna rekommendationer om tillgång till grönområden som finns i Naturvårdsverkets forskningssammanställning 2022. Kommunens samlade bedömning, utifrån de avvägningar som har gjorts, är att påverkan på det tätortsnära friluftslivet inte är så stor att föreslagen markanvändning är olämplig.

Östersunds attraktivitet, identitet och möjlighet att attrahera nya invånare är nära förknippade med närheten till natur, skog och ett rikt frilufts- och idrottsliv. En exploatering av stadsnära natur, med industrimark och kraftledningsgator, riskerar att förstöra eller fragmentera dessa värden och därmed förändra stadens karaktär och profil som frilufts- och idrottsstad. Flera synpunkter betonar även att en sådan utveckling står

i konflikt med ambitionerna om en hållbar stadsutveckling. (S2, S3, S6, S8, S9, S10, S11, S12, S13, S14, S15, S18, S19, S20, S21, S23, S24, S25, S26, S27, S28, S29, S30, S31, S32, S34, S36, S37, S38, S40, S41, S42, S43, S45, S48, S50, S51, S52, S54, S56)

Samhällsbyggnads kommentar: Planförslaget medför att ett större område med sammanhängande skog planeras för exploatering av verksamhetsmark. Detta kommer påverka tillgången till tätortsnära friluftsområden genom att den samlade ytan minskar. I arbetet med den fördjupade översiktsplanen görs avvägningar mellan allmänna intressen. Tillgången till rekreationsområden och då bland annat vägs mot möjlighet för kommunen att ha ett växande näringsliv och en växande arbetsmarknad.

Värna om djur, natur och friluftslivet. Låt skogen och naturen få finnas kvar. (S4)

Samhällsbyggnads kommentar: Planförslaget är ett resultat av avvägningar mellan olika allmänna intressen, däribland mellan planområdets natur- och friluftslivsintressen samt intresset exploaterbar verksamhetsmark för ett växande näringsliv och en växande arbetsmarknad. Dessa avvägningar beskrivs i avsnitt om avvägningar i planhandlingen.

Anpassningar har gjorts i planförslaget för att upprätthålla bland annat ekologiska funktioner, mark för tätortsnära friluftsliv och naturvärden.

Naturvärdesobjekt med violett guldvinge finns inom verksamhetsmark och riskerat försvinna. (S6)

Samhällsbyggnads kommentar: Inom den utpekade ytan bedöms anpassningar kunna göras för att upprätthålla den violetta guldvingens miljöer. I det arbetet görs vidare utredningar och expertis konsulteras.

Planförslaget innebär omfattande avverkning och fragmentering av ett sammanhängande skogsområde med viktiga naturvärden. Exploateringen riskerar att leda till förlust av biologisk mångfald och försämrade livsmiljöer och spridningsvägar för växter och djur, även i angränsande naturmiljöer. Skogen bidrar samtidigt med viktiga ekosystemtjänster, såsom kolinlagring, dagvattenhantering och reglering av lokalklimatet. När skog ersätts av industrimark, vägar och kraftledningsgator försvinner inte bara den yta som direkt tas i anspråk – även närliggande naturmiljöer påverkas negativt. De naturvärden och funktioner som går förlorade bedöms inte kunna återskapas inom överskådlig tid. (S8, S9, S10, S11, S12, S13, S14, S15, S18, S19, S20, S21, S22, S23, S25, S26, S27, S28, S29, S31, S32, S34, S36, S41, S43, S45, S48, S50, S51, S52, S54)

Samhällsbyggnads kommentar: När naturmark tas i anspråk för den föreslagna markanvändningen blir följden påverkan på ekosystem, kolinlagring, spridningssamband och andra ekosystemtjänster. Detta beskrivs i miljökonsekvensbeskrivningen. Avvägningar mellan olika allmänna intressen har gjorts, liksom anpassningar för att begränsa påverkan. I planförslaget har särskilda hänsyns lyfts för att vidare begränsa påverkan. Planförslaget är resultatet av detta. Trots konsekvenser för miljön bedöms planförslagets markanvändning vara lämplig.

Planförslaget talar om grönstrukturens vatten- och värmereglerande funktioner. Då den sammanhängande grönstrukturen kring Verksmon kraftigt föreslås minskas behöver riskanalyser av detta göras. (S3)

Samhällsbyggnads kommentar: I planarbetet har en övergripande dagvattenutredning samt en riskutredning för att kartlägga påverkan på grundvattenberoende naturmiljöer genomförts. Dessa är underlag för att peka ut områden där särskilt hänsyn behöver tas för att minimera förändring av grundvattenbildning eller för att omhänderta dagvatten och skyfall. Se översiktsplanekartans hänsynsbeskrivning under mark- och vattenanvändning, klimatrelaterade risker liksom Förhållanden av väsentlig betydelse. Mer detaljerade utredning bör genomföras i senare planeringsskeden.

Områden där särskild hänsyn behöver tas för att inte skapa värmeöar pekas ut i översiktsplanerkartans lager klimatrelaterade risker.

Exploateringen riskerar att ta ett relativt ostört och sammanhängande natur- och friluftsområde i anspråk och därmed begränsa det stadsnära friluftslivet. Förutom att själva friluftsytorna försvinner påverkas även områdets lugn, naturupplevelse och rekreationsvärden. Detta bedöms få negativa konsekvenser för Östersunds grönsstruktur, stadsidentitet, attraktivitet och invånarnas möjligheter till motion, rekreation och vistelse i naturen. (S3, S6, S16, S37, S38, S42, S46)

Samhällsbyggnads kommentar: Den föreslagna markanvändningen för området Norra Verksmon innebär att upplevelsen också av den kvarvarande skogen förändras. Detta är en miljökonsekvens som beskrivs i miljökonsekvensbeskrivningen, MKB. Bedömningen är att funktionen friluftsliv och rekreation fortfarande kan upprätthållas i området kring Spikbodarna även om kvalitén kan påverkas negativt då den samlade ytan minskar.

Ett stort sammanhängande skogsområde nära staden går inte att ersätta med andra områden längre bort. (S25)

Samhällsbyggnads kommentar: Förvaltningen delar uppfattningen att närhet till rekreationsområden har stor betydelse för hur tillgängliga och använda de är av medborgare. Bedömningen är att området fortfarande kommer fylla en funktion som tätortsnära rekreations- och friluftsområde, fastän planförslaget medför att de sammanhängande skogarna minskar till yta liksom att upplevelsen av delar av skogen påverkas.

Kommunen bör ge skogen ett långsiktigt skydd som rekreations- och naturreservatsområde. (S30)

Samhällsbyggnads kommentar: Samtidigt som en del av skogen pekas ut för att utvecklas som verksamhetsmark pekar planförslaget ut en yta intill där naturreservat ska bildas. Avgränsning av ytan kommer avgöras i kommande process för bildande av reservatet.

Friluftsvärdet uppfattas vara förenklat till skidspår. Spikbodarna är ett sammanhängande landskap med en lång historia av friluftsliv, naturupplevelser och vardagsrekreation. (S2, S8, S10, S11, S13, S14, S15, S18, S19, S32, S34, S36, S43, S51)

Samhällsbyggnads kommentar: Områdets befintliga värden och funktion, samt konsekvenser för dessa beskrivs i miljökonsekvensbeskrivningen. Området beskrivs utifrån flera funktioner än skidspår och ska inte uppfattas som begränsat till dessa.

Friluftsområdet genererar värden som bättre fysisk hälsa, bättre psykisk hälsa, ökad livskvalitet och minskad samhällskostnad för ohälsa. Detta är värden som ges alltför begränsad vikt i planhandlingen. Förändringen riskerar få negativ påverkan på folkhälsa och invånarnas livsmiljö. (S2, S6, S8, S10, S11, S13, S14, S15, S18, S19, S32, S34, S36, S43, S51, S53)

Samhällsbyggnads kommentar: Miljökonsekvensbeskrivningen redogör för konsekvenser kopplat till människors hälsa, vilket bland annat bygger på tillgänglig yta för rekreation och friluftsliv. Stora ytor naturmark pekas ut för annan markanvändning, samtidigt som stora ytor blir kvar och föreslås göras mer tillgängliga och utformas mer varierat. Utifrån nationella riktlinjer, vilka bedöms eftersom kommunens i dagsläget saknar egna, är tillgången till grönområden god. Till människors hälsa vägs också in att möjlighet till vardagsmotion förbättras, och sammantaget bedöms möjlighet till positiv påverkan finnas.

De nya skidspåren är anlagda på sämre mark än de som försvinner. (S50, S52)

Samhällsbyggnads kommentar: Kommunen har eftersträvat att återskapa ungefär samma miljö längs de nya skidspåren som längs de skidspår som försvinner. Marken är idag blöt vissa sträckor i området men det förväntas förändras med åren. Som jämförelse är mark vid Torråsen också blöt men det påverkar varken drift eller åkbarhet nämnvärt.

Sambanden mellan Östersunds skidstadion, Spikbodarna, Torvalla och Lillsjön/Odensala bör bevaras och utvecklas. (S56)

Samhällsbyggnads kommentar: Planförslaget har anpassat för att säkerställa att skidområdena fortsatt ska vara sammanhängande. Punkter där systemen kopplar samman pekas ut i översiktsplanekartans Utvecklingsinriktning.

Miljökonsekvenser

Konsekvenserna bör inte bedömas enbart utifrån den yta som bebyggs. Även buller, belysning, ökad mänsklig aktivitet, hårdgjorda ytor, barriäreffekter och fragmentering av omkringliggande natur måste beaktas. (S33)

Samhällsbyggnads kommentar: Den fördjupade översiktsplanen och dess miljökonsekvensbeskrivning har utrett och beskriver konsekvenser av hela planförslaget. Fragmentering av grönområden, buller till följd av ökad trafik på vissa vägar, ökad avrinning och förändringar i grundvattenbildning på grund av hårdgjorda ytor är exempel på sådana konsekvenser. Miljökonsekvensbeskrivningen ger en heltäckande bild av konsekvenser av planförslaget. Översiktsplanekartan och hänsynsbeskrivningar ger underlag för vilka frågor som särskilt behöver beaktas i kommande planering för att minimera risker.

Luftföroreningsproblematiken tas på för lite allvar i föreslagna bostadsområden/rörelsestråk vid tät bebyggelse intill intensivt trafikerade gator. (S39)

Samhällsbyggnads kommentar: Den fördjupade översiktsplanen angriper luftproblematiken dels genom att ge förutsättningar för en förflyttning från bilresor till resor med hållbara färdmedel. Dels genom ställningstaganden för utformning av bebyggelse i området med risk för sådan problematik.

Risk för sådan problematik finns dock i vissa föreslagna bostadsområden och fortsatta prövningar och anpassningar kommer behövas i kommande planering. Det kommer också bli aktuellt att jobba för att säkerställa god luftkvalitet, till exempel i pågående arbete med mobilitetsplan eller åtgärdsprogram för luft.

Risk för elektromagnetiska strålningsaspekter. I tidigare stadsplaneringar gjordes tydligare avstånd mellan bostäder/arbetsplatser och luftledningar - gäller inte dessa längre?

Samhällsbyggnads kommentar: Några bebyggelseområden föreslås intill större kraftledningar för att dessa området ska kunna genomföras är bedömning en att kraftledningen behöver tas bort eller grävas ned.

Föreligger ändå risk för elektromagnetisk strålning i något bebyggelseområde sker en vidare prövning i detaljplaneskede, och bebyggelsen anpassas därefter.

Miljökonsekvenser – Norra Verksmon

Den planerade genomfartsleden för godstrafik mellan väg 87 och E14 riskerar att öka bullret och försämra områdets värde för friluftsliv. Även kumulativa effekter och fragmentering av naturområden bör beaktas. (S37)

Samhällsbyggnads kommentar: En eventuell väg från Verksmon till väg ska enligt planförslaget utformas som en sekundär tillfart och utformas därefter. I huvudsak ska trafikflöden till Verksmon gå via befintlig trafikplats.

Yttrandet ifrågasätter etablering av elintensiv industri med hänsyn till bland annat spillvärme och lokal påverkan på klimat- och snöförhållanden, vilket kan påverka förutsättningarna för skidåkning och andra vinteraktiviteter. (S37)

Samhällsbyggnads kommentar: Det bedöms inte föreligga någon risk att spillvärme påverkar snöförhållanden i området på så sätt att det får konsekvenser för vinteraktiviteter.

Exploateringen bör ses tillsammans med de planerade ingreppen vid Torråsen, Södra Furulund och området norr om E14. Den samlade påverkan på det stadsnära friluftslivet blir därmed större än vad planen för Spikbodarna visar. (S8, S44)

Samhällsbyggnads kommentar: Risk för kumulativa konsekvenser för miljön, med anledning av flera pågående etableringar och planärenden, lyfts i Miljökonsekvensbeskrivningen

Beskrivning av de negativa effekterna i handlingen är mycket tydligt. Att offra ett av stadens mest välanvända och uppskattade naturområden till industrimark är så makalöst galt. (S25)

Samhällsbyggnads kommentar: Synpunkten noteras.

Miljökonsekvensbeskrivning

Ifrågasättande av att motivera positiva effekter med att ett "helhetsgrepp" tas. Ett helhetsgrepp är inte fullt förenligt med just detta planförslag. Kommunen borde kunna ta ett helhetsgrepp även utan en fördjupad översiktsplan. (S6)

Samhällsbyggnads kommentar: Översiktsplanering innebär ett omfattande utredningsarbete och lagstyrd process där ett samlat grepp tas kring den framtida utvecklingen av ett geografiskt område på längre sikt. Kommunen har inte

resurser eller mandat att utreda helheten i detaljplaner som endast reglerar en mindre geografisk yta och fokuserar på mer detaljerade frågor avseende markens lämplighet för bebyggelse och annat.

Beskrivningarna i sammanfattningen av miljökonsekvensbeskrivningen (planhandlingen) är spretig och står i flera fall i direkt konflikt med vad som sägs i miljökonsekvensbeskrivningen (se avsnitt 3 och 4). (S6)

Samhällsbyggnads kommentar: *Synpunkten noteras. Synpunkten har inte kunnat följas upp i detalj då konkreta exempel saknas men förvaltningens uppfattning är att sammanfattningen är korrekt.*

1 av 16. Så många av Sveriges miljömål bedöms den fördjupade översiktsplanen faktiskt bidra positivt till, enligt kommunens egen analys. Det gäller miljömålet god bebyggd miljö. (S25)

Samhällsbyggnads kommentar: *Synpunkten noteras.*

I MKB:n medges att upplevelsen av lugn och ro kommer att påverkas negativt för boende intill Odensalaskogen samtidigt som den anger att upplevelsen av lugn och ro kommer att öka för den som flyttar dit. Detta uppfattas som en märklig påstående. (S33)

Samhällsbyggnads kommentar: *Uppfattar att synpunkten rör följande citat från miljökonsekvensbeskrivningens bedömning av planförslaget avseende konsekvenser för friluftsliv och rekreation.*

”Odensalaskogen

Odensalaskogens yta minskar något. Den främsta påverkan ur rekreationssynpunkt blir att området kan få ett ökat besöksstryck med nya invånare i området. Då den nya bebyggelsen placeras nära skogen kan känslan av lugn och ro påverkas. Samtidigt bedöms skogen bli en viktig nära naturmiljö för nya boende i området.”

Sista meningen är omformulerad för att tydliggöra bedömningen.

Vatten

Det saknas konkreta och genomarbetade förslag på åtgärder för att hantera eller minska riskerna med avseende på ökande vattenflöden. Inte rimligt att hänvisa till kommande planeringen. Genomförbarhet uppfattas inte vara utredd. (S6)

Samhällsbyggnads kommentar: *Översiktsplanen identifierar frågor som ska hanteras vidare i nästa planeringsskede, däribland dagvatten (kanske något mer) och andra frågor som kan påverka miljön. I detaljplanering av området ska vidare bedömning göras huruvida föreslagen exploatering kan anpassas så att inte nya miljöproblem uppstår.*

Geotekniska och hydrologiska förutsättningar saknas, till exempel är Lillsjöns centrum olämpligt för bebyggelse med tanke på förväntade nederbördsökningar - en storskalig dagvattenhantering behöver utredas redan i detta skede. (S39)

Samhällsbyggnads kommentar: *I den fördjupade översiktsplanen görs bedömningar baserade på övergripande utredningar och underlag. Övergripande geotekniskt underlag liksom karteringar av vattenflöden och stående vatten vid stora regnhändelser utgör underlag. En hydrologisk utredning har gjorts.*

Bedömningen är att bebyggelse vid Lillsjöns centrum är lämpligt. Vid kommande planering kommer vidare utredningar och prövningar ske.

Kulturmiljö – Norra Verksmon

Risk att Ol-Jonssonbodarna försvinner trots vad som skrivs i planhandlingen. (S6)

***Samhällsbyggnads kommentar:** Ol-Jonssonbodarna ligger inom område som pekats ut som Grönområde. Avgränsningen har gjorts för att Ol-Jonssonbodarna ska finnas kvar.*

Kompensation – Norra Verksmon

Kompensation räcker inte: Nya skidspår otillräckliga som kompensation. Inte samma sak som sammanhängande tysta skogsområden. Naturreservat, nya spår och andra kompensationsåtgärder kan minska skadan men kan inte återskapa det ursprungliga sammanhängande naturområdet. (S2, S8, S9, S10, S11, S13, S14, S15, S18, S19, S27, S32, S34, S36, S38, S40, S42, S43, S51)

***Samhällsbyggnads kommentar:** Ianspråktagande av naturmark medför flertal konsekvenser, vilka beskrivs i Miljökonsekvensbeskrivning. Kompensation sätts in för att milda dessa konsekvenser men gör inte att miljökonsekvenserna inte uppstår.*

I den fördjupade översiktsplanen föreslås flera åtgärder som i detta planskede bedöms möjliga att genomföra och som kan milda effekterna av förändringen. I detaljplaneskeden kan mer detaljerade utredningar av platsen och av konsekvenser göras, och därmed kan mer anpassade kompensationsåtgärder göras.

Förvaltningen har uppdrag att ta fram en riktlinje för ekologisk kompensation.

Om området vore lämpligt att exploatera skulle kompensationsbehovet inte vara så omfattande. Kompensation visar att kommunen vet att något värdefullt går förlorat. (S2, S8, S9, S10, S11, S12, S13, S14, S15, S18, S19, S20, S21, S23, S26, S32, S34, S36, S43, S51)

***Samhällsbyggnads kommentar:** Kommunen ska enligt översiktsplanen arbeta med kompensation som höjer kvalitén i kvarvarande grönområden, när naturområden tas i anspråk för bebyggelse. Behov av kompensation ska inte likställas med att markanvändning är olämplig utifrån de avvägningar som görs.*

Kompensation kan möjligtvis mildra vissa konsekvenser, men den kan inte göra den natur som försvinner ogjord. (S27)

***Samhällsbyggnads kommentar:** Förvaltningen delar uppfattningen kompensation har potential just att milda konsekvenser, eller genom att höjda kvalité på annan nartumark skapa nya värden. Men kompensation gör inte att konsekvenser av en förändring inte sker.*

Kritiskt till att hänvisa till naturreservat som en kompensationsåtgärd då området redan används på detta sätt. (S6)

***Samhällsbyggnads kommentar:** Den fördjupade översiktsplanen anger att naturreservat kan utgöra en kompensationsåtgärd men det får avgöras i kommande hantering. Det som talar för att naturreservat kan utgöra en*

kompensationsåtgärd är det långsiktiga skyddet av området, liksom att reservatets skötselplan kan höja befintliga värden.

Östra Verksmon fungerar inte som friluftsområde och kan därför inte ses som en kompensation för att ta Norra Verksmon i anspråk. (S6)

Samhällsbyggnads kommentar: *Den fördjupade översiktsplanen listar inte området öster om Verksmon som en potentiell kompensationsåtgärd.*

Mobilitet och trafik infrastruktur

På sidan 6 står att ”en gång- och cykelväg genom skogen norr om sportfältet har tagits bort”, men text i planhandling och MKB hänvisar fortfarande till den. (S6)

Samhällsbyggnads kommentar: *Förslaget om en ny gång- och cykelväg har tagits bort. Felaktiga hänvisningar till detta rörelsestråk har tagits bort i handlingen. Mellan Odensala och Torvalla, genom Sportfältsskogen pekar dock en eventuell vägkoppling ut. Denna beskrivs i planhandling och konsekvens av denna beskrivs i miljökonsekvensbeskrivningen.*

Förslag på en gång- och cykelväg genom sportfältsskogen avstyrks. (S6)

Samhällsbyggnads kommentar: *Förslaget är borttaget och felaktiga hänvisningar till denna korrigeras.*

Föreslagen gång- och cykelväg till Verksmon kommer i konflikt med nytt naturreservat, naturvärden, skidspår. Inte rimligt att tänka att det löses genom att den stängs under vintern. Anser inte att den behövs då det redan finns gång- och cykelkopplingar mot Verksmon. (S6)

Samhällsbyggnads kommentar: *En mer direkt gång- och cykelkoppling mellan centrala staden och Verksmon föreslås för att förbättra tillgängligheten med gång- och cykel. Bedömningen är att en sådan går att anlägga utan stora konsekvenser för naturvärden, naturreservat eller skidspår. Utformning behöver dock studeras närmre.*

Det finns en motstridighet i beskrivning och värdering av trafikseparerade gångstråk då de både lyfts fram som positiva (t.ex. skolvägar) och negativt (t.ex. svårorienterade). (S6)

Samhällsbyggnads kommentar: *Trafikseparerade gångstråk har såväl positiva som negativa sidor. Inriktningen i planförslaget är att behålla de planskilda korsningar som bidrar positivt till området genom att till exempel vara del av säkra skolvägar. Planskilda korsningar som bidrar till separering mellan rörelsestråk eller områden, och bidrar till en svårorienterad struktur kan dock byggas bort om trafiksäkerhet kan uppnås på annat sätt.*

Vill att de trafikseparerade stråken värderas högre. Tydligare formulering att de inte ska förstöras. För ensidig framhållande av blandtrafik i planförslaget. (S6)

Samhällsbyggnads kommentar: *I planhandling anges ”De planskilda korsningar som finns ska vara kvar förutsatt att det inte finns tydliga motiv till ombyggnation. Motiv som kan göra det aktuellt att bygga om en korsning är att åstadkomma flöden och möten mellan människor, liksom att möjliggöra mer ändamålsenliga exploateringsytor.” Detta bedöms vara ett tillräckligt tydligt ställningstagande.*

En tillfart till nytt bostadsområde från Ugglevägen riskerar att medföra genomfartstrafik nära befintliga bostäder. Även en tillfart från bussgatan/skidspåren skulle innebära intrång genom ökad trafik och avverkning av skog.

Samhällsbyggnads kommentar: En trafiksäker anslutning till nytt bostadsområde ovan Ugglevägen ska studeras närmare i kommande planläggning. Möjlighet bedöms dock finnas att åstadkomma en sådan anslutning.

Framtida väg- och infrastrukturutbyggnad inom industriområdet får inte försämra tillgängligheten till privat skogsmark och fåbodar ovanför E14. (S55)

Samhällsbyggnads kommentar: Områdesspecifika ställningstaganden för de områden för verksamhetsmark som inte redan är detaljplanlagda kompletteras med uppgift att framkomlighet längs befintligt vägnät ska utredas.

Ekonomiskt ansvar: Om skogsbilvägar behöver flyttas eller byggas om ska berörda privata markägare hållas ekonomiskt skadeslösa. Kostnaderna bör bäras av kommunen eller exploitören. (S55)

Samhällsbyggnads kommentar: Frågan rör kommande planeringsskede och får hanteras då.

Mobilitet och trafikinfrastruktur – Norra Verksmon

Inte troligt att kunna bygga en väg mot väg 87 som inte påverkar friluftsliv och skidspår. (S6)

Samhällsbyggnads kommentar: Utformning av en eventuell ny anslutning mot väg 87 behöver utredas närmare, i det fall denna blir aktuell. Den fördjupade översiktsplanen anger att eventuell ny anslutning till väg 87 ska utformas som sekundär tillfart och anpassas utifrån vilka trafikflöden som bedöms lämpliga på vägen.

Motsägelsefullt att både prata om väg mot 87:an som ngt som kanske kommer komma till stånd och om Jämtkrafts driftväg som är pågående. Blir det då två vägar eller är den faktiskt redan bestämd. (S6)

Samhällsbyggnads kommentar: Jämtkraft kommer behöva en väganslutning till planerat ställverk. En extra anslutning från verksamhetsområdet ("möjlig väganslutning" i översiktsplanekartan) är inte bestämd.

Minskade träningsområden ökar behovet av bilresor till träningar och tävlingar. (S56)

Samhällsbyggnads kommentar: Att minska yta för friluftsliv och motion kan innebära en ökning av resor med bil för detta ändamål. I det här fallet minskar det tätortsnära friluftsområdet i yta men bedöms fortfarande kunna fungera just som ett område för motion och friluftsliv, dit många medborgare fortfarande kan ta sig utan bil.

Planeringsprocess

Rimligt att planera för etableringar investeringar och nya arbetstillfällen. (S2, S8, S10, S11, S13, S14, S15, S18, S19, S32, S33)

Samhällsbyggnads kommentar: Synpunkt noteras.

Alltför osäkert att hänvisa till kommande process när det gäller hur ingreppen ska kompenseras. Behöver säkra genomförbarhet. (S6)

Samhällsbyggnads kommentar: Planen föreslår flera åtgärder som kan kompensera att grönområden tas i anspråk. Genomförandet av kompensationsåtgärder bör utgå från mer detaljerade utredningar i kommande skeden. Kommunen ska dessutom arbeta fram en riktlinje för ekologisk kompensation som också kommer ge ett mer konkret underlag för arbete med kompensation. Den fördjupade översiktsplanen är inte juridiskt bindande och det blir därmed inte möjligt att säkerställa vare sig genomförande av bebyggelseområden eller kompensationsåtgärder.

Jämtkrafts processer drivs på utan i väntan av ändring av ÖP samt detaljplanearbete. (S6)

Samhällsbyggnads kommentar: Planering och anläggning av elinfrastruktur följer andra processer som regleras i lag, vilket Jämtkraft följer. Förutsättning för att bygga ut elinfrastrukturen till Verksmon finns redan i och med gällande detaljplaner och gällande koncession. Denna utbyggnad är inte beroende av en ändring av översiktsplanen. Kommunens översiktsplan ger i översiktsplanekarta (mark- och vattenanvändning) också stöd för att en förstärkning av elinfrastrukturen in mot Östersund kan ske i området.

Kommunen bör tydligare motivera varför värdefull skogsmark måste tas i anspråk och pröva alternativa lokaliseringar för bostäder och verksamheter. (S33)

Samhällsbyggnads kommentar: Kommunens översiktsplan ska ge beredskap för att växa till 75 000 invånare. För att det ska gå behövs mark pekats ut för bostäder, service, verksamheter, grönområden med mera. I den fördjupade översiktsplanen görs prövning av markens lämplighet för olika ändamål samt avvägningar mellan olika intressen. Detta görs utifrån utredningar och andra underlag.

Vad gäller lokalisering av verksamhetsmark, se ovan under Norra Verksmon.

Bostadsbebyggelse föreslås framför allt i lägen kring dominerande rörelsestråk och nära kollektivtrafik, samt på ytor som har potential att knyta samman bostadsområden. Dessa är lägen med potential att knyta samman staden.

Under avsnittet Avvägningar som har gjorts i planarbetet (under Planförslagets konsekvenser) beskrivs motiv och hur avvägningar har gjorts i planarbetet. Vissa förtydliganden görs i det avsnittet inför antagande.

Yttrandet är positivt till tankarna kring utveckling mellan Odensala och Torvalla. (S37)

Samhällsbyggnads kommentar: Synpunkten noteras.

Anser att kommunens resurser för planering för befolkningstillväxt hade kunnat användas till andra ändamål för de redan boende i kommunen. (S7)

Samhällsbyggnads kommentar: Synpunkten noteras.

Planeringsprocess – Norra Verksmon

Förslaget utgör en förändringsriktning, som uppfattas gå emot kommunens egna mål och den antagna Översiktsplan 2040, där stadsnära friluftsområden ska bevaras, vårdas och stärkas. (S6, S56)

Samhällsbyggnads kommentar: I Översiktsplan 2040 pekades ett område i Verksmon ut för verksamhetsetableringar. Efter vidare undersökningar visade sig den södra delen av området ha ogynnsamma förhållanden, som sumpskog och blöta marker. Därför har verksamhetsområdet i den fördjupade översiktsplanen flyttats norrut. Den fördjupade översiktsplanen ska ses som en ändring av Översiktsplan 2040.

Helt fel att ha en FÖP för ett nytt industriområde och Spikbodarna tillsammans med Odensala och Torvalla. Eller är det ett medvetet val? Otydligt och mycket att läsa för många medborgare. (S25)

Samhällsbyggnads kommentar: Områdena hanteras tillsamman i den fördjupade översiktsplanen för de geografiska sambanden mellan områdena.

Ett krav är även att alla politiker som röstat ja till att exploatera skogen i Spikbodarna läser alla inkomna synpunkter. (S25)

Samhällsbyggnads kommentar: Granskningsutlåtande såväl som samrådsredogörelse blir en del av den fördjupade översiktsplanens handlingar och underlag vid politiska beslut i processen att ta fram planen.

Planhandlingen och underlag

Innehåll i avsnitt om avvägningar är otillräckligt. Sägs endast att bedömningar och avvägningar har gjorts, inte hur, eller på vilket sätt de ingående värdena (och framför allt konsekvenserna och förlusterna) har betraktats och värderats mot varandra. (S6)

Samhällsbyggnads kommentar: Avsnittet om avvägningar vidareutvecklas för att tydliggöra ingående intressen och ställningstaganden.

Bra beskrivning av vilka motiv och avvägningar som ligger till grund för att inte exploatera området öster om Verksmon. Motsvarande beskrivning av motiv och avvägningar som ligger till grund för att exploatera norra Verksmon saknas. (S6)

Samhällsbyggnads kommentar: Avsnittet om avvägningar vidareutvecklas för att tydliggöra ingående intressen och ställningstaganden.

De negativa effekterna som lyfts i miljökonsekvensbeskrivningen tillskrivs inte något värde i planhandlingen. (S6)

Samhällsbyggnads kommentar: Planförslaget innehåller en rad åtgärder som syftar till att minska risken för betydande miljöpåverkan och som är ett resultat av miljökonsekvensbeskrivningens bedömning.

Naturinventeringarna uppges vara inaktuella och bör uppdateras. (S33)

Samhällsbyggnads kommentar: Bedömningen är att naturvärdesinventeringarna fortfarande är tillräckliga för översiktsplanen, med de kompletteringar som har gjorts för kalkbarrskog bland annat. I senare planeringsskede behöver detaljerade naturvärdesinventeringar tas fram eventuella förändringar ska då vägas in.

De olika typerna av gröna och blå stråk bör särskiljas i kartmaterialet. (S39)

Samhällsbyggnads kommentar: De gröna sambandens huvudsakliga funktion noteras i de textutor som hör till respektive yta i översiktsplanekartan. Vidare finns illustrationskartor i handlingen som förtydligar respektive funktion.

Komplettera/utvidga planområdet mot Brunflo för att säkra Storsjökontakt för dessa bostadsområden. Allmänna ytor längs stranden är för små och med privat prägel. (S39)

Samhällsbyggnads kommentar: Någon utökning av planområdet görs inte då det inte är motiverat för att uppnå den fördjupade översiktsplanens syfte. Det finns såväl privat ägda som kommunalt ägda öppna ytor längs sjön. Dessa får en markanvändning i planen som anger att de fortsatt ska vara obebyggda.

Området ovanför Ugglevägen och Berguvsvägen har pekats ut som ett område med påtagligt naturvärde i Tyréns naturvärdesinventering från 2020. En aktuell och mer detaljerad naturvärdesinventering enligt den nya NVI-standarden bör genomföras som underlag för planeringen. (S47)

Samhällsbyggnads kommentar: Aktuell naturvärdesinventering är gjord med olika detaljeringsnivå i olika delar av området. I området norr om Ugglevägen Berguvsvägen är utredningen gjord med detaljerad detaljeringsnivå. Detta pekar mot att någon mer detaljerad utredning inte behöver göras, däremot får befintligt utrednings aktualitet avgöras i kommande detaljplanering. Att det finns en ny standard för Naturvärderingsinventeringar gör inte att utredningar enligt äldre standard anses inaktuella.

Genomförande – Norra Verksmon

Det ifrågasätts om det är rimligt att avverka och förbereda värdefull naturmark innan det ens är säkert att den planerade verksamheten kommer till stånd. (S44)

Samhällsbyggnads kommentar: Hur och i vilken ordning avverkning och utbyggnad av de tillkommande verksamhetsområdena kommer ske blir en fråga för kommande genomförande. Bland annat styr marknadens intresse för mark i området på vilket sätt området byggs ut.

Kommunen har tidigare pratat om grön omställning som ett motiv till att ta marken i anspråk men detta nämns inte alls i planförslaget. (S6)

Samhällsbyggnads kommentar: I planhandlingen nämns att ett motiv att ta marken i anspråk är för att möjliggöra elintensiva verksamheter. Elektrifiering genom el från vattenkraft beskrivs ofta som en del av grön omställning.

Synpunkterna ifrågasätter kommunens fokus på elintensiv verksamhet, exempelvis datahallar och datacenter, och efterlyser en mer försiktig bedömning av behovet av sådana etableringar. De lyfter oro för hög el- och resursförbrukning, bland annat vatten, samt miljökonsekvenser i form av buller, värme och påverkan på natur, skog, jordbruksmark och djurliv. Det framförs även frågor om verksamheternas långsiktiga miljö- och samhällsekonomiska konsekvenser, arbetstillfällen och kommunens kapacitet att hantera etableringar av denna storleksordning. (S6, S7, S24, S44)

Samhällsbyggnads kommentar: Verksmon har närhet till elinfrastruktur och lämpar sig för elintensiva verksamheter. Datahallar kan vara en sådan men den fördjupade översiktsplan låser inte marken till den typen av verksamhet.

Ett motiv till att kommunen fokuserar på elintensiva verksamheter är att kommunen har möjlighet att göra uttag av el från vattenkraft. Detta för att dra nytta av de resurser som finns i kommunens nära omland.

Osäkra ekonomiska nyttor: De planerade industrietableringarna och deras framtida arbetstillfällen och samhällsekonomiska vinster är ännu osäkra, medan naturförlusten skulle vara konkret och permanent. Kommunen borde visa att man har utrett om utvecklingen kan ske någon annan stans. (S2, S8, S9, S10, S11, S12, S13, S14, S15, S18, S19, S20, S21, S23, S25, S26, S27, S28, S29, S31, S32, S34, S36, S41, S43, S45, S48, S50, S51, S52, S54)

Samhällsbyggnads kommentar: *En fördjupad översiktsplan hanterar kommunens allmänna intressen och utgår inte från specifika verksamheter. Det allmänna intresset som möjliggörs är ett växande näringsliv och arbetstillfällen. Oavsett verksamhet bedöms detta utgöra angelägna allmänna intressen och en nytta för kommunen.*

Den fördjupade översiktsplanen ska ge beredskap för kommunen och kommunens näringsliv att växa under en lång tid framöver. Det stämmer att det i dagsläget inte är bestämt vilka verksamheter som kommer ta plats i området. Det blir en fråga för kommande processer för genomförande.

Se ovan svar om utredning om lokalisering av denna typ av verksamhet.

Tillväxt och befolkningstillväxt

Invändningar mot kommunens planering för en befolkningsökning på cirka 15 procent. Inte rimligt då så pass många kommuner har liknande ambitioner. Var ska alla komma ifrån? SCB:s prognos pekar på en betydligt lägre befolkningsökning. (S7)

Samhällsbyggnads kommentar: *Översiktsplanen och den fördjupade översiktsplanen ska ge beredskap hur kommunen kan växa till 75 000 invånare. Del i den beredskapen är att peka ut mark för bostäder, service, verksamheter och grönområden.*

Ifrågasättande av kommunens argument att inflyttning behövs för att stärka skatteunderlaget. En ökad befolkning kostar också, ger inte bara intäkter. (S7)

Samhällsbyggnads kommentar: *Kommunens mål om en växande befolkning hör samman med kommunens förutsättning att klara välfärdsuppgifterna.*

Östersund bör växa, med fler bostäder, arbetstillfällen och goda möjligheter för företag och människor att etablera sig. (S22)

Samhällsbyggnads kommentar: *Synpunkt noteras.*

Övrigt

Privat ägande och allemansrätt: Ökande intrång, nedskräpning och vandalism på privat mark och byggnader lyfts som ett problem. Kommunen bör stärka informationen om allemansrättens möjligheter och begränsningar samt om hänsyn till markägare, djurhållning och privat egendom. (S55)

Samhällsbyggnads kommentar: *Synpunkten noteras. Detta är inte en fråga för den fördjupade översiktsplanen.*

Torvalla bys kulturmiljö: Den fortsatta planeringen bör värna och stärka Torvalla bys kulturhistoriska identitet och det levande kulturlandskapet. Furuparken, Torvalla bystuga och Torvallens IP är viktiga för kultur, föreningsliv, idrott och social gemenskap och bör ges fortsatt betydelse i utvecklingen. (S55)

***Samhällsbyggnads kommentar:** Den fördjupade översiktsplanen belyser områdets kvaliteter såsom kulturmiljö och landskapsbild. Inga områden för bebyggelseutveckling föreslås i området. Eventuella förändringar i området bör utgå såväl från den fördjupade översiktsplanens ställningstaganden som kommunens kulturmiljö.*

Särskild sammanställning av miljökonsekvensbeskrivning

Den särskilda sammanställning redogör för hur miljöaspekter har integrerats i förslaget, hur hänsyn har tagits till synpunkter som rör miljökonsekvensbeskrivningen, varför kommunen har valt utformningen enligt planförslaget och hur kommunen avser följa upp den påverkan som kan uppstå.

Miljökonsekvenserna i förslaget är i stora drag relaterade till följande förändringar inom planområdet:

- Planförslaget ökar andel bebyggd mark i planområdet genom att ta framför allt skogsmark i anspråk.
- Planförslaget möjliggör en omvandling av befintliga vägar och nya gång- och cykelvägar.
- Nya bostäder och verksamhetsområden ger en ökad befolkning i området. En ökad befolkning väntas ge ett högre besöksstryck på allmänna ytor. Det påverkar resande inom området och till centrala Östersund samt ger ett ökat serviceunderlag för bland annat service och kollektivtrafik inom området.
- Planförslaget ger ett helhetsgrepp för framtida utveckling av mark- och vattenanvändning fram till 2050.

Integrering av miljöaspekter

De miljöaspekter som väntas få en negativ påverkan av planförslaget är friluftsliv och rekreation, biologisk mångfald växt och djurliv, mark och vatten, risk och säkerhet specifikt totalförsvaret och riskfylld verksamhet. De negativa konsekvenserna är framför allt kopplat till en minskad andel naturmark och fragmentering av denna samt eventuella störningar i områden där planförslaget öppnar för att nya vägar med motortrafik kan bli aktuella. Hydrologisk påverkan på känsliga naturmiljöer är också en risk samt möjlighet att uppnå miljökvalitetsnormer med högre andel hårdgjord yta. För totalförsvarets del handlar det om risken för att elintensiv verksamhet kan bli ett militärstrategiskt mål.

Planförslaget innehåller en rad åtgärder som syftar till att minska risken för betydande miljöpåverkan. Här nedan följer en sammanfattning av ställningstaganden som bedöms viktiga för att begränsa den betydande miljöpåverkan:

Övergripande ställningstaganden för markanvändning av betydelse för att begränsa negativ miljöpåverkan

- Större sammanhängande skogsområden föreslås fortsatt bevaras och ger förutsättningar till friluftsliv och möjlighet att bibehålla viktiga ekologiska samband för skogsmiljöer.
- Planförslaget ger generellt en god tillgång till gröna miljöer vilket är positivt för folkhälsan och ger möjligheter till klimatanpassning.
- Planförslaget ger en tydlig avgränsning i markanvändning mellan tätortsnära landsbygd, mångfunktionell bebyggelse, bostadsbebyggelse, verksamhetsmark, grönområde och park. Det ger förutsättningar för att hålla samman bebyggelseområden och utveckla landskap och miljöer med tydliga karaktärer som bidrar till upplevelsevärden och fortsatt möjlighet att läsa historiska årsringar.
- Markområde öster om Verksmon som är utpekad i Östersund 2040 är undantaget från exploatering vilket minskar risk för negativ påverkan på hydrologi och växthusgasutsläpp från marken som bedöms innehålla mycket organiskt material.
- Nya bebyggelseområden ligger inom befintlig infrastruktur, vilket bidrar till ett minskat transportbehov och minskar behov av ny infrastruktur som ger ytterligare markanspråk.
- Tätare bebyggelse föreslås generellt inom området för ett resurseffektivt markutnyttjande och för att ge befolkningsunderlag till kollektivtrafik och närservice.

Områdesspecifika ställningstaganden av betydelse för miljöpåverkan

- Planförslaget främjar färdmedelsfördelningsmålet genom att bussgator inte öppnas för genomfartstrafik, att ett busskörfält anläggs där framkomligheten för kollektivtrafik är begränsad samt att gena nya gång- och cykelvägar skapas inom området.
- Mer jämlik tillgång till parker genom föreslagen ny stadsdelspark i Torvalla.
- Planförslaget identifierar platser med risk för negativ påverkan på luftkvalitet och buller och tar ställning till att frågorna behöver utredas vidare i kommande planeringsskeden.
- Planförslaget lyfter vikten av att integrera dagvatten- och skyfallshantering tidigt i planeringen, både allmänt och genom att peka ut områden av särskild betydelse. Tidig planering har betydelse för riskhantering vid ett förändrat klimat, dricksvattenkvalitet och vattenkvalitet i sjöar och vattendrag och naturmiljöer.
- Enskilda naturområden har undantagits från ny bebyggelse i syfte att hantera dagvatten och minska risk vid skyfall.
- Enskilda naturområden har undantagits från ny bebyggelse i syfte att minska risk för påverkan på naturvärdesobjekt eller med hänsyn till risk för påverkan på ekologiska samband.
- I utvecklingsinriktningen har flera ekologiska samband av betydelse för den skyddade fjärilen violett guldvinge pekats ut tillsammans med förslag på skötselåtgärder som kan stärka dessa. Violett guldvinge lyfts också upp som en fråga att följa upp och utreda vidare i område längs Fäbodleden. Utpekandena

av de ekologiska sambanden för violett guldvinge bedöms också vara positivt för andra växter och djur som har sin livsmiljö i gräsmarker.

- Planförslaget identifierar generella och platsspecifika behov av ökade resurser till förvaltning och anläggningar till följd av en ökad befolkning i området som väntas ge ett större slitage. Ökade resurser är också en förutsättning för att stärka identifierade ekologiska samband och livsmiljöer för att minska den totala miljöpåverkan då befintliga naturmiljöer minskar genom planförslaget. Kompensationsåtgärder för rekreation lyfts specifikt som en fråga att utreda vidare.

Hantering av synpunkter:

Samrådet

Efter samrådet gjordes följande ändringar i miljökonsekvensbeskrivningen baserad på inkomna synpunkter.

- Ny övergripande dagvattenutredning och hydrologisk utredning för grundvattenberoende naturmiljöer som underlag för planförslag och MKB.
- Omarbetad bedömning av miljökvalitetsmål.
- Utökad analys av grundvattenfrågor.
- Kompletteringar om samebyar och rennäring.
- Förtydliganden av artskydd.
- Förtydligad analys av vattenpåverkan och miljökvalitetsnormer.
- Tydligare grönområdesanalyser.
- Kartering av kolförråd.
- Uppföljning av flöden till Lillsjön.
- Förbättrade kartor och tydligare konsekvensbedömningar.

Synpunkter inkom även avseende miljökonsekvensbeskrivningen form och hur alternativredovisning hade hanterats. Någon ändring med avseende på dessa gjordes inte.

Synpunkter som efterfrågade mer detaljerade bedömningar eller bedömningar baserade på mer detaljerade underlag tillgodosågs inte med hänvisning till att de var frågor eller underlag som hörde till efterföljande detaljplaneskede. Exempel är fågelinventering för Verksmon, mer ingående bedömning av ljusföroreningar och analys av konsekvens av framtida specifika verksamheter.

Synpunkter där underlag har ifrågasatts men där kommunen bedömer att underlaget är tillräckligt rör tidpunkt på året då inventeringar är gjorda, mer utförligt data på arter och ekosystem, mer ingående analyser av folkhälsoeffekter kopplat till förlust av stadsnära friluftsområden.

Granskningen

Efter granskningen har felaktiga uppgifter, fakta- och sakuppgifter i miljökonsekvensbeskrivningen justerats.

Synpunkter har inkommit som rör att konsekvenserna för naturmiljö, kalkbarrskog eller grönsstruktur underskattas. Förvaltningens bedömning att tillräckliga bedömningar är gjorda. Ifrågasättande av lokaliseringsbedömningar har besvarats och tydliggörande görs i planhandlingen.

En del synpunkter delar inte kommunens slutsats om att påverkan kan hanteras genom fortsatt planering. Förvaltningens uppfattning är att den föreslagna markanvändningen bedöms vara lämplig men att vissa frågor behöver hanteras genom fortsatt utredning eller anpassningar i nästa planeringsskede. Dessa frågor har noterats i planhandlingen.

Skälen till valt alternativ

I miljökonsekvensbeskrivningen jämförs miljökonsekvenserna från planförslaget med ett nollalternativ som utgår från befintliga detaljplaner och verksamhetsmark utpekad i Östersund 2040. Det jämförs också med ett alternativ med en större andel bostadsbebyggelse och genomfartstrafik på nuvarande bussgator samt en alternativ placering av verksamhetsområde i Midskog.

Det valda alternativet bedöms vara det alternativ som ger bäst övergripande förutsättningar att mål och ställningstaganden i kommunens översiktsplan kan klaras.

Kommunens översiktsplan ska ge beredskap för att befolkningen ska kunna uppnå 75 000 personer år 2040. Staden ska växa inåt, genom förtätning, längs befintlig infrastruktur. Staden ska vidare bli mer sammanhängande. Nollalternativet innebär att kommunens tillväxt sker genom mer händelsestyrd planering och i högre grad i andra delar av kommunen. Konsekvenser riskeras i form av att obebyggda områden tas i anspråk utanför befintlig struktur. Effekten att staden blir mer sammanhängande uteblir. Alternativet med en större utbyggnad längs med området bussgator, som i alternativet öppnas upp för blandtrafik, skulle medföra större konsekvenser i form av påverkan på naturvärden och ekologiska samband, samt risk för större utsläpp och påverkan på luftkvalité från motorfordon när busstrafiken blir mindre attraktiv.

Översiktsplanen anger också att kommunens näringsliv ska växa hållbart, och att möjlighet att utöka Verksmon finns. Nollalternativet innebär att mark för verksamheter kan exploateras på marken öster om Verksmon. Detta riskerar att få stora konsekvenser för flöden nedström i bl.a. Torvallabäcken. Vidare uppstår effekter på klimatet genom upptagning och bortforsling av torv. Konsekvenser för det tätortsnära friluftslivet blir dock mindre då de östra områdena inte nyttjas lika frekvent. I alternativet att möjliggöra verksamhetsmark vid Midskog uppstår inte heller samma påverkan på friluftslivet. Dock innebär avståndet från staden fler och längre resor med bil vilket får effekter på klimat och motverkar kommunens mål om färdmedelsfördelning. Funktionella samband med staden blir svagare. Vidare bedöms det alternativet få större konsekvenser för rennäring.

För en mer ingående beskrivning av konsekvenser av de olika alternativen se miljökonsekvensbeskrivningen.

Uppföljning och övervakning

Miljöaspekterna som är identifierade i en miljökonsekvensbeskrivning ska följas upp kontinuerligt så att kommunens miljöarbete leder i rätt riktning. Uppföljningen behöver baseras både på översiktsplanens ställningstaganden och för specifika ämnesområden. Utöver den uppföljning som finns angiven för den kommunövergripande översiktsplanen Östersund 2040 ska följande parametrar följas upp efter den fördjupade översiktsplanens antagande:

- Färdmedelsfördelning

- Trafikmängdernas påverkan på luftkvaliteten
- Flöden i Torvallabäcken
- Uppföljning av vattenflöden till Lillsjön
- Eventuell påverkan på violett guldvinge
- Förvaltning av naturmark i syfte att stärka biologisk mångfald och rekreation
- Befolkningens tillgång till gröna miljöer

Samhällsbyggnad, Plan och bygg

Östersund den 2026-09-28